Sicilia... vacanțe, crime și Mafia

FORMA APEI

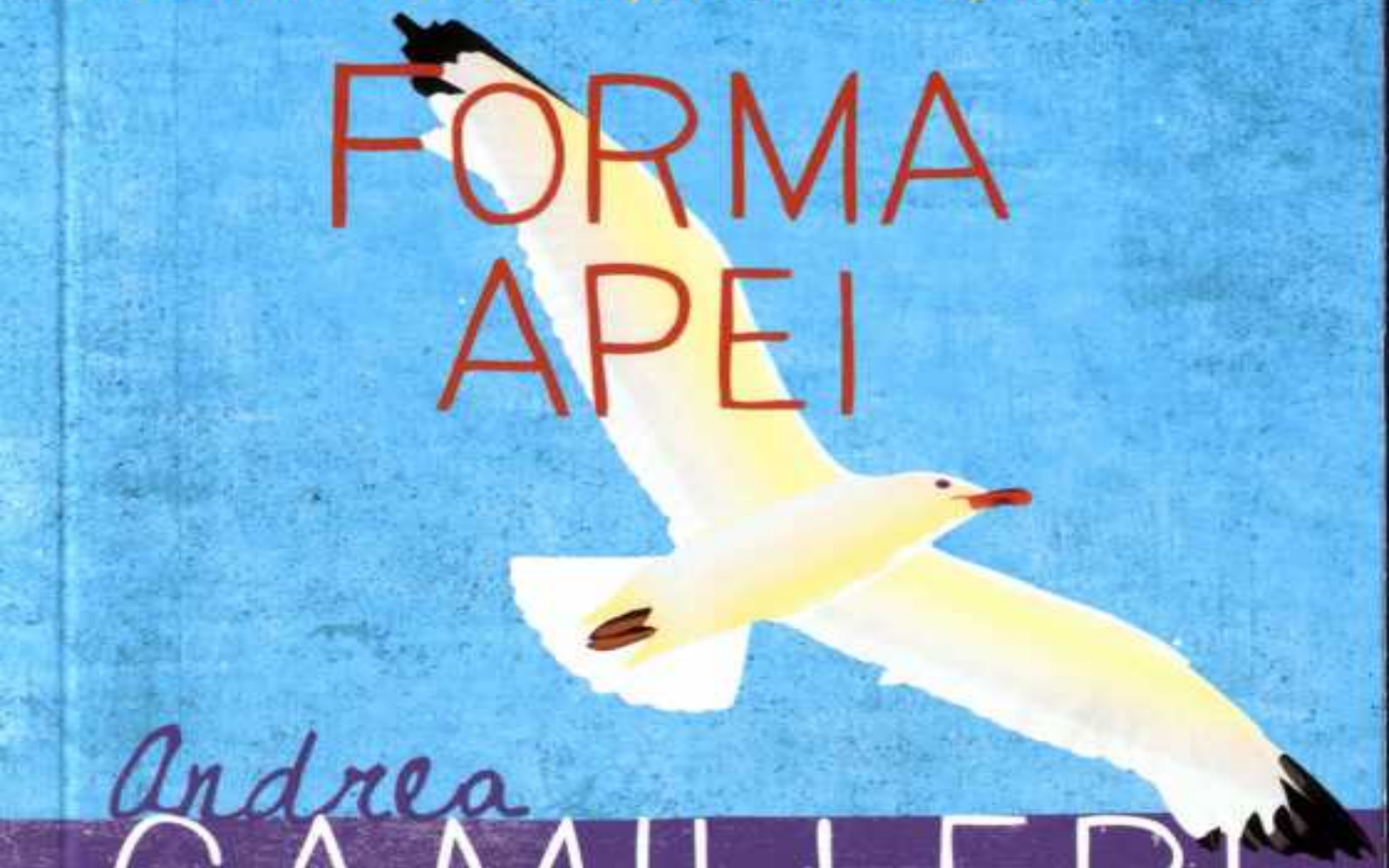

Andrea CAMILLERI

un caz al comisarului Montalbano

NEMIRA

ANDREA CALOGERO CAMILLERI (n. 1925) este unul dintre cei mai populari scriitori italieni contemporani. Poet promiţător în tinereţe, apoi regizor de teatru, scenarist şi producător de radio şi televiziune, Camilleri a început să scrie romane târziu, după vârsta de patruzeci de ani. Astăzi, „Bătrânul", cum îl numesc cu tandreţe contemporanii, este considerat un nume de referinţă al genului poliţist, contribuind la glisarea lui spre ficţiunea literară. Primul său roman, *Il corso delle cose,* a fost publicat abia în 1978 (deşi fusese scris cu zece ani mai devreme), însă consacrarea literară a cunoscut-o după alţi cincisprezece ani, odată cu romanul *La stagione della caccia (Sezonul de vânătoare).* În 1994, a apărut *Forma apei,* primul roman din seria *Comisarul Montalbano,* personaj care în scurt timp avea să se transforme într-un adevărat cult. Dintre titlurile seriei – care cuprinde peste 20 de volume până în prezent – menţionăm: *Câinele de teracotă* (1996 – Editura Nemira, 2010, 2014), *Hoţul de merinde* (1996 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Sunetul viorii* (1997 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Excursie la Tindari* (2000 – Editura Nemira, 2010, 2014), *Un mese con Montalbano* (1998), *L'odore della notte* (2001), *La pazienza del ragno* (2004), *La luna di carta* (2005). Comisarul Montalbano a devenit atât de popular (la aceasta contribuind şi un serial de televiziune de mare succes), încât Andrea Camilleri a ajuns în situaţia de a nu mai putea renunţa la el (asemenea lui Arthur Conan Doyle cu personajul său Sherlock Holmes). „Cititorii îmi scriu şi-mi spun că personajul le aparţine şi deci nu pot să fac ce vreau eu cu el. Cât despre a-l omorî, nici nu poate fi vorba. Am cerut sfaturi de la doi autori de romane poliţiste, Montalban şi Jean-Claude Izzo, dar se pare că e foarte primejdios să programezi dispariţia unui astfel de personaj: cei doi au decedat între timp." Prin urmare, Camilleri ar fi luat hotărârea ca

ultima aventură a lui Montalbano s-o încredinţeze editorului său, cu indicaţia de a fi închisă într-un seif şi publicată abia după moartea autorului.

ANDREA CAMILLERI

FORMA APEI

Ediţia a II-a

Traducere din limba italiană
EMANUEL BOTEZATU

Andrea Camilleri
LA FORMA DELL'ACQUA
1994 Sellerio Editore, Palermo

Nemira, 2010, 2014

N E M I R A

ISBN 978-606-579-880-9

1

Pâlpâirea străvezie a zorilor nu izbutea să răzbată în curtea societăţii Splendor, firma care administra curăţenia urbei Vigàta; o îmbulzeală densă de nori joşi ferea cerul privirii, ca şi cum cineva ar fi tras dintr-o parte în cealaltă a bolţii o copertină brumărie, frunza-n copaci nu se clintea, căci vântul dinspre sud întârzia încă să se deştepte din somnu-i de plumb şi până şi vorbele păreau că se lasă cu greu scoase din gâtlej. Înainte să repartizeze posturile de lucru de peste zi, şeful de echipă îi anunţă pe ceilalţi că Peppe Schèmmari şi Caluzzo Brucculeri erau absenţi motivat, atât în ziua cu pricina, cât şi în multe altele care aveau să urmeze. La drept vorbind, cu greu ar fi putut găsi cineva absenţe mai motivate ca ale lui Peppe şi Caluzzo: cei doi fuseseră arestaţi cu o seară în urmă, în timp ce, cu câte o armă în mână, încercau să jefuiască supermarketul din centru. Pe sectorul rămas descoperit, şeful de echipă se hotărî să-i trimită pe Pino Catalano şi Saro Montaperto, doi tineri topografi – şomeri de drept ca topografi, însă angajaţi temporar ca „operatori ecologici” în urma generoasei intervenţii a Excelenţei Sale, deputatul Cusumano, în a cărui campanie electorală cei doi luptaseră trup şi suflet (exact în această ordine, trupul făcând mult mai multe decât ar fi fost dispus sufletul să facă); mai exact, era vorba despre sectorul căruia i se zicea „la stână”, pentru că – aşa umbla vorba – un cioban obişnuise în vremuri imemoriale să-şi ducă turma de capre la păscut pe acolo. Era un tăpşan larg, o pată meridională de la periferie ce se desfira până spre plajă, străjuită de rămăşiţele unei mari uzine chimice, inaugurată cu ani în urmă de omniprezenta sa excelenţă Cusumano, pe vremea când peste urbe adia vânt de bunăstare şi progres (în scurt timp însă vânticelul se transformase într-o briză, pentru ca apoi să se

potolească de tot, izbutind, cu toate acestea, să aducă oraşului mai multe pagube decât o tornadă adevărată şi lăsând în urmă un şir nesfârşit de şomeri şi asistaţi social). Pentru ca nu cumva în zonă să-şi facă cuib stoluri rătăcitoare de negri-ca-tăciunele sau de negri-numai-pe-jumătate – senegalezi sau algerieni, tunisieni ori libieni –, de jur împrejur se ridicase un zid impozant, dincolo de care însă continuau să troneze structurile de fier ruginit, mâncate de ploi, de nepăsare şi de aerul sărat al mării, aducând tot mai mult cu eventualele viziuni arhitectonice ale unui Gaudí căzut pradă substanţelor halucinogene.

Până de curând, „stâna" reprezentase pentru cei care, atât de ignobil, erau numiţi gunoieri o îndeletnicire cum nu se putea mai uşoară: dintre hârtii, pungi de plastic, cutii de bere şi coca-cola, apăreau căcaţi camuflaţi cu stângăcie sau lăsaţi pur şi simplu vederii, iar când şi când mai răsărea ici-colo câte un prezervativ, însă se întâmpla atât de rar, încât cineva cu niscaiva intuiţie şi fantezie ar fi putut chiar ghici amănuntele picante ale întâlnirii cu pricina. Cam de un an însă, prezervativele se adunau valuri-valuri prin părţile locului, întinzându-se ca un covor cât vedeai cu ochii: totul începuse pe vremea când un ministru cu chip întunecat şi închistat, desprins parcă din tabelul cu tipologii criminale al lui Lombroso[1], extrăsese din puţul propriei gândiri (chiar mai întunecată şi închistată decât chipul) o idee care-i păruse de importanţă capitală pentru ordinea publică din Sud. Cum acestui gând i s-a raliat şi colegul său din guvern care se ocupa de armată – şi care semăna bucăţică ruptă cu Pinocchio –, cei doi transferaseră în Sicilia mai multe unităţi de militari înarmaţi, cu misiunea de a „controla teritoriul". Se urmărise, desigur, descongestionarea activităţii carabinierilor, poliţiştilor, serviciilor de informaţii, nucleelor speciale operative, Gărzii de Finanţe, poliţiei de circulaţie, celei feroviare şi celei portuare,

Procuraturii, brigăzilor antimafie, antiterorism, antidrog, antijaf, antisechestrare de persoane – şi altele, omise eventual aici, din grabă. Consecinţa acestei măreţe mostre din gândirea celor doi eminenţi bărbaţi de stat a fost că băieţandri prăvăliţi de pe stâncile Piemontului şi friulani cu caş la gură care până deunăzi zburdau prin aerul proaspăt şi tare al munţilor natali se pomeniseră deodată nevoiţi să gâfâie din greu şi să se înghesuie în adăposturi provizorii din nişte cătune sudice aflate la cel mult un metru deasupra nivelului mării, laolaltă cu oameni care vorbeau un dialect de neînţeles, parcă făcut mai mult din tăceri decât din cuvinte, din indescifrabile mişcări din sprâncene şi din cute imperceptibile iţite din când în când pe obraz. În cele din urmă, reuşiseră să se adapteze într-un fel sau altul, mulţumită atât tinereţii lor, cât şi ajutorului dat chiar de locuitorii din Vigàta – înduioşaţi, probabil, de aerul rătăcit al flăcăilor munteni. De îndulcirea exilului lor se ocupa Gegè Gullotta, om de o inventivitate extraordinară, constrâns până atunci să-şi înăbuşe talentul nativ de codoş sub masca unui mic traficant de droguri uşoare. Informat – atât pe căi ocolite, cât şi prin mijloace de sorginte ministerială – de iminenta debarcare pe insulă a batalioanelor de soldaţi din Nord, Gegè avusese o sclipire de geniu, iar ca s-o transforme în afacere rentabilă, apelase prompt la bunăvoinţa acelora care ştiau cum se obţin nenumăratele şi complicatele autorizaţii necesare. Adică la cei care deţineau în mod real controlul teritoriului (cei cărora nici prin vis nu le-ar fi trecut prin minte să emită autorizaţii ştampilate). Pe scurt, lui Gegè i s-a permis să inaugureze în zona „stânei” propria piaţă specializată atât în comercializarea de carne vie, cât şi a unei game diversificate – însă neapărat uşoare – de droguri. Carnea vie provenea în cea mai mare parte din ţările din Est, scăpate în sfârşit de sub jugul comunismului – care, cum ştie toată lumea, sufoca şi ultimul dram de demnitate

umană. Iată însă că se făcuse dreptate întru câtva: demnitatea umană atât de scump recucerită se manifesta în toată splendoarea sa, noaptea, printre tufişurile şi nisipurile de la „stână”. Nu erau însă marginalizate nici femeile provenite din ţările lumii a treia, cum nu putea fi vorba de discriminare nici în cazul travestiţilor, transsexualilor, efeminaţilor napolitani sau *viados*-ilor brazilieni – marfă pentru toate gusturile, chiar risipă. Comerţul se dovedise înfloritor, spre marea mulţumire a militarilor, a lui Gegè şi a celor ce-i obţinuseră lui Gegè – evident, în schimbul cuvenitelor procente din afacere – nenumăratele şi complicatele autorizaţii de resort.

Pino şi Saro se îndreptară spre sectorul de lucru împingând agale cărucioarele. Pe jos, mergând aşa încet ca ei, până la „stână” aveau cam o juma’ de oră bună de drum. Primul sfert de ceas avansară pe muteşte, asudaţi de-a gata, cu cămăşile lipindu-li-se de trup, în ciuda orei matinale. În cele din urmă, Saro se hotărî să rupă tăcerea.

— Pecorilla ăsta-i un bou cu ţâţe! proclamă.

— Bou’ boilor, asta-i! întări Pino.

Pecorilla era, bineînţeles, şeful de echipă, ăl de făcea repartiţiile pe sectoare şi care – asta era limpede – nutrea un dispreţ profund faţă de oricine cu niţeluşă carte mai multă ca el; de vreme ce el izbutise să-şi ia diploma de gimnaziu abia pe la patruj’ de ani şi numa’ pen’ că-şi vârâse coada Excelenţa Sa, Cusumano? Ş-apăi făcea el în aşa fel încât treaba cea mai grea şi mârşavă să cadă mereu pe spinarea celor trei cu liceu de-i slugăreau la echipă. De altfel, în dimineaţa aceea, lui Ciccu Loreto îi fusese repartizat sectorul debarcaderului de unde pleca feribotul spre insula Lampedusa. Iar asta-nsemna că Ciccu, cu liceul lui de contabili la bază, n-avea decât să contabilizeze cât voia tonele de resturi lăsate în urmă de turmele de turişti gureşi – diferiţi între ei ca limbă, nimic de zis, da’ uniţi în cuget întru totalul lor dispreţ faţă de curăţenia

personală şi publică – care sâmbăta şi duminica pierdeau vremea la debarcader, aşteptând feribotul. La fel cum, dinspre partea lor, Pino şi Saro aveau să găsească un dezastru la „stână”, după ce militarii avuseseră două zile de permisie.

Ajunşi la răspântia străzii Lincoln cu stradela Kennedy (nimic neobişnuit, căci în Vigàta mai existau piaţeta Eisenhower şi aleea Roosevelt), Saro se opri.

— Dau o fugă pân-acas’, să văd ce mai face *picciliddro,* spuse. Aşteaptă-mă colea, e treabă de-un minut.

Şi, fără să mai aştepte răspunsul lui Pino, se strecură pe uşa unuia dintre acei zgârie-nori pitici, de maximum douăsprezece etaje, răsăriţi cam odată cu uzina chimică şi repede reduşi la nişte simple ruine – asta în cazul în care nu fuseseră abandonaţi complet, asemenea fabricii. Celor care se dovedeau suficient de neinspiraţi încât să ajungă la Vigàta venind dinspre mare, urbea li se înfăţişa privirilor ca o parodie a unui Manhattan la scară redusă, iar de aici, probabil, şi toponimia locului.

Nenè, *picciliddro* adicătelea, făcea de veghe, aşa că greu apuca să doarmă două-trei ore pe noapte. Restu’ timpului stătea cu găvanele căscate, fără ca măcar o dată să-l audă cineva plângând. Ş-apăi, cu iertare să-i fie, unde se mai pomenise un *nicareddro* care să nu verse o lacrimă măcar? Bietu’ de el, îl rodea pe dinăuntru o meteahnă grea căreia niciun medic din Vigàta nu-i dăduse de capăt şi nu ştia cum să-l doftoricească: ar fi trebuit să umble cu el prin ţări străine, numa’ că de unde parale? Numa’ ce s-a uitat o dată în ochii lui tat-su, că Nenè se şi întunecă la chip, pe frunte iţindu-i-se o cută adâncă. De vorbit nu ştia încă să vorbească, însă nici c-ar fi putut exprima mai limpede reproşul adresat omului din faţa lui, care-l adusese în starea aceea.

— Apăi să ştii că-i niţel mai bine azi, febra parcă i-a mai coborât, îi spuse Tana, nevasta, mai mult ca

să nu-l ştie necăjit peste zi.

Cerul se mai deschisese, iar acum soarele dogorea mai-mai să topească pietrele. Saro apucase să deşerte de vreo zece ori căruciorul la groapa de gunoi amplasată – din iniţiativă privată – acolo unde pe vremuri se afla ieşirea din spate a fabricii şi îşi simţea spatele înţepenit. Străbătând cărăruia care, pe lângă zidul de protecţie, ducea drept spre şosea, îl orbi o sclipire violentă care venea de undeva, din iarbă. Se aplecă să se uite mai bine. Era un medalion în forma unei inimi, uriaş, bătut cu briliante şi cu un diamant mare la mijloc. Lanţul care ar fi trebuit să ţină medalionul prins la gâtul proprietarei era tot acolo: din aur masiv şi rupt într-un singur loc. Dreapta lui Saro zvâcni scurt, puse stăpânire pe colier şi îl strecură în taşca de la brâu. Mâna lui dreaptă: lui Saro-i păruse că acţionase de una singură, de capul ei, fără să fi primit niciun ordin dinspre creier, bietu' de el fiind încă zăbăuc după o asemenea surpriză. Saro se ridică şi, cu sudoarea curgându-i valuri-valuri pe frunte, se uită de jur împrejur, dar nu se vedea nici urmă de suflet prin preajmă.

Pino, care îşi alesese partea de „stână" dinspre mare, zări deodată botul unui automobil care, la vreo douăzeci de metri distanţă de el, se iţea dintr-un tufiş mai stufos decât celelalte. Încremeni, căci nu era cu putinţă să fi fost vreun întârziat, pe târfe nu le prindeai pe acolo la ora şapte dimineaţa. Se apropie cu băgare de seamă, pe vârfuri, rupt în două de la şale şi, ajuns în dreptul farurilor, se ridică brusc. Nu, nu se-ntâmplă ni'ca, nu-i strigă nimeni să-şi vadă de borşu' lui, în maşină nu părea să fi fost cineva. Se apropie şi mai mult şi, în cele din urmă, zări ca prin ceaţă silueta unui bărbat, nemişcat pe scaunul de lângă şofer, cu capul lăsat pe spate. Părea căzut într-un somn adânc. Nasul său fin îi spunea însă lui Pino că acolo ceva nu era

tocmai în regulă. Se întoarse şi începu să facă zarvă, chemându-l pe Saro. Care sosi răsuflând din greu, cu ochii cât cepele.

— Ce-i? Ce dracu', vrei cu mine? Ce-ţi veni?

Pino resimţi un soi de agresiune în vocea prietenului său, pe care însă o atribui sprintului de la zidul fabricii până la el.

— Iete-te colea.

Făcându-şi curaj, Pino se apropie de maşină pe partea şoferului şi se chinui să deschidă portiera, dar nici vorbă să poată, căci avea siguranţa pusă. Ajutat de Saro, care părea să se mai fi calmat, încercă să ajungă la cealaltă portieră, de care se sprijinea pe jumătate trupul bărbatului din maşină, însă n-avu succes nici de data asta, pentru că maşina, un BMW verde, masiv, fusese trasă atât de aproape de desiş, încât pe partea din dreapta nu se putea apropia nimeni de ea. Totuşi, aplecându-se mult şi zgâriindu-şi faţa şi mâinile în crengi, izbutiră să ajungă lângă geam şi să zărească chipul bărbatului dinăuntru. Nu, nu dormea, avea ochii deschişi şi privirea fixă. În aceeaşi clipă în care-şi dădură seama că omul o mierlise, Pino şi Saro simţiră cum sângele le îngheaţă în vene de spaimă: nu, nu fiindcă dăduseră ochii cu moartea, ci pentru că-l recunoscuseră pe mort.

— Parcă-s la saună, zău aşa, zise Saro în timp ce alergau amândoi de-a lungul şoselei, spre cel mai apropiat telefon public. Într-o secundă mă păleşte frisonu' de gheaţă, în alta mă ia cu năduşeală.

Izbutind, într-un târziu, să se lepede de starea de paralizie provocată de identitatea bine cunoscută lor a mortului, Pino şi Saro se puseseră de acord asupra unui lucru: înainte de a-i anunţa pe sticleţi, era de datoria lor să sune altundeva. Numărul de telefon al Excelenţei Sale deputatul Cusumano îl ştiau pe de rost, aşa că înfrigurat, Saro apăsă butoanele aparatului, numai că Pino se răzgândi înainte ca-n receptor să se audă vreun sunet.

— Închide! Lasă-l jos, n-auzi? îi zise.

Saro se execută cu un gest reflex.

— Păi, cum? Nu vrei să-l anunţăm?

— Eu zic să mai chibzuim niţel, să cugetăm bine, pen' că nu mai pupăm noi pomană ca asta. S-o luăm încetişor. Aşadar, şi tu, şi eu ştim că Excelenţa Sa-i un maimuţoi.

— Adicătelea ce vrei să spui?

— Că-i un maimuţoi ghidat de domnu' inginer Luparello. Ce-i drept, corect ar fi să zic era ghidat. Acu' însă, că Luparello-i mort, nu mai e ni'ca de capu' lu' Cusumano, un rahat cu moţ, asta-i.

— Ş-apăi?

— Ş-apăi ni'ca.

O luară la pas spre Vigàta, însă după numai câţiva metri, Pino se opri, apucându-l pe Saro de braţ.

— Rizzo, spuse.

— Eu ăluia nu-i dau telefon nici mort. Nu te bizui pe mine, nu-l cunosc.

— Nici eu, da' de sunat tot îl sun.

Pino obţinu numărul de la serviciul de informaţii. Nu era trecut de opt fără un sfert, însă cu toate acestea, Rizzo răspunse de la primul apel.

— Domnu' avocat Rizzo?

— Eu sunt.

— Să mă scuzaţi de deranj la o oră ca asta, domnu' avocat, dar… îl găsirăm pe domnu' inginer Luparello… ne păru mort. Mort de-a binelea, zău aşa.

La celălalt capăt al firului se aşternu o linişte lungă. Apoi Rizzo vorbi.

— Şi de ce-mi spuneţi mie?

Pino icni căci la orice s-ar fi aşteptat, mai puţin la un asemenea răspuns ce părea nelalocul lui.

— Apăi, cum aşa? 'Mneavoastră nu sunteţi… pretinu' lui cel mai bun? Ni s-a părut de datoria noastră să…

— Vă mulţumesc. Însă înainte de toate trebuie să vă faceţi datoria de cetăţeni. Bună ziua.

Cu obrazul lipit de al lui Pino, Saro auzise întreaga convorbire. Se uitară unul la altul, muţi de uimire. Rizzo le vorbise de parcă l-ar fi sunat să-l anunţe că dăduseră peste hoitul unui necunoscut.

— Apăi, futu-i, erau pretini au ba? răbufni Saro.

— Ce ştim noi? Se prea poate ca-n ultima vreme să se fi sfădit, mai ştii? încercă să se consoleze Pino.

— Bine-bine, şi-acu' noi ce facem?

— Ne ducem să ne îndeplinim datoria de cetăţeni, cum bine zis-a avocatu', concluzionă Pino.

Şi o porniră spre oraş, cap-compas comisariatul de poliţie. Să-i anunţe şi pe carabinieri nu le trecu nici măcar prin anticamera cerebelului căci şef peste ei era un locotenent pripăşit în Sud tocmai de pe la Milano. În schimb, la poliţie, comisarul era de loc din Catania, după nume-i zicea Salvo Montalbano şi, dacă se ţinea să priceapă o treabă, apăi o pricepea!

2

— Încă o dată.

— Nu, zise Livia, continuând să-l fixeze cu privirea, care-i devenise parcă mai luminoasă după tensiunea amoroasă în care se exhibaseră până atunci.

— Te rog.

— Nu, am zis nu.

„Uneori, îmi place să fiu puţin forţată”, îşi aminti el ce-i şoptise Livia odată la ureche. Excitat, încercă să-şi strecoare genunchiul printre coapsele ei strâns lipite, în timp ce cu mâinile o prindea de încheieturi, desfăcându-i braţele larg, de parc-ar fi vrut s-o răstignească pe cruce.

Gâfâind, se priviră preţ de o clipă, apoi ea capitulă brusc.

— Da, spuse. Da. Acum.

În clipa aceea sună telefonul. Ţinându-şi ochii închişi, Montalbano întinse o mână, nu atât ca să apuce receptorul, cât ca să prindă din urmă ultimele licăriri ale visului care se destrăma inexorabil.

— Alo!

Din tonul vocii îi răzbătea furia faţă de intrusul de la telefon.

— Dom’ comisar, avem un client.

Recunoscu vocea agentului principal Fazio; celălalt principal din secţie, Tortorella, se afla încă în spital, după ce încasase un glonţ în burtă de la un maţe-fripte care se dădea mafiot, deşi în realitate era un găinar mizerabil de trei parale. În jargonul secţiei, „a avea un client” însemna că apăruse un mort şi că trebuiau să se ocupe de caz.

— Cine-i?

— Nu ştim încă.

— Cum l-or omorâtără?

— Nu ştim. Ca s-o spun pe-a dreaptă, nu ştim nici măcar de l-or fi omorât vreunii au ba.

— Apăi, nu prea înţeleg, Fazio. Mă trezeşti aşa, fără să ştii niciun rahat, ni'ca?

Trase adânc aer în piept ca să-i treacă furia: chiar dacă celălalt îi îndura nazurile fără să crâcnească, de data aceasta ieşirea nu avea sens.

— Cine l-a găsit?

— Doi operatori ecologici, gunoieri adicătelea. Era la „stână", într-o maşină.

— Ajung îndată. Până una-alta, sună la Montelusa, cheamă-i încoa' pe ăi de la Criminalistică şi anunţă-l pe judecătorul Lo Bianco.

Sub duş, ajunse la concluzia că mortu' nu putea fi decât unu' din clanul Cuffaro, din Vigàta. Cu opt luni în urmă, izbucnise un război feroce între familiile Cuffaro şi Sinagra, din Fela, probabil din motive de delimitare teritorială, iar rezultatul: un mort pe lună, alternativ şi într-o înşiruire strictă – unul la Vigàta, unul la Fela. Ultimul, un anume Mario Salino, fusese împuşcat la Fela de cei din Vigàta, prin urmare acum nu putea fi vorba decât despre unul de-ai lui Cuffaro.

Înainte să iasă din casă – locuia singur într-o vilişoară de pe plajă, exact în partea opusă a locului numit „la stână" – simţi nevoia s-o sune pe Livia, la Genova. I-a răspuns imediat, somnoroasă.

— Iartă-mă, dar ardeam de nerăbdare să-ţi aud vocea.

— Tocmai te visam, răspunse ea şi apoi adăugă: Erai aici, cu mine.

Montalbano se pregătea să-i spună că şi el o visase, însă o pudoare absurdă îl împiedica să-i facă o asemenea mărturisire. Nu-l împiedica însă s-o întrebe:

— Şi ce făceam?

— Ceea ce nu mai facem cam de multişor, îi replică ea.

Cu excepţia lui Fazio, în comisariat mai rămăseseră doar trei agenţi. Ceilalţi porniseră dis-

de-dimineaţă pe urmele unui negustor care-şi împuşcase sora, pe fondul unui conflict iscat de o moştenire, apoi se făcuse nevăzut. Deschise uşa camerei de interogatoriu. Cei doi gunoieri stăteau pe o băncuţă, foarte aproape unul de celălalt, palizi, în ciuda căldurii sufocante dinăuntru.

— Aşteptaţi-mă, mă-ntorc repede, le spuse Montalbano.

Gunoierii păreau atât de loviţi de soartă, încât nici măcar nu catadicsiră să-i răspundă. Era bine ştiut că dacă unu' încăpea, dintr-un motiv sau altul, pe mâna sticleţilor, avea de aşteptat, nu glumă!

— A anunţat cumva vreunu' din voi presa? îşi iscodi comisarul oamenii. Cum aceştia făcură semn din cap că nu, continuă: Băgaţi bine la tărtăcuţă, nu vreau niciun ziarist pe urmele mele.

Timid, Galluzzo făcu un pas în faţă şi, ridicând două degete ca şi cum ar fi cerut voie la toaletă, întrebă:

— Nici măcar pe cumnatu'?

Cumnatul lui Galluzzo lucra la TeleVigàta, postul de televiziune local, specializat în cronică neagră; Montalbano şi-a închipuit cearta cumplită ce ar fi izbucnit în familie dacă nu i-ar fi suflat nicio vorbă cumnatului. De altfel, ca să-i întărească parcă presentimentul, Galluzzo îl fixa acum cu privirea unui câine bătut, care cerşeşte milă.

— Bine, bine. Numa' că-l primesc abia după ridicarea cadavrului de la locul faptei. Şi fără poze, aşa să-i spui.

Îl lăsă pe Giallombardo de gardă, spunându-le celorlalţi să-l însoţească la „stână" cu maşina de serviciu. De condus, conducea Gallo – subiect, împreună cu Galluzzo[2], de glume răsuflate, de genul: „Domnule comisar, ce se mai aude prin cuibar?" Ştiindu-i metehnele, Montalbano îl avertiză:

— Nu-i da-n blană, cum faci de obicei. Nu-i nevoie.

Odată trecuţi de curba din faţa bisericii Carmine, Peppe Gallo nu se mai putu stăpâni şi acceleră, iar roţile scrâşniră. O clipă mai târziu, auziră cu toţii un pocnet sec, asemenea unui foc de pistol, iar maşina ieşi în decor. Coborâră: cauciucul din dreapta-spate explodase şi acum atârna franjuri-franjuri de jantă. Se vedea limpede că fusese lucrat pe toată circumferinţa cu o lamă ascuţită căci tăieturile erau evidente.

— Boii dracu' şi lua-i-ar naiba cu tot neamu' lor! explodă agentul.

De data aceasta, Montalbano se enervă de-adevăratelea.

— Iisuse Hristoase! Până şi ţâncii din Vigàta ştiu că, din două în două săptămâni, cineva ne taie cauciucurile! Iar eu vă trag de mânecă dimineaţă de dimineaţă: beliţi ochii la roţi înainte s-o luaţi cu maşina din loc! Numa' bine însă că vouă vi se rupe în paişpe! Dobitoci! Odată şi-odată, tot o să-şi rupă vreunu' din noi gâtu'!

Dintr-un motiv sau altul, trecură zece minute bune până să schimbe roata, iar când ajunseră la „stână", criminaliştii de la chestura din Montelusa luaseră deja în primire obiectivul. Acum se aflau în faza meditativă, cum o numea Montalbano: cinci sau şase agenţi mişunau de colo colo pe lângă automobil, cu frunţile plecate şi mâinile adânc înfipte în buzunare (sau ţinându-şi-le pur şi simplu la spate). Aveau aerul unor filosofi cufundaţi în profunzimea propriilor cugetări, însă în realitate umblau cu ochii holbaţi în căutare de indicii, urme sau semne. Zărindu-l, Jacomuzzi, şeful biroului Criminalistică, îi alergă în întâmpinare.

— Ai cumva idee de ce n-au apărut nici până la ora asta ziariştii?

— Am hotărât că nu-i vreau prin preajmă.

— De data asta or să te linşeze pentru că i-ai făcut să rateze o ştire ca asta. (Se vedea cu ochiul liber cât de agitat era.) Ştii cine-i mortu'?

— Nu. Zi-mi tu.

— Silvio Luparello, ingineru', ştii tu.

— Băga-mi-aş! a fost singurul comentariu pe care Montalbano reuşi să-l articuleze.

— Ştii cum a murit?

— Nu. Şi nici nu vreau să aflu. O să văd singur.

Ofensat, Jacomuzzi se întoarse la ai săi. Fotograful criminalist îşi terminase treaba, acum era rândul doctorului Pasquano, legistul. Montalbano îl privea compătimitor pentru că omul era obligat să-şi facă treaba într-o poziţie incomodă: reuşise să intre numai pe jumătate în habitaclu şi acum mânuia ceva în zona scaunului din dreapta şoferului, unde se întrezărea o siluetă întunecată. Fazio şi restul agenţilor de la Vigàta se hotărâseră să le dea o mână de ajutor colegilor de la Montelusa în operaţiunea de căutare a indiciilor. Comisarul îşi aprinse o ţigară, întorcându-se să contemple ruinele uzinei chimice. De fiecare dată când avea ocazia să le admire, aveau acelaşi efect asupra lui: pur şi simplu îl fermecau. Hotărî să revină cât mai curând şi să facă un rând de poze, pe care să i le trimită apoi Liviei, acesta fiind un mod de a-i ilustra cum se pricepea el mai bine povestea lui şi a meleagurilor natale, cărora femeia nu izbutea încă să le perceapă misterul.

Văzu sosind maşina judecătorului Lo Bianco, care coborî cu o mină preocupată, de om agitat.

— Să fie oare adevărat că mortul este domnul inginer Luparello însuşi?

Se vedea treaba că Jacomuzzi nu pierduse vremea în zadar.

— Se pare că da.

Judecătorul trecu pe lângă el, ducându-se întins către şleahta de la Criminalistică şi începând să discute aprins cu Jacomuzzi şi cu doctorul Pasquano, care scosese din geantă o sticlă cu alcool şi acum îşi dezinfecta mâinile. După un timp – suficient de lung încât Montalbano să se fi perpelit bine la soare, cei de la Criminalistică se îndreptară

spre maşini, făcându-se nevăzuţi. Trecând pe lângă el, Jacomuzzi nu catadicsi să-şi ia rămas-bun. Montalbano aşteptă până când sunetul sirenelor se stinse în depărtare. Acum era rândul lui să-şi facă de lucru, n-avea de ales. Se scutură de torpoarea care-l cuprinsese şi se îndreptă spre maşina cu mortul. La jumătatea drumului, judecătorul se proţăpi în faţa lui, aţinându-i calea.

— Cadavrul poate fi ridicat. Şi, dată fiind notorietatea domnului inginer, fie-i ţărâna uşoară, cu cât ne grăbim, cu atât mai bine. În orice caz, domnule comisar, să mă ţii zilnic la curent cu stadiul cercetărilor. Făcu o pauză, meditând la logica propriilor spuse, şi se corectă: Sună-mă când crezi de cuviinţă. Altă pauză. Apoi: În timpul orelor de serviciu, să fim înţeleşi.

Se îndepărtă. În timpul orelor de serviciu, nu acasă. Pentru că acasă – era lucru ştiut – judecătorul Lo Bianco se dedica trup şi suflet încropirii unei opere de mare greutate (şi la propriu, şi la figurat): *Viaţa şi faptele lui Rinaldo şi Antonio Lo Bianco, maeştri juraţi ai Universităţii Girgenti, pe vremea regelui Martin cel Tânăr (1402-1409),* personaje învăluite în mister despre care însă i se năzărise că ar fi fost predecesorii săi.

— Cum a murit? îl iscodi comisarul pe legist.

— Puteţi vedea şi singur, răspunse Pasquano, făcându-i loc să treacă.

Montalbano îşi vârî capul în habitaclul încins ca un cuptor (sau, în situaţia dată, ca un crematoriu), dar, dând cu ochii de cadavru, gândul îi zbură pe dată la chestor.

Se gândi la chestor nu pentru că aşa i-ar fi fost obiceiul, să-i dedice un gând superiorului ierarhic la începutul fiecărei anchete, ci pentru că numai cu câteva zile în urmă comentase cu bătrânul chestor Burlandi – care îi era amic – o carte de Ariès, *Istoria morţii în Occident,* pe care, întâmplător, o citiseră amândoi. Chestorul susţinea că fiecare moarte, chiar şi cea mai nevolnică, avea în ea un

sâmbure de sacralitate. În schimb, Montalbano îi răspunsese cu sinceritate că nu izbutea să întrezărească ceva sfânt în niciun fel de moarte, nici chiar în cea a unui papă.

Ei bine, l-ar fi vrut acum acolo pe stimabilul domn chestor ca să vadă ce-i vedeau şi lui ochii. Inginerul Luparello fusese mereu un tip elegant, atent la fiecare detaliu al propriei înfăţişări, însă acum zăcea fără cravată, cu cămaşa şifonată, ochelarii strâmbi, sacoul în dezordine şi cu gulerul ridicat pe jumătate, cu şosetele lungi aproape căzute peste mocasinii din picioare. Însă ceea ce-l mira cel mai tare pe comisar erau pantalonii coborâţi până la genunchi, cu tot cu chiloţi, a căror albeaţă se distingea fără putere de tăgadă, în vreme ce poalele cămăşii fuseseră ridicate, cu tot cu maiou, până la piept.

A, da, mai era şi mădularul expus într-un mod obscen şi deconcertant – gros, viguros, în contrast evident cu extremităţile delicate ale restului corpului.

— Bine, şi totuşi cum a murit? îl întrebă din nou pe doctor, ieşind din maşină.

— Mi se pare evident, nu credeţi? replică Pasquano, agasat. Apoi continuă: Ştiaţi că bietul domnu' inginer se operase la inimă la clinica unui renumit chirurg din Londra?

— Ca să fiu sincer, nu, nu ştiam. L-am văzut miercurea trecută la televizor şi arăta perfect sănătos.

— Arăta, dar nu era. Ştiţi, în politică oamenii-s mai răi ca lupii. Cum îşi dau seama că nu te poţi apăra, te sfâşie. Pare-se că la Londra i-au pus două bypassuri. Se zice c-a fost treabă grea, serioasă.

— Aici, la Montelusa, cine-l avea în observaţie?

— Colegul meu, Capuano. Îi făcea un control săptămânal, pentru că domnul Luparello ţinea mult la propria sănătate, voia să se menţină mereu în formă.

— Ce spuneţi, să stau de vorbă cu Capuano?

— Ar fi absolut inutil. Este limpede ca lumina zilei ce s-a-ntâmplat aici. Lui bietu' domnu' inginer i s-a făcut de-o ciocăneală prin părţile astea – deh, o fi avut omu' poftă de vreo matracucă exotică –, s-a pus pe treabă şi hodoronc-tronc a rămas cu obiectu-n mână.

Doctorul îşi dădu seama că Montalbano privea departe, fără ţintă.

— Nu prea v-am convins, aşa-i?

— Mda, cam aşa-i.

— Şi de ce, mă rog frumos?

— Ca să fiu sincer, nu ştiu. Îmi trimiteţi mâine rezultatul autopsiei?

— Mâine? Nu sunteţi sănătos la cap? Înaintea lu' domnu' inginer o am pe fătuca aceea de douăzeci de ani violată într-o colibă pe câmp şi găsită zece zile mai târziu, mâncată de câini; apoi vine la rând Fofò Greco, ăl de-i tăiară limba şi boaşele, lăsându-l apoi să moară spânzurat într-un copac, pe urmă îl mai am pe…

Montalbano nu simţea nevoia să asculte continuarea macabrei enumerări.

— Domnule Pasquano, spuneţi-mi clar când îmi daţi rezultatul.

— Poimâine, dacă-ntre timp nu mă aleargă nimeni de colo colo să belesc ochii la alte cadavre.

Îşi luară rămas-bun. Montalbano îşi chemă oamenii, le explică ce aveau de făcut până când ambulanţa avea să ridice cadavrul şi-i ceru lui Gallo să-l ducă înapoi la comisariat.

— Pe urmă te-ntorci şi-i iei şi pe ceilalţi. Şi să nu mai mergi la blană, că ţi-o furi de la mine.

Pino şi Saro semnară procesul-verbal în care descriseseră cu minuţiozitate fiece mişcare făcută înainte şi după descoperirea cadavrului. Din declaraţiile lor lipseau însă două fapte importante, pe care operatorii ecologici se feriseră ca de foc să le aducă la cunoştinţa sticleţilor. Primul amănunt era că recunoscuseră imediat mortul, iar cel de-al

doilea, că se grăbiseră să-i anunţe avocatului Rizzo descoperirea făcută. Plecând spre casă, Pino părea cu gândul departe, iar Saro atingea când şi când, ca din întâmplare, taşca de la brâu în care pitise colierul.

În următoarele douăzeci şi patru de ore n-avea să mai apară nimic important la dosar, aşa că Montalbano se întoarse acasă după prânz, se aruncă în pat şi trase un pui zdravăn de somn – cam vreo trei ore. Apoi se trezi şi, cum la jumătatea lui septembrie marea era liniştită, îşi îngădui o partidă lungă de înot. Ajuns din nou acasă, îşi prepară o porţie generoasă de *spaghetti* cu pulpă de arici-de-mare şi se aşeză în faţa televizorului. Toate telejurnalele locale prezentau, bineînţeles, informaţii despre moartea domnului inginer: elogiile curgeau, iar din când în când îşi făcea apariţia câte un politician care, cu o expresie de circumstanţă, reamintea meritele incontestabile ale defunctului şi problemele pe care le comporta dispariţia unei asemenea personalităţi titanice; însă nimeni, nici chiar jurnalul unicului post TV de opoziţie, nu se hazardase să dezvăluie unde şi în ce fel murise mult regretatul Luparello.

3

Saro şi Tana avură parte de o noapte albă. Nu era nicio îndoială că Saro dăduse peste o comoară ca-n poveştile cu ciobani amărâţi care găseau nitam-nisam ulcele pline-ochi cu monede de aur şi obiecte valoroase bătute cu briliante. Numa' că acu' treaba stătea altfel decât în legende: colierul – o podoabă modernă – fusese pierdut cu o zi în urmă, nu-ncăpea îndoială, iar la o estimare superficială era limpede că valora o avere. Atunci, cum era cu putinţă să nu-l fi revendicat nimeni? Stăteau faţă-n faţă la masa din bucătărie, cu televizorul dat la maximum şi cu ferestrele larg deschise, ca-n orice seară – evitând astfel ca vecinii, adulmecând fie şi cea mai mică schimbare în tabieturile lor zilnice, să devină curioşi şi să-i vorbească pe la colţuri; Tana se opunea vehement intenţiei soţului de a vinde colierul dis-de-dimineaţă, de cum se deschidea magazinul fraţilor Siracusa, giuvaiergiii.

— Întâi de toate, noi doi suntem persoane oneste. Vasăzică, nu putem scoate la vânzare ceva ce nu-i al nostru.

— Şi-atunci, ce-ai vrea să fac? Să mă duc la şefu' de echipă, să-i spun că găsii un colier, ş-apoi să i-l las lui să-l ţină pân' o apărea păgubaşu'? Apăi, după nici zece minute, boul ăla cu ţâţe îl vinde şi-şi ţine banii pentru el.

— Atunci, facem altfel. Păstrăm colierul acasă, da-l anunţăm pe Pecorilla. Iar dacă apare unu' care zice că-l vrea îndărăt, i-l dăm.

— Şi noi ce avem de câştigat?

— Recompensa. Se zice că ăi de găsesc asemenea comori primesc un procent din valoare. După mintea ta, cât ar putea face?

— Ştiu eu? Vreo douăzeci de milioane, răspunse Saro, nutrind totuşi sentimentul că exagera. Să zicem, prin urmare, că ne-ar reveni două milioane.

Îmi explici cum reuşim noi cu două milioane să plătim tratamentul pentru Nenè?

O ţinură aşa până-n zori, curmând discuţia doar pentru că Saro trebuia să se ducă la serviciu. Reuşiseră totuşi să ajungă la un acord provizoriu, care avea meritul că le salva reputaţia într-o oarecare măsură: aveau să ţină colierul preţ de o săptămână, fără să sufle o vorbuliţă nicicui, iar dacă n-apărea nimeni să-l ceară-ndărăt, aveau să-l scoată la mezat. Când Saro, fercheş şi zâmbitor, se duse să-şi sărute fiul de rămas-bun, avu o surpriză: Nenè dormea adânc, cu o expresie senină pe chip, ca şi cum aflase că părintele său descoperise calea să-l facă bine.

În noaptea aceea, nici Pino nu izbuti să pună geană pe geană. Minte speculativă, iubea teatrul şi-şi încerca adesea calităţile de actor în cadrul trupelor de artişti amatori, din Vigàta şi din împrejurimi, deşi acum erau din ce în ce mai puţine. Îi plăcea să citească piese de teatru, astfel încât, cum avea puţin timp liber, dădea fuga la singura bibliotecă din Montelusa, unde-şi trecea vremea citind din scoarţă-n scoarţă, de-a valma, comedii şi drame. Locuia cu mama sa, care administra o mică pensiune şi, prin urmare, nu se putea zice c-ar fi fost muritori de foame. Femeia-i ceru de trei ori să-i repete povestea descoperirii mortului, rugându-l să descrie cât mai plastic cu putinţă anumite amănunte căci ţinea morţiş să le spună totul precupeţelor de la piaţă şi suratelor de la biserică, înfoindu-se în pene atât pentru faptul că ajunsese să cunoască toate acele întâmplări, cât şi pentru că Ăl de Sus îi dăruise un fiu suficient de vrednic încât să fie implicat în tărăşenia cu pricina. Când bătuse de miezul nopţii, femeia se îndurase să se ducă la culcare, iar la puţin timp după aceea se vârâse şi Pino în pat. Însă nici pomeneală să doarmă. Ceva – nu ştia exact ce anume – îl făcea să se foiască pe toate părţile sub cearşaf. Minte

speculativă, ce Dumnezeu! se îmbărbătă singur când, după două ore pierdute în van cu ochii în tavan, raţiunea învinse: n-avea ce-i face, noaptea aceea era albă, o noapte de Crăciun, ce mai la deal, la vale! Se ridică din pat, îşi dădu cu apă pe faţă şi se aşeză la măsuţa de scris din dormitor. Repetă în gând povestea pe care i-o spusese şi mamei, părându-i-se că totul era în regulă: se legau toate, însă zdrăngăneala pe care o simţise mai devreme în cap persista ca un zgomot de fond agasant. Era ca-n jocul acela, „apă-apă, foc-foc”: de fiecare dată când recapitula povestea, zdrăngăneala părea să spună „apă, apă”. Prin urmare, era de la sine înţeles că zbuciumul interior provenea de la un amănunt pe care omisese să i-l povestească mamei. Într-adevăr, nu-i dezvăluise aceleaşi amănunte pe care, de comun acord cu Saro, i le ascunsese şi comisarului Montalbano: faptul că recunoscuseră de la început cadavrul şi că-i telefonaseră avocatului Rizzi. Ajuns cu raţionamentul aici, zbârnâiala crescu în volum, avertizându-l: foc, foc! Luă o hârtie şi un pix, transcriind fiecare cuvânt din dialogul cu avocatul. Citi textul, după care îi aduse câteva corecturi, sforţându-şi memoria înainte să aştearnă cuvintele pe hârtie – cu pauzele dintre replici cu tot, întocmai ca-ntr-o piesă de teatru. În sfârşit, îl reciti în forma definitivă. Nu, n-avea nicio îndoială: ceva nu se lega. Era însă prea târziu ca să mai zăbovească să cugete căci trebuia să ajungă la Splendor.

Către ora zece dimineaţa, Montalbano a fost întrerupt din binecuvântata lectură a celor două cotidiene siciliene – unul tipărit la Palermo, celălalt la Catania – de telefonul chestorului.

— Trebuie să-ţi transmit mulţumiri, spuse chestorul.

— A, da? Din partea cui, mă rog frumos?

— Din partea episcopului, pe de o parte, dar şi a ministrului nostru. Monseniorul Teruzzi a fost

plăcut impresionat de milostenia creştină – chiar aşa s-a exprimat – de care ai dat dovadă atunci când ai evitat ca reporterii şi fotografii de la ziare, creaturi fără scrupule şi decenţă, de altfel, să surprindă şi apoi să difuzeze imagini şocante ale cadavrului.

— Bine, dar am dat ordinul înainte de a şti cine era mortul! Aş fi procedat la fel în cazul oricui altcuiva.

— Ştiu, sunt la curent, mi-a povestit totul Jacomuzzi. Însă de ce să-i fi dezvăluit părintelui un amănunt nesemnificativ? De ce să-l fi dezamăgit în privinţa milosteniei dumitale creştine, nu-i aşa? La urma urmei, este un act de mărinimie, dragul meu, un act de mărinimie care capătă cu atât mai multă valoare cu cât poziţia persoanei care beneficiază de pe urma lui este mai înaltă. Nu ştiu dacă m-am făcut bine înţeles, închipuie-ţi că episcopul l-a citat pe însuşi Pirandello.

— A, nu se poate!

— Ba bine că nu! A citat din *Şase personaje,* din episodul acela în care tatăl spune că, după o viaţă integră şi cu frica lui Dumnezeu, nimeni nu poate rămâne stigmatizat pe vecie pentru un gest dezonorant cauzat de o slăbiciune de moment. Cum să-ţi spun: nu putem lăsa moştenire posterităţii imaginea domnului inginer Luparello cu pantalonii lăsaţi, momentan, în vine.

— Şi ministrul?

— A, ’mnealui nu l-a invocat pe Pirandello, pen’ că habar n-are ce hram poartă, însă ideea, chiar expusă întortocheat şi pompos, era cam aceeaşi. Şi, dat fiind că face parte din acelaşi partid ca Luparello, şi-a permis să adauge un cuvânt.

— Care?

— Prudenţă.

— Ce-are a face prudenţa cu toată tărăşenia asta?

— Habar n-am, nu fac decât să-ţi transmit întocmai ce-a spus.

— Ceva noutăţi cu autopsia?

— Încă nu. Pasquano ar fi vrut să ţină mortu' la frigider până mâine, însă l-am convins să-l examineze astăzi, fie înainte de prânz, fie spre seară. Nu cred însă că dinspre zona aceasta mai pot interveni noutăţi.

— Aşa cred şi eu, concluzionă comisarul.

Reluându-şi lectura, Montalbano constată că din ziare afla mult mai puţine decât ştia deja despre viaţa, minunile şi recenta moarte a inginerului Luparello, aşa că puţinele informaţii aveau doar darul de a-i împrospăta memoria. Descendent al unei adevărate dinastii de constructori din Montelusa (bunicul său ridicase gara cea veche, iar tatăl – palatul de justiţie), tânărul Silvio absolvise triumfal politehnica din Milano, revenind în oraşul natal pentru a continua şi purta pe noi culmi activitatea creatoare a predecesorilor săi. Catolic practicant, urmase în politică idealurile bunicului său, un sturzian[3] fervent (despre isprăvile tatălui – *squadrista*[4] şi participant la marşul asupra Romei – se păstra cu sfinţenie tăcerea), făcându-şi ucenicia în cadrul FUCI – organizaţia studenţilor catolici –, prin intermediul căreia îşi crease o reţea solidă de prietenii. De atunci, cu ocazia fiecărei manifestări, celebrări sau congres, Silvio Luparello apăruse în tovărăşia numelor grele ale partidului, păstrându-se însă mereu cu un pas în urma lor, cu un zâmbet abia schiţat pe buze, semn că era alegerea lui să nu iasă în prim-plan, nicidecum o impunere ierarhică. Îmbiat în nenumărate rânduri să candideze, fie pentru funcţii politice, fie administrative, se eschivase aducând în sprijinul deciziei sale argumente dintre cele mai nobile, cum ar fi modestia şi dorinţa de a-şi sluji semenii din umbră şi în tăcere – calităţi proprii unui catolic vrednic, aduse prompt la cunoştinţa opiniei publice. Astfel, din umbră şi în tăcere, slujise vreme de douăzeci de ani, până când, în cele din urmă, îşi angajase propriile ajutoare – cel dintâi fiind, desigur,

Excelenţa Sa Cusumano. Apoi fusese rândul senatorului Portolano şi al deputatului Tricomi să îmbrace livreaua de slugi ale lui Luparello (ziarele însă preferau să-i numească „prieteni fraterni” sau „adepţi devotaţi”). În scurt timp, pe mâinile sale au încăput atât filialele de partid din Montelusa şi împrejurimi, cât şi optzeci la sută din toate contractele publice şi private desfăşurate în zonă. Nu-l afectase nici măcar cutremurul dezlănţuit de câţiva judecători milanezi, în urma căruia clasa aflată de cincizeci de ani la putere fusese făcută una cu pământul. Dimpotrivă, pentru că până atunci se menţinuse în plan secund, îşi îngăduise să iasă la vedere, să apară în lumina reflectoarelor şi să înfiereze corupţia foştilor colegi de partid. În numai un an, dacă nu chiar mai puţin, ajunsese – asemenea unui corifeu al reînnoirii – secretar regional, cu unanimitate de voturi. Din păcate, între această nominalizare triumfătoare şi momentul morţii trecuseră numai trei zile. Motiv pentru un editorialist să regrete că soarta nu îngăduise unui personaj de o asemenea ţinută şi anvergură să readucă partidul la splendoarea de odinioară. Comemorându-l, ambele cotidiene aminteau, în deplină concordie, imensa generozitate şi milostenie sufletească, disponibilitatea marelui dispărut de a le întinde oricând o mână de ajutor celor năpăstuiţi, fie ei prieteni sau duşmani. Montalbano simţi că-l trece un fior rece pe şira spinării amintindu-şi de un material filmat transmis în urmă cu un an de o televiziune locală. Luparello inaugura un mic orfelinat la Belfi, satul unde venise pe lume bunicul său – al cărui nume, de altfel, instituţia cu pricina îl şi purta. Să fi fost acolo vreo douăzeci de copilandri care, îmbrăcaţi identic, intonau un cântecel de mulţumire dedicat domnului inginer, care-i asculta cu o expresie afectată. Comisarului, cuvintele melodiei i se întipăriseră în minte pe vecie: „Tare-i bun, mândru şi *bello*[5] / inginerul Luparello.”

Ziarele nu numai că treceau cu vederea circumstanţele morţii, dar nu suflau vreun cuvânt nici despre zvonurile care circulau de ani buni pe seama afacerilor mai puţin publice în care era implicat domnul inginer. Se vorbea despre licitaţii trucate, de comisioane de ordinul miliardelor de lire sau despre presiuni care frizau şantajul. În asemenea cazuri apărea mereu la lumină numele avocatului Rizzo – întâi fusese băiatul cu servieta, apoi om de încredere şi, până la urmă, însuşi alter ego-ul lui Luparello. Oricum, nu erau decât zvonuri, informaţii aruncate în vânt. Mai umbla vorba şi că avocatul Rizzo ar fi fost, de fapt, puntea de legătură între domnul inginer şi mafie. Ocupându-se la un moment dat de acest subiect, comisarul avusese ocazia să arunce o privire peste un dosar secret în care se făcea referire la trafic de valută şi reciclare de bani. Nimic altceva decât suspiciuni, desigur, pentru că nu se materializaseră niciodată în fapte concrete şi, rând pe rând, toate solicitările de autorizare a unei anchete se pierduseră în meandrele palatului de justiţie proiectat şi construit de tatăl domnului inginer Luparello.

Către prânz, telefonă la brigada mobilă de la Montelusa, cerând să vorbească cu inspectoarea Ferrara. Fiica unui fost coleg de şcoală care se însurase foarte tânăr, Anna era o tânără plăcută şi slobodă la gură care – Dumnezeu ştia de unde şi până unde – din când în când şi-l dorea în aşternut.

— Anna? Am nevoie de tine.

— Nu mai spune!

— Ai două-trei ore libere după-amiază?

— Dacă nu am, le găsesc, nu-ţi face griji, domnule comisar. Sunt mereu la dispoziţia dumitale, zi şi noapte. La ordinele dumitale sau, dacă preferi, la voia ta.

— În regulă, atunci trec să te iau de acasă, din Montelusa, pe la ora trei.

— Mi se umple sufletul de fericire.

— A, da. Ascultă, Anna: să te îmbraci feminin.

— Tocuri înalte, fustă cu crăpătură?

— Ca să fiu sincer, voiam doar să spun să nu apari în uniformă.

La al doilea claxon, Anna ieşi pe poartă, îmbrăcată în fustă şi cu o bluziţă subţire. Se feri să pună întrebări, limitându-se să-l sărute pe Montalbano pe obraz. Vorbi abia în clipa în care maşina se încadră pe una dintre cele trei căi de acces spre „stână”:

— Dacă vrei să ai parte de ceva acţiune, du-mă la tine acasă, nu-mi place aici.

Printre boschete se vedeau doar două sau trei maşini, însă era limpede că persoanele dinăuntru nu se învârteau prin cercurile nocturne patronate de Gegè Gullotta: erau studenţi, tinerei care nu găsiseră un loc mai bun. Montalbano străbătu aleea până în capăt, oprindu-se cu roţile din faţă pe nisipul plajei. Tufişul mare lângă care fusese descoperit BMW-ul inginerului Luparello se zărea undeva, în stânga, dar era imposibil de ajuns acolo pe drumul acela.

— Acolo l-au găsit? îl iscodi Anna.

— Da.

— Şi acu’ ce cauţi?

— Dac-aş şti, ţi-aş spune. Hai să coborâm.

Îndreptându-se spre ţărmul mării, Montalbano o prinse de mijloc, iar ea i se strânse la piept, lăsându-şi capul pe umărul lui şi zâmbind. Acum pricepea de ce o invitase: toată tărăşenia fusese o diversiune, un simplu pretext, căci, în realitate, erau la fel ca toţi ceilalţi îndrăgostiţi sau amanţi care veneau la „stână” ca să se ferească de priviri indiscrete. Erau nişte anonimi acum şi nu atrăgeau nimănui atenţia.

„Mare nemernic!”, îşi spuse în gând Anna. „I se rupe de ce simt eu pentru el!”

Deodată, Montalbano se opri, rămânând cu spatele spre mare. Desişul se distingea bine pentru că erau mai puţin de o sută de metri până acolo. Acum nu mai avea nicio îndoială: BMW-ul nu ajunsese acolo dinspre drumeagurile de acces, ci dinspre plajă, virând spre desiş şi oprindu-se cu faţa în direcţia vechii fabrici. Altfel spus, exact invers decât dacă ar fi venit dinspre şosea, pentru că pe potecile din desiş nu exista spaţiu de manevră. Cine voia să se întoarcă la şosea nu avea altă posibilitate decât să străbată în marşarier drumul parcurs la venire. Montalbano înaintă pe plajă, continuând s-o ţină strâns pe Anna şi căutând urme de cauciucuri pe nisip, dar cum nu se vedea niciuna, probabil că fuseseră şterse de flux.

— Şi acu’ ce facem?

— Mai întâi îl sun pe Fazio, apoi te las acasă.

— Domnule comisar, îmi permiţi o observaţie sinceră?

— Evident.

— Eşti un porc.

4

— Domnul comisar? Sunt Pasquano. Sfinte Dumnezeule, da' pe unde v-aţi mai pitulat? De trei ore vă caut, iar la comisariat nimeni n-avea habar pe unde-aţi putea fi.

— M-aţi luat în colimator, domnule doctor? Aveţi ceva cu mine?

— Cu dumneata? Cu Universul însuşi!

— Ia spuneţi, ce v-au făcut nemernicii?

— M-au obligat să-i acord întâietate lui Luparello, taman cum se întâmpla şi când omu' nostru era încă în viaţă. Oare de ce trebuie ca 'mnealui să stea în faţă şi după ce-a mierlit-o? Te pomeneşti că şi la cimitir o avea loc rezervat la lojă!

— M-aţi căutat ca să-mi spuneţi ceva anume?

— Da, ca să vă anticipez ceea ce urmează să vă trimit şi în scris, pe cale oficială. Nimica-nimicuţa n-a ieşit la autopsie, deci creştinul nostru s-a stins din cauze naturale.

— Adică?

— Păi, ca să mă exprim în termeni neacademici, a crăpat inima-n el. La propriu. În rest, să ştiţi că se ţinea foarte bine. Doar pompa nu-i funcţiona bine, şi tocmai asta i-a venit de hac, cu toate că reparaţiile s-au făcut cu simţ de răspundere.

— Ceva semne pe corp?

— Ce fel de semne?

— Păi, nu ştiu, echimoze, înţepături…

— V-am zis adineauri: nimica-nimicuţa. Şi nu-s doctor de azi, de ieri, în caz că nu vă amintiţi! În plus, am solicitat ca la autopsie să asiste şi colegul meu Capuano, medicul personal al mortului.

— Ah! V-aţi acoperit spatele, nu-i aşa, domnule doctor?

— Cum, cum? N-am auzit ce aţi spus.

— A, nimic important, scuzaţi-mă. Mai suferea de vreo altă boală?

— De ce ţineţi morţiş s-o luaţi de la capăt? Nu suferea de nimic, nu pricepeţi? Atât doar, că avea tensiunea un picuţ cam mare. Însă făcea tratament cu un diuretic: câte o pastilă joia şi duminica, dis-de-dimineaţă.

— Aha, prin urmare duminică, în ziua în care a murit, tocmai îşi luase pastila, nu-i aşa?

— Da, şi ce-i cu asta? Doamne, iartă-mă, ce vreţi să insinuaţi? Că i-ar fi otrăvit cineva diureticul? Vă credeţi încă pe vremea familiei Borgia? Ori poate că v-aţi pus pe citit cărţi poliţiste de mâna a doua? Dacă ar fi fost urme de otravă, mi-aş fi dat seama, nu credeţi?

— Luase cina?

— Nu, nu mâncase de seară.

— Mi-aţi putea spune în jurul cărei ore a murit?

— Cu asemenea întrebări mă faceţi să-mi iau câmpii, zău aşa! Cred că vă lăsaţi prea influenţat de filmele americane în care nici n-apucă bine poliţistul să-ntrebe la ce oră s-a comis crima, că medicul legist îi şi răspunde: asasinul şi-a desăvârşit opera cu treizeci şi şase de zile în urmă, la ora optsprezece şi treizeci şi două de minute – cu o marjă de câteva secunde. Revenind: aţi văzut cu ochii dumneavoastră că nu era ţeapăn încă, nu-i aşa? În plus, aţi simţit pe pielea dumneavoastră căldura din maşină, nu?

— Prin urmare?

— Prin urmare, creştinul nostru a trecut în lumea drepţilor între orele nouăsprezece şi douăzeci şi două din seara precedentă descoperirii cadavrului.

— Nimic altceva?

— Nimic altceva. A, era să uit: domnu' inginer al nostru a murit, cu asta suntem toţi de acord, dar trebuie să aflaţi că de dus, a dus-o la bun sfârşit – la ciocăneală mă refer. Am găsit urme de spermă prin părţile ruşinoase.

— Domnule chestor? Montalbano sunt. Voiam să vă aduc la cunoştinţă că doctorul Pasquano tocmai

a efectuat autopsia.

— Montalbano, menajează-ţi forţele! Ştiu totul: pe la ora două m-a sunat Jacomuzzi, care a fost prezent la autopsie şi m-a informat! Ce înălţător, nu-i aşa?

— Nu-nţeleg, îmi cer scuze.

— Mi se pare înălţător că mai există totuşi cineva în splendida noastră provincie care s-a hotărât să crape din cauze naturale, dând un foarte bun exemplu semenilor săi. Nu eşti de aceeaşi părere? Încă două-trei morţi ca aceasta şi cred că ajungem şi noi la procentajul din restul Italiei. Ia spune-mi, cu Lo Bianco ai vorbit?

— Încă nu.

— Sună-l imediat. Transmite-i că, în ceea ce ne priveşte, nu sunt probleme. Funeraliile pot fi organizate oricând dacă îşi dă acordul şi judecătorul. Oricum, doar atât aşteaptă, asta-i sigur. Ascultă, Montalbano, azi-dimineaţă am uitat să-ţi spun că soţia mea a inventat o reţetă excelentă pentru caracatiţă. Ce zici, treci pe la noi vineri-seara?

— Montalbano? Sunt judecătorul Lo Bianco. Voiam să te pun la curent, pentru că imediat după prânz m-a sunat domnul Jacomuzzi.

„Şi-a ratat cariera, zău aşa!”, îşi zise Montalbano. „Dac-am fi trăit alte vremuri, Jacomuzzi al nostru ar fi fost un vrednic crainic obştesc, dintre aceia care strigau poruncile domneşti prin pieţe, bătând toba.”

— Mi-a comunicat că autopsia nu a dezvăluit nimic anormal, continuă judecătorul. Prin urmare, am autorizat înhumarea. Nu ai nimic de obiectat, nu-i aşa?

— Nu, nimic.

— În consecinţă, pot declara cazul închis?

— V-ar deranja dacă v-aş mai cere două zile de răgaz?

I se păru că aude – de fapt simţea – cum în capul interlocutorului său se declanşase semnalul de alarmă.

— De ce, domnule Montalbano, ce s-a întâmplat?

— A, nimic, domnule judecător, nu e nimic.

— Oh, Dumnezeule mare, atunci de ce? Uite cum stau lucrurile, domnule comisar, nu am nicio reţinere să-ţi fac următoarea mărturisire: eu, procurorul-şef, prefectul şi chestorul dumitale – toţi am primit solicitări presante să terminăm cu toată povestea asta cât mai repede cu putinţă. A, nimic ilegal, desigur, ci mai degrabă rugăminţi – uşor de înţeles – venite din partea rudelor şi prietenilor politici ai defunctului, persoane care şi-ar dori ca toată această întâmplare să fie cât mai curând dată uitării. Şi pe bună dreptate, după părerea mea.

— Înţeleg perfect, domnule judecător. Credeţi-mă însă că nu am nevoie decât de două zile.

— Bine, dar de ce? Dă-mi un motiv, unul singur măcar!

O străfulgerare de geniu îi oferi o portiţă de ieşire. Desigur, nu-i putea spune celuilalt că cererea sa nu se baza pe nimic concret, sau, mai bine zis, doar pe propriul sentiment că cineva – habar n-avea cine şi de ce – îşi bătea joc de el, dovedindu-se un expert în diversiuni, chiar mai bun decât el însuşi.

— Dacă ţineţi morţiş să ştiţi, aflaţi c-o fac de ochii lumii. Nu vreau să ne iasă vorbe că am închis cazul în grabă pentru că ne-a fost teamă să definitivăm ancheta. Ştiţi şi dumneavoastră foarte bine că-i de-ajuns un zvon ca să ni se ducă buhu’ că avem cine ştie ce interese obscure să ascundem adevărul.

— Dacă aşa se pune problema, atunci sunt de acord. Îţi mai acord patruzeci şi opt de ore. Însă niciun minut în plus. Încearcă şi dumneata să înţelegi situaţia, ce Dumnezeu!

— Gegè? Ce mai faci, barosane? A, scuză-mă că te-am trezit atât de devreme, la şase şi jumătate seara.

— Băga-mi-aş şi iar băga-mi-aş!

— Alo, Gegè! Aşa se vorbeşte cu un om al legii? Uiţi că de fiecare dată când dai piept cu legea, faci în nădragi de frică? Apropo de băga-ţi-ai şi iar băga-ţi-ai, ia spune-mi dacă e-adevărat că ţi-o tragi cu un negru trecut de patruzeci?

— Patruj' de ce?

— Patruj' de centimetri lungimea ţevii.

— Nu fi mojic! Zi-mi, ce vrei?

— Vreau să discutăm.

— Când?

— La noapte. Zi-mi tu ce oră-ţi convine.

— La miezul nopţii, să zicem.

— Unde?

— La locul obişnuit, la Puntasecca.

— Te pup pe guriţa-ţi dulce, Gegè.

— Domnul comisar Montalbano? Sunt prefectul Squatríto. Domnul judecător Lo Bianco tocmai mi-a comunicat că aţi cerut încă douăzeci şi patru de ore – sau patruzeci şi opt, nu-mi amintesc – înainte să închideţi cazul bietului domn Luparello. Ei bine, de la domnul Jacomuzzi – care a avut amabilitatea să mă ţină la curent cu evoluţia cercetărilor – am aflat că autopsia a stabilit, fără niciun echivoc, că Luparello a decedat din cauze naturale. Departe de mine ideea – dar ce zic eu, nici măcar ideea! – vreunei interferenţe în activitatea dumitale, cu atât mai mult cu cât n-am avut niciodată vreun motiv să mă gândesc la aşa ceva, totuşi îmi permit să te întreb: de ce ai solicitat aşa ceva?

— Domnule prefect, reiterez cele spuse şi domnului Lo Bianco, şi anume că cererea respectivă este dictată de dorinţa mea de transparenţă, având scopul de a înăbuşi din faşă orice supoziţie răuvoitoare privind o posibilă intenţie a poliţiei de a evita să elucideze dosarul,

închizându-l fără efectuarea cuvenitelor cercetări. Atâta tot.

Prefectul se declară mulţumit de răspuns. Oricum, Montalbano folosise intenţionat două verbe („a elucida” şi „a reitera”) şi un substantiv („transparenţă”) foarte dragi prefectului.

— Sunt Anna, îmi cer scuze dacă te deranjez.

— Da’ de ce vorbeşti pe tonul ăsta? Ai răcit?

— Nu, sunt la birou, la brigada mobilă, şi n-aş vrea să fiu auzită.

— Zi.

— Tocmai l-a sunat Jacomuzzi pe şeful meu, spunându-i că te încăpăţânezi să nu închizi cazul Luparello. Şeful a comentat că eşti acelaşi porc dintotdeauna – opinie pe care, de altfel, o împărtăşesc, având posibilitatea să ţi-o transmit prin viu grai acum câteva ore.

— Aha, şi te-ai gândit c-ar fi bine să mi-o repeţi şi telefonic? În regulă, mulţumesc.

— Domnule comisar, trebuie să-ţi aduc la cunoştinţă o altă informaţie, care mi-a parvenit după ce ne-am despărţit.

— Sunt în rahat până la gât, Anna. Vorbim mâine.

— Este ceva ce nu suferă amânare şi care te poate interesa.

— Uite cum stau lucrurile: până la unu, unu şi jumătate noaptea sunt prins cu treburi. Dacă poţi trage o fugă până la mine acum, te aştept. Dacă nu, nu.

— Nu, acum nu pot. O să trec pe la tine acasă în jur de ora două.

— La noapte?

— Da, la noapte. Dacă nu eşti acolo, rămân să te aştept.

— Alo, iubire? Sunt Livia. Îmi pare rău că te sun la birou, însă…

— Tu poţi să mă suni oriunde şi oricând ai chef. Ce-i, s-a întâmplat ceva?

— Nimic important. Am citit adineauri în ziar despre moartea unui politician de prin părţile voastre. O notă de câteva rânduri doar, însă scria şi de tine – comisarul Salvo Montalbano efectuează cercetări minuţioase privind cauzele morţii.

— Aşa, şi?

— Voiam să ştiu dacă ai necazuri din cauza asta.

— Nu cine ştie ce.

— Prin urmare, rămâne cum am stabilit, nu-i aşa? Sâmbăta viitoare vii aici. Nu cumva să-mi faci vreo surpriză.

— Ce surpriză?

— Obişnuitul telefon prin care-mi comunici că ancheta a luat o turnură nouă şi că trebuie să-ţi amâni venirea, numai că nu ştii pentru cât timp, aşa că mai bine o lăsăm pe altă dată. Mi-ai mai făcut dintr-astea, şi nu o singură dată.

— Fii pe pace, acum termin ancheta la timp.

— Domnul Montalbano? Sunt părintele Arcangelo Baldovino, secretarul Excelenţei Sale, episcopul.

— Încântat de cunoştinţă. Spuneţi-mi cu ce vă pot fi de folos, părinte.

— Excelenţa Sa a aflat – cu oarecare stupoare, nu vă ascundem acest lucru – de hotărârea dumneavoastră de a prelungi investigaţiile asupra dureroasei şi tragicei dispariţii a domnului inginer Luparello. Este oare cu putinţă ca această veste să conţină un sâmbure de adevăr?

Da, informaţia era adevărată, îi confirmă Montalbano, văzându-se nevoit să explice pentru a treia oară motivele deciziei sale. Părintele Baldovino păru convins, dar îl imploră pe comisar să se grăbească, „împiedicând astfel apariţia unor speculaţii murdare şi menajând familia defunctului – şi aşa îndurerată – de eventualele suferinţe suplimentare”.

— Domnul comisar Montalbano? Sunt inginerul Luparello.

„Ei, băga-mi-aş, ’mneata nu erai mort?!”, dădu să exclame Montalbano, oprindu-se însă în ultimul moment.

— Luparello-fiul, preciză celălalt, pe un ton educat, civilizat, fără nicio inflexiune dialectală. Numele meu este Stefano. Voiam să vă adresez o cerere care, probabil, vi se va părea neobişnuită. Ştiţi, vă telefonez din partea mamei.

— Dacă pot să vă ajut, nicio problemă. Spuneţi-mi despre ce este vorba.

— Mama ar dori să se întâlnească cu dumneavoastră.

— A, de ce să mi se pară neobişnuit, domnule inginer? Şi eu îmi propusesem să o rog pe doamna să mă primească într-una dintre zilele următoare.

— Realitatea este, domnule comisar, că mama ar dori să vă întâlniţi cât se poate de repede, cel mai târziu mâine.

— Oh, Doamne! Domnule inginer, astăzi şi mâine n-am niciun minuţel liber, credeţi-mă pe cuvânt. Şi probabil că nici dumneavoastră.

— A, zece minute libere găsim noi, nu vă faceţi probleme. Vă convine mâine după-amiază, la ora şaptesprezece fix?

— Montalbano, ştiu că te-am lăsat să aştepţi, dar eram…

— … la budă, pe tronul tău.

— Hai, dă-o-ncolo, zi ce vrei mai bine.

— Voiam să-ţi aduc la cunoştinţă un lucru foarte grav. Tocmai m-a sunat papa de la Vatican şi este foc şi pară contra ta.

— Ce tot spui?

— Ce auzi: e furios pentru că a rămas ultima persoană de pe faţa pământului care nu a primit raportul cu rezultatul autopsiei lui Luparello. S-a

simţit marginalizat, mi-a dat de înţeles că intenţionează să te excomunice. Ai belit-o.

— Montalbà, ai luat-o razna complet, zău aşa.

— Îmi lămureşti şi mie o treabă?

— Cum să nu.

— Tu le dai limbi în cur superiorilor din ambiţie sau pur şi simplu pentru că aşa ţi-e felul?

Sinceritatea celuilalt îl lăsă fără replică:

— Aşa mi-e felul, cred.

— Ascultă, aţi terminat de examinat hainele inginerului? Nici acolo n-aţi găsit ceva?

— Am găsit ceea ce, dintr-un anumit punct de vedere, era previzibil. Urme de spermă pe chiloţi şi pe pantaloni.

— Şi în maşină?

— Cercetările sunt în curs.

— Mulţam. Acu' poţi să te întorci pe tron, unde ţi-e locul.

— Dom' comisar? Sun de la o cabină de pe şosea, în apropiere de vechea fabrică. Am făcut aşa cum îmi spuseraţi.

— În regulă. Ce ai aflat?

— Aveaţi perfectă dreptate, domnule. BMW-ul lui Luparello a ajuns la „stână" venind dinspre Montelusa, nu dinspre Vigàta.

— Eşti sigur?

— Dinspre Vigàta, plaja este întreruptă de câteva blocuri de ciment. Pe acolo nu se trece, ar fi trebuit să zboare.

— Ai descoperit cel mai probabil traseu?

— Da, însă-i de-a dreptu' nebunesc.

— Explică-mi de ce.

— Pen' că, în vreme ce de la Montelusa la Vigàta îs zeci şi zeci de străzi, străduţe şi drumeaguri pe care unu' care nu vrea să fie văzut de lume se poate pierde uşor, ei bine, pentru a ajunge la „stână", maşina lu' domnu' inginer a trebuit să străbată albia seacă a râului Canetto.

— Prin albie? Bine, dar e impracticabilă!

— De vreme ce eu o trecui, la fel puteau să facă şi alţii. De secat, râu-i secat. Atât doar, că acu' maşina mea rămase fără arcuri. Şi cum 'mneavoastră n-aţi vrut s-o iau pe aia de serviciu, mă văd nevoit să…

— Îţi plătesc eu reparaţiile. Altceva?

— Apăi, la drept vorbind, da. Chiar la ieşirea din albie înspre plajă găsii urmele de la roţile BMW-ului. Dacă-l anunţăm imediat pe dom' Jacomuzzi, putem preleva tiparul.

— Dă-l în mă-sa pe Jacomuzzi.

— Cum ordonaţi. Mai aveţi nevoie de ceva?

— Nu, Fazio, te poţi întoarce. Mulţumesc.

5

Mica plajă Puntasecca, o limbă compactă de nisip pitită după o colină de marnă albă, era pustie la ora aceea. Când comisarul îşi făcu apariţia, Gegè îl aştepta deja, fumând sprijinit de capota maşinii.

— Hai, dă-te jos, Salvù, îi zise lui Montalbano. Să ne bucurăm niţel de aeru' ăsta curat.

Rămaseră o vreme în tăcere, fumând. Apoi, Gegè stinse ţigara şi vorbi:

— Salvù, ştiu exact despre ce vrei să mă iscodeşti. Şi află că m-am pregătit ca la carte. Dacă vrei, poţi să-mi pui întrebări pe sărite.

Zâmbiră, la gândul aceloraşi amintiri din vremea copilăriei. Se cunoscuseră la *primina,* mica instituţie privată care preceda clasa întâi elementară. Educatoare le fusese don'şoara Marianna, sora lui Gegè, mai mare decât el cu cincisprezece ani. Şi Salvo, şi Gegè se dovediseră şcolari leneşi care învăţau lecţiile pe de rost şi le repetau papagaliceşte. Uneori însă, don'şoara Marianna nu se mulţumea să le asculte litaniile, preferând să le pună întrebări „pe sărite", adică fără să urmărească desfăşurarea predefinită a lecţiei. Momentele acelea se dovedeau într-adevăr dificile, pentru că te obligau să înţelegi ce învăţai, să-ţi pui *capul* la contribuţie.

— Ce mai face soru-ta? îl iscodi comisarul.

— Am dus-o la Barcelona, la o clinică specială pentru ochi. Fac minuni acolo, aşa umblă vorba. Mi-or zisără c-ar fi cu putinţă să-i vindece ochiul drept, fie şi numai pe jumătate.

— Când treci pe la ea, transmite-i sănătate din partea mea.

— Neapărat. Cum îţi ziceam, m-am pregătit foarte bine. Mă poţi ataca acum cu întrebările.

— Ia spune-mi, câte persoane oblăduieşti acolo, la „stână"?

— Douăzeci şi opt, caţaveici şi poponari laolaltă. Plus Filippo di Cosmo şi Manuele Lo Piparo, pe care-i las de pază în zonă ca să nu am parte de vreo surpriză, căci ştii foarte bine că de la o nimica-toată pot da de bucluc cât ai zice peşte.

— Prin urmare, să-nţeleg că eşti mereu în alertă.

— Păi, cum altfel? Îţi dai seama ce uşor aş putea da de belea? Ce ştiu eu, o încăierare, vreunu' înjunghiat, o supradoză…

— Te limitezi în continuare la droguri uşoare, nu-i aşa?

— Neapărat. Marijuana sau, hai, cel mult, o doză-două de cocainã. Dacă nu mă crezi, vorbeşte cu gunoierii. Întreabă-i dac-or găsitără vreodată seringi prin zonă, una singură măcar…

— În regulă, te cred pe cuvânt.

— Pe urmă, şeful de la Moravuri, Giambalvo, stă cu ochii pe mine. Mă suportă – zice – numa' dacă nu creez complicaţii, adicătelea dacă nu-l bârâi la icre cu ceva grav.

— Ehe, îl înţeleg bine pe dom' Giambalvo, cum nu? E-ngrijorat ca nu cumva să fie nevoit să închidă „stâna", ceea ce ar însemna să piardă şpaga de la tine. Îl mituieşti lunar, îi dai un procent fix sau cum? Cu cât îl ungi?

Gegè zâmbi.

— Cere-ţi transferul la Moravuri şi-ai să afli. Mie, unuia, mi-ar face plăcere, să ştii, pentru că măcar aş ajuta un sărăntoc ca tine, care trăieşte numa' din salar şi umblă brambura pe coclauri cu peticele curgând de pe el.

— Mulţam de compliment. Acu', ia zi-mi despre noaptea cu pricina.

— Deci să fi fost zece, zece juma', când una dintre fete, Milly, aflată la datorie, zări farurile unei maşini care, venind din direcţia Montelusa, dinspre mare, se îndrepta cu viteză mare spre „stână". O trecură năduşelile de frică, ce-i drept.

— Cine-i Milly asta?

— O cheamă Giuseppina la Volpe, e născută la Mistretta şi are treij' de ani. E o femeiuşcă sprintenă la minte, ca să-ţi spui drept. Scoase dintr-o borsetă o filă de caiet împăturită, întinzându-i-o lui Montalbano. Aici am scris numele şi prenumele reale ale tuturor. Şi adresele, în caz că vrei să discuţi personal cu vreunu'.

— De ce ziceai că s-a speriat Milly a ta?

— Pen' că din direcţia aceea nu prea era cu putinţă să vină vreo maşină, cu excepţia cazului în care ar traversa albia râului Canneto, numa' că doar unu' fără minte poate face una ca asta căci riscă să-şi rupă şi maşina, şi gâtu'. Întâi şi-ntâi s-a gândit că era vorba despre un exces de zel din partea lui Giambalvo, vreo razie fără preaviz. Pe urmă-şi zise că n-aveau cum să fie cei de la Moravuri, pen' că raziile nu se fac cu o singură maşină. Numa' că gândul ăsta a avut darul să vâre spaima-n ea şi mai tare, fiindcă imediat crezu că dădeau năvală ăia ai lu' Monterosso, care fac război ca să mă scoată de la „stână". Dacă se lăsa cumva cu împuşcături? Pregătindu-se să dea bir cu fugiţii la nevoie, încercă să urmărească mişcările maşinii, aşa că omu' care era cu ea, clientu', începu să protesteze. Milly se-ntoarse să se ocupe de el, apucând totuşi să vadă că maşina a făcut un ocol, îndreptându-se direct spre desişul din apropiere, unde s-a şi oprit.

— Nu-mi spui nicio noutate, Gegè.

— Pe urmă, după ce omu' care era cu Milly şi-a terminat treaba cu ea, a dat-o jos din maşină şi s-a îndreptat, în marşarier, spre şosea. Milly s-a pus pe aşteptat alt client, plimbându-se de colo colo. În locul eliberat de ei s-a postat Carmen, însoţită de unu' îndrăgostit de ea: omu' vine în fiecare sâmbătă şi duminică, la aceleaşi ore, şi petrec împreună mult timp. Numele real al lui Carmen îl ai scris pe foaie.

— Am şi adresa acolo?

— Da. Oricum, înainte ca tipu' să stingă farurile, Carmen a apucat să vadă că ăia doi din BMW

trecuseră deja la treabă.

— Ţi-a spus cu exactitate ce anume a văzut?

— Da… o chestiune de câteva secunde, însă chiar a văzut. Mă gândesc că i-o fi zbârnâit şi ei mansarda, de vreme ce asemenea limuzine nu vezi neam pe-acolo, pe la „stână”. Zicea că muierea de la volan – chiar aşa, uitasem că Milly mi-a povestit că femeia conducea – se răsucise, urcându-se peste bărbatul din dreapta, apoi şi-a făcut de lucru cu mâinile prin părţile lui de jos, după care a început să se mişte-n sus şi-n jos. Să mai zic? Mă gândesc că uitaşi cum se face, zău aşa!

— Nu cred. Oricum, dacă vrei, facem o probă. Uite, când termini de povestit, îţi dai pantalonii jos, îţi pui mâinile pe capotă şi bagi curu’ la-naintare. Dac-ai să constaţi c-am uitat cum se face, îmi aminteşti. Hai, zi-i mai departe, nu mă face să ard gazu’ de pomană.

— După ce-or terminatără, muierea a deschis portiera, a coborât, şi-a potrivit fusta şi a închis uşa la loc. Bărbatul, în loc să învârtă cheia-n contact şi s-o ia din loc, a rămas acolo, pe locul lui, cu capul sprijinit pe tetieră. Cucoana a trecut razant pe lângă maşina în care se afla Carmen, chiar în acel moment fiind luminată din plin de farurile unei alte maşini. Era un exemplar a-ntâia, blondă, elegantă. În mâna stângă ducea o geantă tip sac. S-a îndreptat glonţ în direcţia fabricii.

— Altceva?

— Mda, ar mai fi ceva. Manuele, care tocmai făcea un tur de control, a văzut-o părăsind zona „stânei” şi mergând spre şosea. Cum după straie nu i s-a părut a fi o obişnuită a locului, a dat s-o ajungă din urmă, însă tocmai atunci a oprit o maşină, luând-o la autostop.

— Ia stai o clipă, Gegè. Zici că Manuele ăsta al tău a văzut-o oprindu-se la marginea şoselei şi făcând cu mâna maşinilor, sperând să oprească vreuna care s-o ducă de acolo?

— Salvù, da’ cum faci tu de le ştii pe toate? Adevăru’ ăsta-i, eşti poliţai din născare.

— De ce?

— Pen’ că tocmai amănuntul ăsta i-a dat de bănuit lui Manuele. Adicătelea, n-a văzut-o făcând niciun semn, şi totuşi maşina s-a oprit chiar în dreptul ei. Şi nu numai: Manuele a avut impresia că maşina, care a demarat apoi în viteză, avea portiera deschisă când a frânat lângă ea, ca şi cum se aştepta s-o găsească acolo. Nu, lui Manuele nu i-a trecut prin minte să-şi noteze numărul de înmatriculare. N-avea niciun motiv s-o facă.

— Mda. Da’ despre bărbatul din BMW, despre Luparello adicătelea, n-ai nimic să-mi spui?

— Ba da, da’ nu multe. Şi-a ţinut ochelarii pe nas, haina nu şi-a dat-o deloc jos de pe el, în ciuda partidei de măciuci şi a arşiţei de afară. Există totuşi un punct în care povestirea lui Milly nu se potriveşte cu cea a lui Carmen. Milly zice că atunci când maşina a trecut prin dreptul ei, bărbatul avea la gât o cravată sau, în sfârşit, ceva de culoare neagră. În schimb, Carmen spune că, atunci când l-a văzut ea, bărbatul avea cămaşa descheiată şi atât. Îmi pare irelevant totuşi căci se prea poate ca Luparello să-şi fi dat jos cravata în timp ce dădea la buci; l-o fi incomodat, mai ştii?

— Adicătelea cravata-l incomoda, dar haina nu? Nu, nu e deloc irelevant, cum spui tu, Gegè, pen’ că-n maşină nu s-a găsit nicio cravată sau orice altceva o fi fost.

— Asta nu-nseamnă ni’ca. Poate o fi căzut în nisip când muierea s-a dat jos din maşină.

— Oamenii lui Jacomuzzi au trecut locul prin sită şi n-au găsit nimic de genul ăsta.

Cugetară o vreme în tăcere.

— Mă gândesc c-ar putea exista o explicaţie pentru cele văzute de Milly, zise după un timp Gegè. Adicătelea omu’ nu purta nici cravată, nici altceva negru, ci pur şi simplu-şi pusese centura de siguranţă – la urma urmei, trecuseră prin albia plină

de pietroaie a râului Canneto, pe care şi-a desfăcut-o când muierea s-a urcat peste el. Într-o situaţie ca aceea, chiar că-l incomoda centura!

— Mda, se poate.

— Salvù, eu, unu', ţi-am zis tot ce am reuşit să aflu despre necazu' ăsta. Să ştii că-i în interesu' meu să-ţi spun tot ce ştiu, pen' că nu mi-a picat deloc bine că un mahăr ca Luparello s-a hotărât să crape taman acolo, la „stână". Acu', toată lumea va sta cu ochii pe locul acela, aşa că, dinspre partea mea, cu cât termini mai repede ancheta, cu atât e mai bine. După două-trei zile, lumea începe să uite şi fiecare se-ntoarce să-şi vadă de-ale lui. Deci ce zici? Pot s-o iau din loc? Ştii, acu-i oră de vârf la noi.

— Aşteaptă. Ia zi-mi, tu ce părere ţi-ai făcut despre toată tărăşenia?

— Cine, eu? Păi, dintre noi doi, tu eşti zbirul, nu eu. În orişice caz, uite, ca să-ţi fac pe plac, îţi spun că mie treaba-mi pute rău. Să presupunem că muierea chiar era ce voia să pară – o târfă cu ştaif, pripăşită întâmplător prin părţile astea. Adicătelea vrei să-mi spui tu mie că Luparello n-avea unde altundeva s-o ducă?

— Gegè, auzit-ai vreodată de perversiuni au ba?

— He, he, pe mine te găsişi să mă-ntrebi? Apăi eu, Salvù, dacă mă ispiteşti, pot să-ţi povestesc nişte treburi de-ncepi să vomiţi ici, la picioarele mele. Înţeleg bine ce vrei să zici: cum că ăia doi veniră la „stână" pen' că locu' i-ar fi întărâtat şi mai mult decât erau ei aţâţaţi deja. Şi nu prea greşeşti. Ştii că-ntr-o noapte am avut oaspete un judecător, venit cu tot cu escortă?

— Zău? Şi cine era, mă rog frumos?

— Judecătorul Cosentino – acu' pot să-ţi zic numele, că nu mai este în funcţie. Însă c-o seară înainte ca şefii lui să-l trimită acasă cu un şut în cur, omu' nostru s-a înfiinţat la „stână" cu o maşină a gărzilor lui de corp, a pus mâna pe un travestit şi i-a înfipt-o până la plăsele.

— Şi gărzile de corp?

— A, ăia au făcut o plimbare lungă pe ţărmu' mării. Acu', revenind la discuţia noastră: Cosentino ştia că soarta-i fusese pecetluită, aşa că şi-a permis să-şi satisfacă un capriciu; însă Luparello? El de ce să rişte să-şi bage pielea la saramură? Pe urmă, nici nu era genul. Da, îi plăceau femeile, toată lumea ştie asta, numa' că era foarte prudent şi nu s-a arătat cu niciuna. Prin urmare, de unde să fi apărut aşa, nitam-nisam, muierea care să-l facă pe Luparello să-şi pună-n pericol poziţia câştigată cu atâta trudă pentru o simplă călăreală la „stână"? Tărăşenia asta nu mă convinge şi pace, Salvù.

— Zi-i mai departe.

— Şi mai puţin mă convinge povestea asta dacă presupunem că muierea nu era o târfă. Cu atât mai puţin şi-ar fi arătat cei doi mutrele printre boschetele de la „stână". Şi încă ceva: maşina era condusă de muiere, asta-i mie-n sută. Las deoparte faptul că niciun bărbat nu-i aşa de dus cu pluta încât să lase o maşină de lux ca BMW-ul lui Luparello pe mâna unei otrepe; dar, chiar şi aşa, muierea noastră trebuie că avea boaşe şi sânge-n instalaţie, nu glumă. Adicătelea nu doar că nu se sfieşte să conducă prin albia râului Canneto, dar, după ce domnu' inginer îi moare-ntre picioare, ea ce face? Se ridică liniştită de pe el, se dă jos din maşină, îşi aranjează calmă straiele, închide portiera şi se îndepărtează încet. Ţie ţi se pare normal?

— Nu, nu mi se pare.

Deodată, Gegè izbucni în râs. Aprinse bricheta.

— Ce-ţi veni?

— Ia dă-te-ncoa'. Adu-ţi faţa la lumină.

Comisarul se execută, lăsându-l pe Gegè să-i vadă ochii.

— Am înţeles, spuse Gegè, stingând bricheta. Gândurile de-ţi trecură prin cap ţie, om al legii, sunt întocmai cu alea de-mi trecură şi mie, delincvent notoriu. Altfel spus, n-ai vrut altceva de

la mine decât să-ţi confirm raţionamentul. Ia zi-i, aşa-i sau nu-i aşa, Salvù?

— Mda, m-ai găbjit, ce-i drept.

— Apăi, când îi vorba de tine, greu să mă-nşel. Acu', gata, hai, salutare.

— Mulţumesc, spuse Montalbano.

Comisarul părăsi cel dintâi locul, însă în scurt timp Gegè îl ajunse din urmă, flancându-l şi făcându-i semn să încetinească.

— Ce mai vrei?

— Uitasem să-ţi zic ceva, zău că nu ştiu unde mi-a fost capul. Voiam să te felicit: arătai pur şi simplu graţios azi după-masă, la „stână", mână-n mână cu madam inspector Ferrara.

Apoi acceleră, punând o distanţă sigură între el şi maşina comisarului şi, scoţându-şi braţul pe fereastră, îl salută în semn de rămas-bun.

Acasă, începu să-şi noteze câteva detalii furnizate de Gegè, însă somnul îl doborî repede. Se uită la ceas – era trecut de unu, numai bine ca să se ducă la culcare. Îl trezi zgomotul insistent al soneriei de la intrare, iar privirea îi alunecă imediat spre ceasul deşteptător: două şi un sfert. Se ridică fără vlagă: totdeauna avusese reflexe lente când era trezit curând după ce adormea.

— Fir-ar să fie, cine îmi freacă ridichea la ora asta?

Aşa cum era, în chiloţi, se duse să deschidă.

— *Ciao,* spuse Anna.

Uitase complet de ea, deşi tânăra îi spusese la telefon că avea să-l caute după ora două. Anna îl cerceta lung cu privirea.

— Văd că ai ales ţinuta cea mai potrivită, remarcă ea, intrând în casă.

— Hai, spune-mi tot ce ai de zis, pe urmă valea acasă că sunt mort de oboseală.

De data aceasta, intruziunea femeii îl irita în mod real, aşa că se duse în dormitor, îşi trase pe el o pereche de pantaloni şi o cămaşă, apoi se întoarse

în sufragerie. Anna nu mai era acolo, se refugiase în bucătărie, unde îşi făcuse de lucru pe la frigider, iar acum muşca dintr-un sendviş cu şuncă.

— Mi-e o foame de nu te văd.

— Nu te deranjează să vorbeşti în timp ce mănânci, nu-i aşa? Hai, dă-i drumul! spuse Montalbano, punând de cafea.

— Bei cafea la ora asta? Şi pe urmă, ce faci? Mai poţi adormi?

— Anna, te rog, zi-i ce ai de zis.

Nu izbutea şi pace să fie politicos la ora aceea.

— Bine, de acord. Azi după-amiază, după ce ne-am despărţit, am aflat de la un coleg, care la rândul său fusese înştiinţat de un informator, că un necunoscut a început de ieri-dimineaţă, marţi adicătelea, să contacteze cămătarii, bijutierii şi casele de amanet – fie ele clandestine sau nu – şi a cerut să fie anunţat de îndată dacă se prezintă cineva să vândă sau să amaneteze o anumită bijuterie. Ar fi vorba despre un colier, cu lanţ de aur masiv şi medalion în formă de inimă bătut cu briliante. Un fleac pe care ai putea să-l găseşti la bazar, ai spune, cu deosebirea că acesta-i sută la sută veritabil.

— Aşa, şi cum tre' să-l anunţe? Să-l sune?

— Nu râde, că nu-i o glumă. I-a instruit pe toţi să semnalizeze prezenţa clientului cu bijuteria într-un anumit fel; ce ştiu eu, unul agaţă la fereastră o eşarfă verde, altul pune un ziar pe la poartă, chestii dintr-astea. Viclean, omu' nostru, nimic de zis: în felul acesta el îşi găseşte prada fără să fie văzut.

— De acord, numai că mie…

— Lasă-mă să termin. După cum vorbea şi după ţinuta omului nostru, cei interpelaţi de el au înţeles că-i mai bine pentru ei să facă cum li s-a cerut. Apoi, ni s-a mai adus la cunoştinţă că, în acelaşi timp, alte persoane făceau turul satelor din provincie, interesându-se de colierul cu pricina. Prin urmare, cine l-a pierdut îl vrea înapoi cu orice preţ.

— Nu văd nimic neobişnuit. Ascultă, totuşi de unde şi până unde ţi-a căşunat că afacerea asta ar putea să mă intereseze?

— Omul nostru i-a spus unui cămătar din Montelusa că, probabil, colierul a fost pierdut la „stână”, în noaptea de duminică spre luni. Acu’ ce zici, te interesează?

— Până la un punct, da.

— Ştiu, ar putea fi o simplă coincidenţă care să nu aibă nimic de-a face cu moartea lui Luparello.

— Oricum, îţi mulţumesc că m-ai pus la curent. Acum însă, hai, şterge-o acasă, că-i târziu.

Cafeaua era gata. Montalbano şi-a turnat o ceaşcă şi, bineînţeles, Anna profită de ocazie.

— Şi mie, nimic?

Cu nervii întinşi la maximum, comisarul umplu o altă ceaşcă şi i-o întinse. Într-adevăr, Anna îi plăcea, însă cum era oare cu putinţă să nu priceapă că inima lui aparţinea altei femei?

— Nu, zise deodată Anna, lăsând ceaşca deoparte.

— Nu, ce?

— Nu vreau să mă duc acasă. Te deranjează chiar atât de mult dacă rămân noaptea asta aici, cu tine?

— Da, mă deranjează.

— Bine, dar de ce?

— Mă leagă o prietenie prea frumoasă de tatăl tău şi consider că i-aş provoca o mare suferinţă.

— Prostii!

— Aşa o fi, totuşi ăsta-i adevărul. Pe urmă, uiţi că sunt îndrăgostit – la modul cel mai serios – de altă femeie.

— Care nu e niciodată aici, cu tine.

— Nu este, dar e ca şi cum ar fi. Nu fi nătângă şi nu vorbi prostii mai mari decât tine. Ai ghinion, asta-i. Ai dat peste un bărbat onest, îmi pare rău. Acum însă, te rog să mă scuzi.

Somnul nu se lipea de el şi pace. Avusese dreptate Anna – cafeaua îl ţinea treaz. Totuşi, mai era ceva care nu-i dădea pace: dacă bijuteria de care-i vorbise Anna fusese într-adevăr pierdută la „stână”, fără doar şi poate că şi Gegè era la curent cu incidentul. Însă drăguţul de Gegè nu suflase o vorbă despre întâmplare, şi nu pentru că ar fi fost vorba despre ceva nesemnificativ.

6

La cinci şi jumătate dimineaţa, după ce-şi petrecuse toată noaptea sculându-se şi întinzându-se înapoi în pat, Montalbano ticluise deja un plan pentru Gegè, căci se hotărâse că amicul avea să i-o plătească atât pentru că trecuse sub tăcere incidentul cu colierul, cât şi pentru că-l spionase când fusese cu Anna pe la „stână”. Rămase sub duş mai mult ca de obicei, bău trei ceşti de cafea una după alta şi apoi se urcă la volan. Ajuns la Rabàto, cel mai vechi cartier din Montelusa – distrus cu treizeci de ani în urmă de o alunecare de teren şi printre ruinele căruia mai locuiau acum doar marocanii şi tunisienii sosiţi clandestin în ţară –, comisarul viră pe străduţe întortocheate până când descoperi piaţa Santa Croce. Aici, ocolită de catastrofă, biserica se înălţa maiestuos printre ruine. Scoase din borsetă foaia pe care i-o dăduse Gegè. Carmen, pe numele ei mirean Fatma ben Gallud, tunisiancă, locuia la numărul 48. Un *catojo* prăpădit, o cămăruţă într-o clădire cu un singur cat, cu o deschizătură în lemnul uşii de la intrare, ca să circule aerul. Bătu în uşă, însă nu-i răspunse nimeni. Bătu din nou, mai energic, iar de data aceasta auzi o voce toropită de somn întrebând:

— Cine-i?

— Poliţia, a răspuns Montalbano pe un ton aspru.

Hotărâse să joace dur, profitând de moleşeala interlocutoarei sale, trezită brusc din somn. Fără doar şi poate că Fatma, din cauza programului ei de la „stână”, dormise mai puţin decât el. Uşa se deschise, iar femeia se îţi în prag, acoperindu-se de la piept în jos cu un prosop mare de plajă.

— Ce vrei?

— Să-ţi vorbesc.

Fără să scoată niciun cuvânt, femeia se dădu în lături, făcându-i loc să intre. În *catojo* se aflau un

pat matrimonial părăduit, o măsuţă cu două scaune şi un mic aragaz; o perdea din muşama despărţea lavaboul şi vasul de toaletă de restul încăperii. Camera strălucea de curăţenie, lucrurile fiind aşezate într-o ordine perfectă, însă amestecul de mirosuri – de femeie şi de parfum de duzină – făcea aerul dinăuntru irespirabil.

— Arată-mi permisul de şedere.

Înspăimântată, femeia îşi acoperi faţa cu mâinile, lăsând să-i cadă prosopul din jurul trupului. Picioare lungi, talie îngustă, pântece plat, sâni ridicaţi şi fermi – o femeie adevărată, ce mai la deal, la vale, asemenea celor pe care Montalbano le admira în spoturile publicitare de la televizor. În clipa următoare, comisarul realiză că aşteptarea imobilă a Fatmei nu se datora fricii, ci încercării ei de a-i sugera cel mai evident şi practicat raport dintre o femeie şi un bărbat.

— Hai, îmbracă-te.

Fatma se duse spre cele câteva straie de pe sârma întinsă dintr-un capăt în altul al încăperii: spate perfect, fese mici şi rotunde.

„Cu un corp ca ăsta, trebuie că a îndurat multe la viaţa ei”, îşi spuse Montalbano.

Îşi imagină o armată de funcţionari stând la coadă în faţa propriilor birouri, pentru că în spatele uşilor acestora Fatma îşi câştiga „toleranţa din partea autorităţilor” – după cum i se întâmplase să citească pe ici, pe colo –, o toleranţă care, desigur, trebuie că se referea la casele de toleranţă. Fatma îşi trase pe trupul gol o rochie uşoară de bumbac şi aşteptă în picioare, faţă în faţă cu Montalbano.

— Aşadar, permisul acela…?

Femeia clătină din cap, în semn că nu avea aşa ceva. Apoi începu să plângă fără să scoată un sunet.

— Hai, nu-ţi fie frică, zise comisarul.

— Eu nu frică. Eu foarte ghinion.

— Păi, de ce?

— Pen’ că dacă tu aşteptat câteva zile, eu nu fost aici.

— Adicătelea încotro voiai s-o apuci?

— Este domn din Fela care iubit la mine, eu lui plăcut, zice că duminică vrea cu mine căsătorit. Eu crede el.

— Vorbeşti despre ăla de te vizitează în fiecare sâmbătă şi duminică?

Fatma se uită la el cu ochii mari.

— Tu cum ştiut? începu din nou să plângă. Însă acum, totul sfârşit.

— Zi-mi o treabă. Gegè te lasă să pleci cu domnul ăsta din Fela?

— Domn vorbit domn Gegè, domn din Fela plată.

— Ascultă, Fatma, hai să presupunem că eu n-am trecut pe aici. Vreau să te întreb un singur lucru, iar dacă-mi răspunzi sincer, eu fac stânga-mprejur şi mă fac nevăzut, iar tu te poţi culca liniştită la loc.

— Ce vrei şti?

— Acolo, la „stână" a venit cineva să te întrebe dacă ai găsit un anumit obiect?

Ochii femeii se luminară brusc.

— O, da. Venit domn Filippo, care omul lui domn Gegè. Zis la noi toate că dacă găsit colier de aur cu inimă în briliante, dat imediat la el. Dacă nu găsit, căutat.

— Şi ştii cumva dacă l-a găsit cineva?

— Nu. Toate fete căutat şi azi-noapte.

— Mulţumesc, spuse Montalbano, îndreptându-se spre uşă. Se opri în prag şi, întorcându-se spre Fatma, adăugă: Să fie-ntr-un ceas bun!

Şi uite-aşa, i-o plătise cu vârf şi îndesat lui Gegè, aflând până la urmă ceea ce celălalt ţinuse cu sfinţenie secret, iar din cele spuse de Fatma, Montalbano trase o concluzie logică.

Încă nu se făcuse ora şapte când deschise uşa comisariatului. Agentul rămas de planton sări în picioare, privindu-l îngrijorat.

— Se petrecu ceva, dom'le?

— Nu, nimic, îl linişti comisarul. M-am trezit devreme, atâta tot.

Intră în birou şi începu să citească cele două cotidiene editate pe insulă, pe care şi le cumpărase pe drum. Cel dintâi anunţa, cu lux de amănunte, solemna ceremonie de înmormântare a inginerului Luparello de a doua zi. Funeraliile aveau să se desfăşoare chiar la catedrală, slujba fiind oficiată de episcop în persoană. Urmau să fie luate măsuri de securitate extraordinare, dată fiind previzibila afluenţă de personalităţi venite să-i aducă un pios ultim omagiu. Pentru amatorii de statistici, era vorba despre: doi miniştri, patru subsecretari de stat, optsprezece deputaţi şi senatori, o pleiadă de deputaţi regionali. Prin urmare, aveau să fie consemnaţi la eveniment atât poliţişti, cât şi carabinieri, precum şi trupe ale Gărzii de Finanţe, agenţi de circulaţie, fără a mai fi puse la socoteală escortele personale (şi alte escorte, încă şi mai personale, despre care însă ziarele nu suflau niciun cuvânt, escorte formate din oameni care da, aveau de-a face cu ordinea publică, însă de pe partea cealaltă a baricadei). Cel de-al doilea ziar repeta cam aceleaşi informaţii, adăugând faptul că sicriul cu trupul neînsufleţit fusese depus în atriumul palatului Luparello, unde un şir interminabil de persoane aşteptau să-şi ia rămas-bun de la marele dispărut, în semn de adâncă mulţumire pentru tot ceea ce mortul realizase – bineînţeles, pe vremea când era încă în viaţă – cu atâta îndatorire şi imparţialitate.

Între timp, îşi făcuse apariţia şi agentul-şef Fazio, cu care Montalbano a discutat îndelung asupra unor investigaţii în curs. De la Montelusa nu sună nimeni. Spre prânz, comisarul deschise un dosar – cel cu depoziţiile gunoierilor care descoperiseră cadavrul transcrise adresele celor doi şi-şi luă rămas-bun de la subordonaţi, spunându-le că avea să le dea un semn de viaţă spre seară.

De vreme ce oamenii lui Gegè le chestionaseră pe prostituate în legătură cu colierul, cu siguranţă că îi luaseră la întrebări şi pe cei doi *operatori ecologici.*

Stradela Gravet 28, o casă cu trei niveluri şi interfon la intrare. Când i se răspunse auzi o voce de femeie matură.

— Sunt un prieten de-al lui Pino.

— Fiu-miu nu-i acasă.

— N-a terminat încă treaba la Splendor?

— De terminat, a terminat-o, da' se duse altundeva.

— Îmi deschideţi totuşi, doamnă? Trebuie să-i las un plic. Ce etaj?

— Ultimu'.

Un apartament de o sărăcie demnă: două camere, bucătărie locuibilă, toaletă. Îţi puteai da seama din prag de planul şi dimensiunile locuinţei. Gazda, o femeie trecută de cincizeci de ani modest îmbrăcată, îl conduse.

— P-ici, asta-i odaia lui Pino.

O cămăruţă ticsită de cărţi şi reviste, cu o măsuţă încărcată cu tot felul de hârtii, lângă fereastră.

— Unde se duse Pino?

— La Raccadali, repetă o piesă de Martoglio, ăl de scrise despre Sfântu' Ioan descăpăţânatu'. Apăi îi place băietului meu la teatru, nu-i glumă cu el!

Montalbano se apropie de măsuţă. Era limpede că Pino lucra în secret la o comedie, pentru că înşirase pe hârtie o serie de replici. Dând cu ochii de un nume, comisarul zvâcni ca şi cum s-ar fi curentat.

— Doamnă, binevoiţi să-mi aduceţi un pahar cu apă?

Când femeia trecu dincolo, Montalbano împături foaia şi o vârî în buzunar.

— Plicul, îi aminti ea când se întoarse cu paharul cu apă.

Montalbano execută o pantomimă atât de reuşită, încât Pino, dac-ar fi fost de faţă, l-ar fi admirat cu siguranţă: îşi pipăi buzunarele pantalonilor, apoi, cu o mină din ce în ce mai îngrijorată, pe cele ale sacoului şi, în cele din urmă, îşi arse o palmă grea peste frunte.

— Ce dobitoc! Am uitat plicul la birou! Chestiune de cinci minute, doamnă, mă duc să-l iau şi mă întorc îndată!

Rămase o vreme în maşină: despături hârtia pe care tocmai o subtilizase, însă ceea ce-i fu dat să citească îl făcu să se întunece la chip. Roti cheia în contact şi demară. Via Lincoln 102. În depoziţia sa, Saro specificase doar numărul apartamentului. Făcându-şi câteva calcule în gând, comisarul ajunse la concluzia că gunoierul-topograf ar fi trebuit să locuiască la etajul al şaselea. Uşa de la intrarea în imobil era deschisă, însă ascensorul era stricat. Urcă pe scări până la etajul al şaselea, însă la sfârşit avu satisfacţia să constate că socotise perfect, căci pe plăcuţa lustruită a uneia dintre uşile de pe palier scria, cu litere de-o şchioapă: MONTAPERTO BALDASSARE. Veni să-i deschidă o tânără mărunţică, cu privire blândă, care ţinea un copil în braţe.

— Saro acasă-i?

— Se duse la farmacie să cumpere medicamente pentru copil, da' se-ntoarce repede.

— De ce, îi bolnav copilu'?

Fără să răspundă, femeia îşi întinse puţin braţele, ca bărbatul să vadă copilul mai bine. Da, chiar era bolnav, şi încă cum! Pielea-i era îngălbenită, obrăjorii scofâlciţi, ochii mari cu priviri încruntate, de adult. Pe Montalbano îl încercă un sentiment de adâncă compasiune – nu suporta să vadă pitici nevinovaţi suferind.

— Ce are?

— Doctorii nu ştiu să ne spună. Da' 'mneavoastră cine sunteţi?

— Mă cheamă Virduzzo, îs contabil la Splendor.

— Daţi-vă-n'untru.

Spusele bărbatului îi alungaseră orice suspiciune. Apartamentul părea oarecum lăsat de izbelişte, dar era evident că soţia lui Saro, nevoită să se îngrijească de dimineaţa până seara de micuţ, nu mai găsea timp să ţină casa lună.

— Ce treabă aveţi cu Saro?

— Cred că-i greşirăm calculul la ultima chenzină, în defavoarea lui. Ziceam să arunc o privire pe fluturaşul lui de plată.

— Apăi, pentru atâta lucru nu-i nevoie s-aşteptaţi pân' se-ntoarce Saro. Fluturaşu' pot să vi-l arăt şi eu. Haideţi după mine.

Montalbano o urmă, căutând febril o altă scuză ca să mai poată rămâne până la venirea lui Saro. În dormitor îl întâmpină un miros acru, de lapte stătut. Femeia încercă să deschidă sertarul de sus al bufetului, însă nu izbuti fiindcă era nevoită să se folosească de o singură mână, cu braţul celălalt ţinându-şi copilaşul.

— Dacă-mi permiteţi, mă ocup eu.

Femeia se dădu într-o parte, iar comisarul deschise sertarul ce era ticsit de hârtii, acte, reţete medicale, chitanţe.

— Unde ţine fluturaşii de plată?

În clipa aceea, în încăpere îşi făcu apariţia Saro; pentru că uşa apartamentului rămăsese deschisă, nu-l auziseră intrând. Priveliştea comisarului scotocindu-i prin sertare îl convinse pe Saro că poliţia efectua o percheziţie, în căutarea colierului. Se albi brusc, începu să tremure şi se sprijini de toc să nu se prăbuşească.

— Ce… ce vreţi de la mine? reuşi să articuleze cu greu.

Speriată la rândul ei de spaima vizibilă pe care o citea pe chipul soţului, femeia vorbi înainte ca Montalbano să apuce să răspundă.

— 'Mnealui domnu' contabil Virduzzo, ce-ţi veni? aproape că-i strigă.

— Virduzzo? ’Mnealui nu-i niciun Virduzzo, comisaru’ Montalbano-i.

Femeia se clătină, iar comisarul se repezi s-o sprijine, temându-se că avea să se prăbuşească pe podea cu tot cu micuţ. O ajută să se aşeze pe marginea patului, apoi vorbi, iar cuvintele începură să-i iasă pe gură fără ca *ciriveddro* să intervină în vreun fel: un fenomen care i se întâmpla adesea şi care-l determinase pe un ziarist plin de fantezie să scrie despre „străfulgerările de intuiţie ale bravului nostru poliţist”.

— Unde aţi ascuns colierul?

Simţindu-şi genunchii moi, Saro începu să se deplaseze cu mişcări rigide spre noptieră: deschise sertarul, trase afară un pacheţel confecţionat din hârtie de ziar şi-l aruncă pe pat. Montalbano îl înşfăcă, se duse în bucătărie şi, aşezându-se la masă, îl desfăcu. Avea în faţă un giuvaier grosolan şi, în acelaşi timp, de mare fineţe – era grosolan în concepţie, dar de mare fineţe în privinţa lucrăturii şi a briliantelor perfect şlefuite. Saro îl urmase în bucătărie.

— Când l-ai găsit? îl întrebă comisarul.

— Luni dis-de-dimineaţă, la „stână”.

— Ai mai spus cuiva de el?

— Nu, dom’le, numa’ muierii.

— Zilele astea a venit vreunu’ să te iscodească dac-ai găsit un colier, aşa şi pe dincolo?

— Da, dom’le. Filippo di Cosmo, omu’ lu’ Gegè Gullotta.

— Şi ce i-ai zis?

— Că nu găsii ni’ca.

— Şi te-a crezut?

— Da, dom’le, îmi pare că da. Ş-apăi el zise aşa: că dacă-l găsesc, mort-copt tre’ să i-l dau lui, să n-o fac pe nebunu’, că-i treabă delicată la mijloc.

— Ţi-a promis ceva în schimb?

— Da, dom’le. O bătaie soră cu moartea dacă-l găsesc şi-l ţin pentru mine, cincizeci de mii de lire dacă-l găsesc şi i-l dau lui.

— Ce-aveai de gând să faci cu colierul?

— Să-l duc la amanet. Aşa hotărâi cu Tana.

— Nu cumva voiaţi să-l vindeţi?

— Nu, dom'le, nu-i lucru' nostru. Noi ne ziserăm că să luăm podoaba' de colo ca pe un împrumut. Nu voiam să tragem profit.

— Suntem persoane serioase, noi, interveni soţia, care tocmai intrase, ştergându-şi lacrimile.

— Şi cu banii ce voiaţi să faceţi?

— Ziceam să-l tratăm pe ăl mic. Ne gândirăm să-l ducem departe de aici, undeva, la Roma, la Milano, oriunde, numa' să dăm peste doctori care să priceapă ce boală are.

O vreme, rămaseră tustrei în tăcere. Apoi, Montalbano îi ceru femeii două coli de scris, iar ea smulse două foi din caietul cu socoteli pentru piaţă. Una i-o întinse lui Saro.

— Fă-mi un desen şi indică exact locul în care ai găsit colierul. Doar eşti topograf, nu-i aşa?

În timp ce Saro îi executa cerinţa, Montalbano scrise pe cealaltă foaie:

„Subsemnatul Montalbano Salvo, comisar în cadrul serviciului de Siguranţă Publică din Vigàta (provincia Montelusa), declar că, astăzi, domnul Montaperto Baldassare, zis Saro, mi-a înmânat personal un colier din aur masiv, cu pandativ în formă de inimă, tot din aur masiv, dar bătut în diamante, descoperit de dumnealui în perimetrul supranumit «la stână», în cursul activităţii sale de operator ecologic. Pentru conformitate."

Apoi semnă, oprindu-se însă din scris în clipa în care se pregătea să treacă şi data. Într-un târziu, se hotărî, şi notă: „Vigata, 9 septembrie 1993." Între timp, Saro terminase şi el desenul. Făcură schimb de hârtii.

— Perfect, spuse comisarul, analizând schiţa detaliată.

— Dincoace însă, data nu-i bună, observă Saro. Data de nouă luni fu. Azi îi unşp'ce.

— Nu, nu-i greşită deloc. Mi-ai adus colierul la birou chiar în ziua în care l-ai găsit. Îl aveai în buzunar când ai venit cu Pino să-mi anunţaţi moartea lui Luparello, numai că mi l-ai dat mai târziu, ca să nu fii văzut de colegul tău. Clar?

— Dacă ziceţi 'mneavoastră.

— Să ţii bine biletu', că nu-i joacă.

— Şi-acu' ce-i faceţi, mi-l arestaţi? interveni femeia.

— De ce, ce a făcut? se miră Montalbano, ridicându-se.

7

La bodega San Calogero era foarte respectat, însă nu atât pentru că era comisar de poliţie, cât pentru că se dovedea un client bun, dintre aceia care ştiu să aprecieze ce mănâncă. L-au servit cu barbuni proaspeţi, fripţi bine şi lăsaţi să se scurgă de ulei pe hârtie absorbantă. După cafea şi după lunga plimbare până la promontoriul dinspre soare-răsare, se întoarse la secţie. De cum îl zări, Fazio sări în picioare.

— Dom'le, e unu' care v-aşteaptă-n sală.

— Cine-i?

— Pino Catalano, vi-l mai amintiţi? Unu' din cei doi gunoieri care au găsit cadavrul lui Luparello.

— Adu-mi-l în birou.

Înţelese îndată că tânărul era nervos, încordat.

— Stai jos.

Pino se supuse, aşezându-se chiar pe marginea scaunului.

— Îmi spuneţi şi mie de ce aţi trecut pe la mine pe acasă şi aţi făcutără tot teatru' ăla? N-am ni'ca de tăinuit eu.

— Am jucat teatru ca să n-o bag în sperieţi pe maică-ta. Atât şi nimic mai mult. Dacă-i ziceam că-s comisar de poliţie, ar fi crăpat inima-n ea.

— Dacă-i pe-aşa, apăi ce să zic, mulţam.

— Cum ţi-ai dat seama că eu eram ăl de te-a căutat?

— O sunai pe mama ca să văz cum se mai simte – când am plecat, am lăsat-o cu o durere de cap – şi ea-mi zise că trecuse unu' să-mi lase un plic, numa' că-l uitase, nu-l avea la el. Omu' plecase zicând că se ducea să-l aducă, numa' că uită şi să se mai întoarcă. Eu devenii curios şi o iscodii pe mama să-mi descrie persoana. Dom' comisar, dacă vreţi să vă mai daţi de altu', să faceţi bine să vă daţi jos negul de sub ochiu' stâng. Şi-acu' ziceţi, ce vreţi de la mine?

— Să-ţi pun o întrebare. A trecut vreunu' de la „stână" să te iscodească dac-ai găsit din întâmplare un colier?

— Cum nu, dom'le? Unu' pe care-l ştiţi şi 'mneavoastră: Filippo di Cosmo.

— Şi tu?

— I-am zis că n-am găsit ni'ca, ceea ce, de altfel, corespunde adevărului.

— Şi el?

— El îmi zise că dac' găsesc, ferice de mine, că-mi dă cincizeci de mii de lire; dacă însă îl găsesc şi nu i-l dau lui, o să fie vai şi-amar de curu' meu. Aceleaşi vorbe, precise, i le-a zis şi lu' Saro. Numa' că nici Saro n-a găsit ni'ca.

— Ia zi-mi, trecuşi pe acasă înainte să vii încoa'?

— Nu, dom'le, venii direct.

— Te ocupi cu scris piese de teatru?

— Nu, dom'le, da-mi place să joc în ele.

— Atunci, ce-i asta?

Şi-i întinse foaia sustrasă de pe măsuţa din dormitorul lui. Bărbatul o privi preţ de o clipă, deloc impresionat, apoi zâmbi.

— Nu, asta nu-i o scenă dintr-o piesă de teatru, asta-i…

Şi amuţi, paralizat brusc de frică. Îşi dăduse seama că, din moment ce acolo, pe foaie, nu erau scrise replici dintr-o piesă de teatru, trebuia să mărturisească ce erau în realitate – o treabă deloc uşoară.

— Hai că te ajut eu, zise Montalbano. Avem aici transcrierea unei convorbiri telefonice pe care aţi avut-o voi doi cu avocatul Rizzo, imediat după ce aţi descoperit cadavrul lui Luparello, cu alte cuvinte, înainte să veniţi la mine, la comisariat, ca să ne anunţaţi evenimentul. Aşa-i?

— Da, dom'le.

— Care din voi a vorbit cu Rizzo?

— Eu. Da' Saro a stat lângă mine şi auzea tot ce ziceam.

— De ce l-aţi sunat?

— Pen’ că dom’ inginer era o persoană importantă, o forţă, ce mai la deal, la vale. Aşa că ne gândirăm noi c-ar fi bine să-l anunţăm pe avocat. De fapt, nu, mint, întâi am vrut să sunăm la Excelenţa Sa Cusumano.

— Şi de ce v-aţi răzgândit?

— Pen’ că, odată mort Luparello, Cusumano-i asemenea unuia care, într-un cutremur, şi-a pierdut nu numa’ casa, da’ şi banii dosiţi sub pardoseală.

— Fă-mă totuşi să înţeleg de ce l-aţi anunţat pe Rizzo.

— Ne ziserăm că, poate, el ar mai fi putut face câte ceva.

— Ce anume?

Pino nu răspunse, dar era lac de sudoare şi-şi trecea într-una limba peste buzele uscate.

— Uite, te ajut eu iarăşi. Poate că el ar mai fi putut face câte ceva – aşa ai zis. Cum ar fi, să mute maşina de acolo, de la „stână”, în aşa fel încât mortul să fie găsit altundeva? V-aţi gândit că era posibil ca Rizzo să vă ceară să faceţi asta?

— Da, dom’le.

— Şi voi aţi fi fost dispuşi să-i executaţi ordinul?

— Bine’nţeles! Doar de aia telefonatărăm, nu?

— Şi ce speraţi în schimb?

— Să ne facă rost de alte slujbe, să ne ajute să câştigăm un concurs de topografi pe undeva, să ne găsească un locşor mai bun, să scăpăm de munca asta de operatori ecologici împuţiţi. Dom’ comisar, ştiţi mai bine ca mine: de nu-ţi bate vântu-n pânze, tot pe loc stai în viaţă.

— Explică-mi acu’ ce-i mai important: de ce ai transcris dialogul? Voiai să-l şantajezi cumva?

— Apăi, cum aş fi putut? Pă vorbe? Vorbele zboară, dom’ comisar, zău aşa.

— Atunci ce urmăreai?

— Vă spun, şi dacă vreţi să mă credeţi, bine, dacă nu, asta-i treaba, n-am ce-i face. Am scris tot pe hârtie pen’ că voiam să studiez toată discuţia:

ceva-ceva nu-mi suna bine, ş-aici vorbesc ca om de teatru, dacă-nţelegeţi ’mneavoastră.

— Nu, nu te-nţeleg.

— Hai să zicem că tot ce-am scris colea ar trebui rostit pe scenă, de acord? Prin urmare, eu, personaju’ Pino, îi telefonez dimineaţă la prima oră lu’ personaju’ Rizzo, ca să-i zic că tocmai îl găsii mort pe personaju’ care-i era şef, pretin devotat şi tovarăş de partid. Un fel de frate mai mare, ce mai la deal, la vale. Şi, când colo, personaju’ Rizzo-i la fel de nepăsător ca un pui congelat: nu se agită, nu întreabă unde-l găsirăm, cum a murit pretinu’ lui drag, dac-a murit împuşcat sau dac-a avut accident de maşină. Nica-nimicuţa, ne-ntreabă doar de ce-i anunţarăm întâmplarea taman lui. ’Mneavoastră vă sună bine toate astea?

— Nu. Zi-i mai departe.

— Altfel spus, nu-l miră deloc, asta-i. Dimpotrivă, se munceşte să pună distanţă mare între mort şi ’mnealui, ca şi cum ar fi fost vorba despre unu’ cunoscut întâmplător. Drept urmare, ne zice de la bun început să ne facem datoria, adicătelea să anunţăm poliţia. După care închide. Apăi, dom’ comisar, comedia asta n-are noimă, nu merge şi pace. Publicul ar începe să huiduie.

Montalbano îl lăsă pe Pino să plece, păstrând foaia. După ce gunoierul se făcu nevăzut, o reciti.

De mers, comedia aia mergea ca unsă! Mai ales dacă în acea comedie ipotetică – de fapt, dacă se gândea bine, numai ipotetică nu era –, avocatul Rizzo ştia dinainte de a primi telefon de la gunoieri unde şi cum murise Luparello, sperând ca leşul acestuia să fie descoperit cât mai repede.

Jacomuzzi se uita cu gura căscată la Montalbano deoarece comisarul stătea în faţa lui îmbrăcat la patru ace, în costum bleumarin, cu cămaşă albă, cravată bordo şi pantofi negri, lăcuiţi.

— Iisuse? Da’ ce-i cu tine, te-nsori?

— Aţi terminat cu maşina lui Luparello? Ia zi-mi, ce-aţi descoperit?

— Înăuntru, nimic relevant. Numa' că…

— … avea suspensiile rupte.

— Da' tu de unde ştii?

— Mi-a şoptit păsăroiul meu ăl bătrân. Ascultă, Jacomuzzi.

Scoase colierul din buzunar şi-l aruncă pe birou. Jacomuzzi îl luă, îl privi cu atenţie şi făcu un gest de admiraţie.

— E veritabil, fir-ar! Ăsta valorează câteva zeci de milioane bune! A fost furat?

— Nu, l-a găsit cineva pe jos acolo, la „stână", şi mi l-a adus.

— La „stână"? Unde, Doamne, iartă-mă, s-a pomenit vreo paraşută care să poarte un asemenea giuvaier? Glumeşti, nu-i aşa?

— Ai sarcina să-l examinezi, să-l pozezi, în sfârşit, să-ţi faci treaba. Vreau rezultatele cât de repede.

Sună telefonul. Jacomuzzi răspunse, apoi îi întinse receptorul comisarului.

— Cine-i?

— Fazio sunt, dom'le. Tre' să veniţi repede-napoi că aici se lasă rău, zău aşa!

— Zi-i!

— Învăţătorul Contino s-a pus pe împuşcat oameni la întâmplare.

— Adică?

— Adică trage cu puşca, execută foc, na! A tras două gloanţe de la balconul apartamentului său asupra celor care stăteau la barul de dedesubt, strigând vrute şi nevrute. A treia oară a tras spre mine, în clipa în care am dat să intru-n clădire, să văd ce se-ntâmplă.

— A omorât pe vreunu'?

— Pe nimeni. Doar i-a julit braţul unuia, un oarecare De Francesco.

— În regulă, sosesc imediat.

În vreme ce parcurgea în cea mai mare viteză cei zece kilometri ce despărţeau Montelusa de Vigàta, Montalbano îşi aminti povestea învăţătorului Contino pe care nu doar că-l ştia bine, dar între ei exista o înţelegere secretă. Cu şase luni în urmă, comisarul îşi făcea obişnuita plimbare spre promontoriul dinspre soare-răsare, la far, pe care şi-o îngăduia de două sau de trei ori pe săptămână. Ca întotdeauna, înainte să pornească la drum, trecuse pe la *putì a* lui Anselmo Greco, o magherniţă de pe uliţa principală uitată printre *boutique*-uri cu haine la modă şi baruri luxoase, cu pereţi îmbrăcaţi în oglinzi. Printre alte fleacuri desuete – statuete de lut sau greutăţi din fier ruginit pentru cântare din secolul al XIX-lea –, Greco vindea năut prăjit şi seminţe de dovleac sărate. Montalbano cumpăra întotdeauna un cornet plin, apoi o lua la pas. În ziua aceea, ajunsese până la capătul promontoriului, chiar sub far; dorea să facă stânga-mprejur spre casă, când zări mai jos de el, pe un stabilopod de ciment, un bărbat în vârstă care stătea nemişcat, cu capul plecat, indiferent la valurile care se spărgeau de stânci, stropindu-l din cap până-n picioare. Montalbano îşi concentră privirea asupra lui, curios să vadă dacă omul ţinea cumva o undiţă în mână, însă acesta nu pescuia, ci pur şi simplu stătea fără să facă nimic. Deodată, bărbatul sări în picioare, îşi făcu rapid semnul crucii şi păşi spre buza hăului de sub el.

— Stai pe loc! strigă Montalbano.

Celălalt rămase stană de piatră. Credea că era singur-singurel în locul acela. Din două salturi, comisarul fu lângă el, îl înşfăcă de reverele hainei şi, luându-l pe sus, îl duse la loc sigur.

— Ce vreai ’mneata să faci aci? Să te omori?

— Da.

— Apăi, pen’ ce?

— Pen’ că nevasta-mi pune coarne, de-aia.

La orice s-ar fi aşteptat Montalbano, mai puţin la o astfel de motivaţie, pentru că omul din faţa lui era

trecut bine de optzeci de ani.

— Bine, da' ce vârstă are muierea 'mneatale?

— Cam la optzeci. Eu optzeci şi doi am.

Purtau un dialog absurd, într-o împrejurare la rândul ei absurdă, iar comisarul părea depăşit de caz. Nu se simţea capabil să ducă investigaţia mai departe, aşa că îl prinse pe bătrânel de braţ, silindu-l să ia calea îndărăt, spre sat. În clipa aceea – ca şi cum şi-ar fi pus în minte să accentueze absurdul situaţiei –, celălalt se prezentă cu tot dichisul:

— Îmi permiteţi? Numele meu este Giosuè Contino, am fost învăţător în sat. Dumneavoastră cine sunteţi? Asta dacă, bineînţeles, binevoiţi să-mi spuneţi.

— Sunt Salvo Montalbano, comisar de Siguranţă Publică la Vigàta.

— A, da? În cazul ăsta, aţi picat la ţanc şi o să vă rog să-i spuneţi 'mneavoastră tearfei ăleia bătrâne de nevastă a mea să nu-mi mai pună coarne cu Agatino de Francesco, altminteri îi fac de hac într-o bună zi.

— Şi cine-i acest De Francesco?

— Unu' care pe vremuri era poştaşu' satului. Mai tânăr ca mine, n-are decât şaptezeci şi şase de ani, iar pensia lui e de două ori cât a mea.

— Una peste alta, sunteţi sigur de ce-mi spuneţi sau sunt doar aşa, nişte bănuieli?

— Adevăru' gol-goluţ îi. Literă de Evanghelie. Nu-i zi lăsată de la Dumnezeu în care, la amiază, să n-apară acest De Francesco la barul de sub casa mea, să-şi bea cafeluţa.

— Ş-apăi?

— 'Mneavoastră cât vă ia să beţi o cafeluţă?

Preţ de o clipă, Montalbano se lăsă antrenat de nebunia calmă a bătrânului învăţător.

— Păi, depinde. Dac-o beau la bar, în picioare…

— Cum adică-n picioare? La masă!

— Păi, şi aici depinde. Dacă am o întâlnire şi trebuie să mai aştept, ori dacă vreau să-mi omor timpul…

— Nu, domnule dragă, ăsta se aşază la masă numa' ca să se uite la muierea mea, care nici ea nu se lasă mai prejos. Nu pierd nicio ocazie să-şi arunce priviri galeşe.

Între timp, intraseră în sat.

— Unde locuiţi, domnule învăţător?

— În capătul bulevardului, în piaţa Dante.

— Eu zic s-o luăm pe o stradă paralelă, e mai bine. Montalbano n-ar fi vrut ca bătrânelul ud leoarcă şi tremurând de frig să stârnească curiozitatea şi întrebările indiscrete ale sătenilor.

— Urcaţi cu mine? V-ar plăcea o cafeluţă? îl iscodise învăţătorul, trăgând din buzunarul hainei cheile casei.

— Nu, mulţumesc. Duceţi-vă sus, domnule învăţător, schimbaţi-vă şi uscaţi-vă bine.

În aceeaşi seară, îl convocase la comisariat pe De Francesco, fostul poştaş, însă bătrânelul foarte scund şi antipatic reacţionase urât la sfaturile comisarului, zicându-i pe un ton strident.

— Eu cafeaua mi-o beau unde-mi place şi cu cine-mi place! Adicătelea ce, îmi interziceţi să intru în barul din clădirea în care locuieşte ateroscleroticul ăla de Contino? Mă mir foarte de 'mneavoastră, ar trebui să fiţi omu' legii şi, când colo, îmi ţineţi asemenea predici!

— S-a sfârşit totul, îi spuse un agent de circulaţie care se străduia să-i ţină departe pe curioşi de clădirea din piaţa Dante. La intrarea în apartament dădu de agentul-şef Fazio, care îşi desfăcu larg braţele, cu un aer neputincios. Camerele păreau în perfectă ordine, lucind de curăţenie. Învăţătorul Contino zăcea într-un fotoliu, iar în dreptul inimii se zărea o pată mică de sânge. Pe jos, lângă fotoliu, stătea revolverul, un Smith and Wesson străvechi, cu cinci gloanţe, care probabil că data de pe vremea lui Buffalo Bill, însă din nefericire se dovedise încă funcţional. În schimb, soţia era întinsă pe pat, şi ea cu o pată de sânge în dreptul inimii, cu mâinile

încleştate pe rozariu. Probabil că-şi făcuse rugăciunea înainte să-i îngăduie soţului să-i ia zilele. Şi încă o dată, Montalbano se gândi la superiorul său, chestorul. De data aceasta avea dreptate pentru că în cazul de faţă, moartea dezvăluia un sâmbure de sacralitate.

Nervos, ţâfnos dintr-odată, îi dădu câteva ordine agentului-şef, lăsându-l pe judecător să aştepte. Dincolo de starea bruscă de melancolie, avea remuşcări. Dacă totuşi s-ar fi implicat cu mai multă înţelepciune în cazul bătrânului învăţător? Dacă i-ar fi avertizat din timp cunoştinţele sau medicul curant?

Se plimbă îndelung pe plajă înspre promontoriul său preferat, dinspre soare-răsare. Apoi, simţindu-se oarecum împăcat cu sine însuşi, se întoarse la comisariat. Îl găsi pe Fazio mergând nervos de colo colo.

— Ce-i, ce s-a-ntâmplat? N-a ajuns judecătorul sau ce?

— Ba da, veni şi judecătoru', fură ridicate şi cadavrele…

— Şi atunci, ce ţi s-a căşunat?

— Mi se căşună că, în vreme ce juma' de sat căsca gura cum învăţătoru' Contino lua lumea la ochi din balcon, câţiva nevolnici profitară de ocazie şi au curăţatără lună două apartamente. Trimisei deja patru oameni de-ai noştri pe teren. Acu' vă aşteptam pe 'mneavoastră, ca s-o iau şi eu din loc.

— În regulă, poţi să te duci. Rămân eu aici.

Hotărî că sosise clipa să scoată la înaintare artileria grea şi avea deja în minte o diversiune, o capcană care trebuia musai să funcţioneze.

— Jacomuzzi?

— Ei, băga-mi-aş! Ce-i cu graba asta? Nu, nu am primit niciun răspuns în legătură cu colierul. E prea devreme.

— În regulă, ştiu bine că încă nu eşti în măsură să-mi spui ceva, îmi dau foarte bine seama.

— Atunci ce vrei de la mine?

— Să te rog să păstrezi discreţie absolută. Povestea colierului nu este deloc atât de simplă pe cât pare, poate conduce la o turnură imprevizibilă a cazului.

— A, aici m-ai jignit! Mă ştii bine, doar. Dacă-mi zici că nu trebuie să vorbesc cu nimeni despre un lucru, apăi nu vorbesc nici să mă roage însuşi bunu' Dumnezeu!

— Domnul Luparello? Sunt pur şi simplu dezolat că n-am putut trece astăzi pe la dumneavoastră. Credeţi-mă, mi-a fost pur şi simplu imposibil să dau curs invitaţiei. Vă rog să-i adresaţi doamnei scuzele mele sincere.

— Aşteptaţi o clipă, domnule comisar.

Montalbano se înarmă cu răbdare şi rămase în aşteptare la receptor.

— Domnule comisar? Mama întreabă dacă aţi putea să veniţi mâine, la aceeaşi oră.

Putea, şi-i confirmă celuilalt întâlnirea.

8

Obosit, se îndreptă spre casă, hotărât să se arunce în pat şi să doarmă până dimineaţă, însă cu un gest mecanic – devenise parcă, un soi de reflex – deschise televizorul. Prezentatorul de la TeleVigàta tocmai terminase de comentat ştirea zilei – un schimb de focuri produs cu câteva ore în urmă la periferia din Miletta între două grupuri de mafioţi mărunţi –, trecând apoi la informaţia politică a momentului: şedinţa comitetului provincial al partidului căruia îi aparţinea (sau, mai bine zis, îi aparţinuse) şi inginerul Luparello. O şedinţă extraordinară care, în vremuri mai puţin frământate, ar fi trebuit să aştepte până după parastasul de treizeci de zile al marelui dispărut pentru a fi organizată, însă clipele tulburi prin care trecea ţara impuneau adoptarea rapidă a unor hotărâri lucide. Aşa că secretar provincial al partidului fusese ales, în unanimitate, domnul Angelo Cardamone, medic primar osteolog la spitalul din Montelusa, unul dintre membrii care, într-adevăr, îl combătuseră pe Luparello în interiorul partidului, însă de pe poziţii de colegialitate loială, cu mult curaj şi în mod deschis. Acest contrast de idei – continua analistul – putea fi explicat mai uşor în următorii termeni: Luparello se pronunţase pentru menţinerea coaliţiei cvadripartite şi încurajarea acelor forţe tinere, neîntinate încă de meandrele politicii (a se citi: încă neexpirate), în vreme ce osteologul înclina spre un dialog – informal şi prevăzător, deocamdată – cu forţele politice de stânga. Proaspătul ales fusese asaltat de telegrame şi apeluri telefonice de felicitare, parvenite chiar şi din partea partidelor de opoziţie. Urma un interviu cu Cardamone, care apărea emoţionat, dar plin de elan şi care declară că avea să se implice cu toată fiinţa, cinstind astfel cum se cuvine memoria sacră a predecesorului său, apoi

concluzionă afirmând că punea în slujba partidului proaspăt reformat „munca sa de o viaţă şi vasta lui experienţă ştiinţifică”.

— Unde n-ar da Ăl de Sus să le pui numai în slujba partidului! lăsă Montalbano să-i scape o observaţie acidă (în realitate, experienţa ştiinţifică şi chirurgicală a lui Cardamone produsese în provincie mai mulţi şchiopi decât lasă, în general, un cutremur violent de pământ).

Cele spuse în continuare de analist îl făcură pe comisar să-şi încordeze auzul: în dorinţa domniei sale de a urma noua cale a partidului fără însă a renega acele principii şi acele persoane care constituiau superlativul activităţii politice a lui Luparello, membrii comitetului de partid îl rugaseră pe avocatul Pietro Rizzo, discipolul spiritual al marelui dispărut, să devină mâna dreaptă a noului secretar provincial. După o scurtă rezistenţă – întru totul explicabilă, de altfel, dacă se aveau în vedere efectul-surpriză al propunerii şi importantele îndatoriri ale unei asemenea funcţii – Rizzo se lăsase convins şi acceptase. În interviul acordat jurnalistului de la TeleVigàta, avocatul declara, la fel de emoţionat ca proaspătul său superior ierarhic – că era de datoria lui să se înhame la o muncă împovărătoare în partid, pentru a rămâne astfel credincios memoriei marelui său maestru şi prieten, al cărui cuvânt de ordine fusese: a sluji. În faţa televizorului, Montalbano tresări surprins, adicătelea proaspătul secretar accepta să fie secondat oficial de principalul colaborator al fostului său adversar? Surpriza comisarului dură însă puţin, deoarece la un raţionament minim, uimirea sa era o dovadă de naivitate, de vreme ce partidul cu pricina se distinsese întotdeauna prin vocaţia înnăscută pentru compromis, pentru aşa-numita cale de mijloc. Probabil că doctorul Cardamone nu poseda umeri suficient de puternici pentru a duce singur întreaga povară a partidului şi, prin urmare, simţise nevoia unei proptele.

Schimbă canalul. Pe Retelibera – portavocea opoziţiei de stânga – vorbea Nicolò Zito, cel mai urmărit analist politic din zonă. Cum se făcea oare – se întreba el – că provincia Montelusa şi întreaga Sicilie se bălăceau într-o eternă *zara zabara* (în dialect sau, pentru cei ce preferau expresia latinească, *mutatis mutandis),* lucrurile rămânând totdeauna la fel, neclintite, chiar şi atunci când la orizont se anunţau furtuni îngrozitoare. Ca argument în favoarea spuselor sale îl cită – la urma urmelor, nici nu era chiar atât de greu – pe don Fabrizio Salina[6]. („Să schimbăm totul ca să nu se schimbe nimic"), concluzionând că atât Luparello, cât şi Cardamone erau în realitate două faţete ale aceleiaşi medalii, iar liantul era nimeni altul decât avocatul Rizzo.

Montalbano dădu fuga la telefon, formă numărul de la Retelibera şi întrebă de Zito, pentru că între ei exista o oarecare simpatie, dacă nu cumva chiar o reconfortantă amiciţie.

— Ce vrei, comisare?

— Să te văd.

— Prietene dragă, mâine-dimineaţă plec la Palermo şi o să rămân acolo o săptămână întreagă, dacă nu cumva şi mai mult. Eşti de acord să trec pe la tine cam într-o jumătate de oră? Să-mi pregăteşti ceva de-ale gurii, că-s lihnit.

O porţie în plus de paste cu ulei de măsline şi usturoi putea încropi fără probleme, îşi spuse Montalbano. Deschise frigiderul. Adelina îi pregătise o porţie mare, pentru patru persoane, de creveţi fierţi înăbuşit. Adelina era mama a doi infractori cu antecedente penale: pe cel mai mic dintre fraţi îl arestase însuşi Montalbano, în urmă cu trei ani, iar în prezent înfunda puşcăria.

Cu aproape un an în urmă, prin luna iulie, când venise să petreacă două săptămâni împreună cu el la Vigàta, Livia auzise povestea şi de atunci era pur şi simplu terorizată de prezenţa Adelinei în casa lui.

— Ţi-ai pierdut minţile? Mai devreme sau mai târziu, femeia aia se va hotărî să se răzbune şi o să-ţi toarne otravă în supă!

— Păi, pentru ce să se răzbune?

— Cum adică? I-ai arestat băiatul!

— Şi? Ce, era vina mea? Adelina ştie foarte bine că n-am fost eu vinovat, ci fiu-su, care s-a dovedit suficient de bleg încât să se lase găbuit. Eu am acţionat pe căi perfect legale şi la lumina zilei când l-am arestat, n-am umblat nici cu vicleşuguri, nici cu alte şopârcăieli. Mi-am făcut treaba conform regulamentului, atât şi nimic mai mult.

— Nu mă interesează nici cât negru sub unghie modul vostru încâlcit de a gândi. O dai afară şi cu asta basta.

— Păi, dac-o dau afară, cine-mi mai ţine casa, cine-mi spală, cine-mi calcă, cine-mi face de mâncare?

— S-or mai găsi menajere prin sat, doar n-au intrat în pământ, nu-i aşa?

— Ei bine, aici greşeşti: ca Adelina nu-i nimeni.

Se pregătea să pună apa la fiert, când auzi telefonul sunând.

— Dac-aş putea, aş intra literalmente în pământ de ruşine pentru că vă deranjez la o asemenea oră. Din păcate, m-am văzut obligat s-o fac, spuse vocea de la celălalt capăt al firului.

— Nu, nu dormeam. Dar cu cine vorbesc?

— Pietro Rizzo sunt. Avocatul Rizzo.

— A, domnul avocat! Felicitările mele.

— Pentru ce? Dacă vă referiţi la onoarea pe care partidul mi-a făcut-o astăzi, ar trebui mai curând să-mi adresaţi condoleanţe, zău aşa. Credeţi-mă pe cuvânt, am acceptat funcţia doar din credinţa care mă va lega pe vecie de idealurile bietului domn Luparello. Revin însă la motivul pentru care am îndrăznit să vă sun: trebuie neapărat să vă văd, domnule comisar.

— Acum?

— Nu acum, desigur, însă vă rog să aveţi în vedere improrogativitatea chestiunii despre care vreau să stăm de vorbă.

— Ne-am putea vedea mâine-dimineaţă, însă mâine sunt funeraliile, din câte îmi amintesc. Şi presupun că veţi fi foarte ocupat.

— Oho, şi încă cum! Din zori şi până seara. Fără îndoială că unii oaspeţi vor mai întârzia câteva ore prin părţile noastre. Înţelegeţi şi dumneavoastră, nu-i aşa?

— În regulă, dar atunci când?

— Uitaţi, dacă mă gândesc mai bine, ne-am putea vedea totuşi mâine, însă foarte devreme. La ce oră sosiţi de obicei la birou?

— În jur de ora opt.

— A, atunci ar fi perfect pentru mine. În definitiv, este o chestiune de câteva minute.

— Tocmai de aceea, domnule avocat, pentru că dimineaţă veţi avea atât de puţin timp la dispoziţie, mi-aţi putea spune despre ce este vorba?

— La telefon?

— O aluzie, măcar.

— În regulă. Mi-a ajuns la urechi informaţia – însă nu ştiu în ce măsură aceasta corespunde adevărului – că v-ar fi fost remis un obiect găsit pe jos din întâmplare. Ei bine, eu sunt însărcinat să recuperez acel obiect.

Montalbano acoperi cu palma microfonul telefonului şi explodă pur şi simplu într-un râs zgomotos, ca un nechezat de cal. Aruncase momeala prin intermediul lui Jacomuzzi şi iată că vicleşugul funcţionase de minune, căci în cârlig se agăţase un peşte mult mai mare decât şi-ar fi putut închipui la început. Oare cum de-i reuşea atât de bine lui Jacomuzzi să împrăştie în stânga şi-n dreapta informaţii pe care nu toată lumea ar fi trebuit să le afle? Recurgea oare la raze laser, la telepatie, la practici şamanice? Îl auzi pe avocat strigând în receptor:

— Alo? Alo? Nu vă mai aud? S-a întrerupt legătura?

— A, nu, îmi cer scuze, scăpasem creionul pe jos şi m-am aplecat să-l ridic. Aşadar, rămâne pe mâine-dimineaţă, la ora opt.

În clipa în care auzi soneria de la uşă, puse pastele în apa clocotită şi se duse să deschidă.

— Ia să vedem, ce mi-ai pregătit bun de mâncare?

— Paste cu ulei de măsline şi usturoi şi creveţi cu ulei şi lămâie.

— A-ntâia.

— Hai în bucătărie să-mi dai o mână de ajutor. Până una-alta, iată şi prima întrebare: eşti în stare să rosteşti cuvântul „improrogativitate”?

— Ascultă, te-ai ramolit sau ce? Asta-i bună! Mă faci să gonesc ca un apucat de la Montelusa la Vigàta ca să mă-ntrebi dacă pot silabisi un cuvânt? În orice caz, bineînţeles că pot să-l rostesc. Este cât se poate de uşor.

Încercă de trei sau de patru ori, din ce în ce mai persistent, însă nu izbuti şi de fiecare dată rămânea cu limba împleticită.

— Ehe, trebuie să fii abil, foarte abil, concluzionă comisarul, gândindu-se la Rizzo – şi nu se referea doar la calitatea avocatului de a pronunţa cuvinte imposibile.

Mâncară discutând despre felurile din faţa lor, aşa cum se întâmplă mereu la masă. După ce rememoră cu glas tare porţia cu creveţi de vis degustată cu zece ani în urmă la Fiacca, Zito începu să critice creveţii lui Montalbano care fuseseră fierţi prea mult, fiind lipsiţi cu desăvârşire de binecuvântata aromă a pătrunjelului tocat mărunt.

— Ia zi-mi, cum se face că acolo, la Retelibera, v-aţi transformat dintr-odată cu toţii în struţi? atacă Montalbano fără preaviz, în timp ce sorbeau în tihnă mândreţea de vin alb pe care taică-su îl descoperise tocmai la Randazzo, oferindu-i-l cadou (cu o săptămână în urmă îi adusese o ladă cu şase

sticle, însă comisarul ştia bine că vinul fusese un simplu pretext pentru ca bătrânul să-şi petreacă două-trei ore în compania propriului fiu).

— În struţi? În ce sens?

— În sensul că v-aţi abţinut să aruncaţi cu noroi în Luparello, aşa cum fără doar şi poate aţi fi făcut-o în oricare altă ocazie. Adicătelea ingineru' nostru moare de infarct într-un soi de bordel în aer liber, printre tearfe, frecangii şi poponari, este găsit cu pantalonii în vine, într-o poziţie mai mult decât obscenă, iar voi, în loc să prindeţi ocazia din zbor şi să-l desfiinţaţi, vă vârâţi capul în nisip la fel ca toţi ceilalţi, trăgând cu pudoare cortina peste împrejurările morţii.

— Nu ne stă în obicei să profităm de necazul oamenilor, spuse Zito.

Montalbano scoase un hohot cinic de râs.

— Ştii ceva, Nicolò? Să mă pupaţi undeva, şi tu, şi toată Retelibera, na!

La rândul lui, Zito izbucni în râs.

— Bine, uite cum au stat, de fapt, lucrurile. La câteva ore după găsirea cadavrului, avocatul Rizzo s-a prezentat valvârtej la baronul Filò di Baucina – ştii tu, „baronul roşu", miliardar, dar comunist înrăit –, rugându-l aproape în genunchi ca Retelibera să nu dezvăluie nimic despre circumstanţele morţii lui Luparello. Închipuie-ţi, a făcut apel până şi la sentimentul onoarei – pe care se pare că strămoşii baronului îl aveau cândva, prin Antichitate. Cum bine ştii, baronul deţine optzeci la sută din acţiunile televiziunii noastre. Asta-i tot.

— Asta-i tot pe dracu'! Vrei, poate, să-mi spui că tu, Nicolò Zito, cel care şi-a câştigat respectul adversarilor pentru că zice mereu ceea ce gândeşte, i-ai spus baronului „Am înţeles, să trăiţi!" şi te-ai dat la fund?

— Comisare, ce culoare are părul meu? îl iscodi Zito, în loc de răspuns.

— Roşu.

— Montalbano, află că eu sunt roşu şi pe dinăuntru, şi pe dinafară. Sunt un comunist rău şi răzbunător – o specie, recunosc, pe cale de dispariţie. Am acceptat situaţia pentru că eram convins de un lucru: cel care ne cerea să trecem sub tăcere împrejurările morţii ca să nu întinăm, vezi Doamne, memoria sărmanului domn inginer, nu-i voia acestuia binele, aşa cum voia să lase impresia, ci dimpotrivă, îi voia doar răul.

— N-am înţeles nimic din ce-ai zis.

— Atunci permite-mi să-ţi explic, cu naivitatea-mi caracteristică. Când vrei să pui capăt cât mai repede unui scandal, nu trebuie să faci altceva decât să vorbeşti cât mai mult despre el, fie la televiziune, fie în ziare. Îi dai înainte iar şi iar, zi de zi, oră de oră; după un timp, lumea începe să cârtească: aoleo, da' cât mai au de gând s-o ţină aşa? Nu mai termină odată cu povestea asta? Cincisprezece zile bătute pe muchie, atât durează până când sentimentul de saturaţie îşi face efectul pe deplin şi nimeni nu mai vrea să audă niciun cuvânt despre scandalul cu pricina. Ai înţeles?

— Cred că da.

— În schimb, dacă vrei să treci totul sub tăcere, tăcerea începe să vorbească, să multiplice vocile scăpate de sub control, care devin din ce în ce mai numeroase şi mai pătrunzătoare. Vrei, poate, şi un exemplu? Ştii câte telefoane am primit la redacţie tocmai din cauza acestei tăceri suspecte? Sute. Da-i adevărat că dom' inginer şi-o trăgea cu două muieri deodată? Da-i adevărat că lu' dom' inginer îi plăcea să fie făcut sendviş şi că-n vreme ce el lucra la o başoaldă, un negru i-o înfigea lui pe la spate? Şi ultima – proaspătă, din seara asta – da-i adevărat că Luparello le dădea cadou paraşutelor giuvaiere scumpe? Pare-se că la „stână" s-a găsit o bijuterie de o frumuseţe rară. Apropo, ştii ceva de povestea asta?

— Eu? A, nu, cu siguranţă că-i o prostie mare cât casa, minţi comisarul fără să tresară.

— Vezi? Sunt convins că peste câteva luni va apărea vreun nemernic care să mă întrebe: nu-i aşa că dom' inginer trăgea-n cosor copilandri de trei-patru ani, după care-i umplea cu piure de castane şi-i mânca? Prin urmare, întinarea memoriei sale va deveni eternă, omu' nostru se va transforma într-o legendă înfricoşătoare. Acum sper c-ai înţeles de ce am fost de acord cu cel care-mi cerea să îngrop cazul.

— Dar despre apariţia în prim-plan a acestui Cardamone ce-mi poţi spune?

— Bleah! A fost foarte ciudată întâmplarea asta cu alegerea lui. Vezi tu, comitetul provincial de partid era format din oamenii lui Luparello, cu excepţia a două persoane, ciraci de-ai lui Cardamone păstraţi acolo doar de faţadă, ca să arate lumii cât de democrată este formaţiunea politică. Nu exista nici cea mai mică îndoială că noul secretar de partid avea să fie un adept al lui Luparello. Când colo, lovitură de teatru, pentru că se ridică Rizzo, care-l nominalizează pe Cardamone. Ceilalţi din clan au înmărmurit, însă n-au îndrăznit să se opună căci dacă Rizzo a făcut o asemenea propunere înseamnă că la mijloc este vorba despre vreun pericol iminent, drept pentru care cea mai înţeleaptă mişcare este să urmeze cu toţii calea deschisă de domnul avocat. Aşa că recomandarea lui este votată în unanimitate. Cardamone este chemat de acasă, acceptă funcţia şi, spre marea dezamăgire a celor doi oameni ai săi din comitet, îi propune el însuşi lui Rizzo să-l secondeze la conducere. Ca să fiu sincer, îl înţeleg perfect pe Cardamone. E mai bine să-l tragă pe Rizzo în barca lui decât să-l lase să plutească în derivă, asemenea minelor marine.

Apoi, Zito începu să-i povestească acţiunea romanului pe care intenţiona să-l scrie într-un viitor apropiat: Îi prinse ora patru dimineaţa.

Străduindu-se să înţeleagă dacă planta primită în dar de la Livia se uscase sau nu pe pervazul ferestrei de la birou unde fusese uitată, Montalbano zări oprindu-se în faţa comisariatului un automobil albastru-ministerial, dotat cu telefon, şofer şi bodyguard. Acesta din urmă coborî şi-i deschise portiera unui domn scund de statură, chel, într-un costum de aceeaşi culoare cu a maşinii.

— E cineva afară care vrea să discute cu mine. Adu-l imediat la mine în birou, îi spuse ofiţerului de serviciu.

Când Rizzo intră în încăpere, comisarul observă imediat banderola neagră, lată de o palmă, de pe braţul stâng al celuilalt. Avocatul se îmbrăcase în doliu, semn că de la comisariat se ducea direct la înmormântare.

— Cum aş putea să-mi fac iertată îndrăzneala?

— Ce îndrăzneală?

— Aceea de a vă fi deranjat acasă, în toiul nopţii.

— A, datoria-i datorie. Mai ales având în vedere, aşa cum aţi spus dumneavoastră, impro…

— Improrogativitatea chestiunii, desigur.

Ia te uită, ce vrednic era domnu' avocat Pietro Rizzo!

— Trec direct la subiect. Este vorba despre o tânără pereche – două persoane respectabile, de altfel –, care duminică noapte, după ce consumaseră câteva pahare de băuturi alcoolice, se lasă duse de val, propunându-şi o aventură erotică mai neobişnuită. Femeia îşi convinge soţul s-o ducă în locul numit „la stână", împinsă de curiozitatea stârnită de proasta faimă a zonei şi de ceea ce se aude că se întâmplă acolo. Un interes reprobabil, recunosc, însă atât şi nimic mai mult. Cuplul ajunge undeva, la marginea acestei „stâne", iar femeia coboară din maşină. Imediat însă, înspăimântată de ofertele vulgare care i se fac, urcă înapoi şi vehiculul se îndepărtează. Acasă, femeia realizează că pierduse un obiect foarte preţios pe care îl purta la gât.

— Ce coincidenţă stranie, rosti Montalbano cu voce stinsă, ca şi cum ar fi vorbit cu el însuşi.

— Vă rog?

— A, nu, reflectam asupra faptului că, aproximativ în acelaşi timp şi în acelaşi loc, murea domnul inginer Luparello.

Avocatul Rizzo nu se pierdu cu firea, luându-şi un aer grav.

— Să ştiţi că şi eu m-am gândit la acelaşi lucru. Ce să-i faci, farse ale sorţii.

— Obiectul de care-mi spuneţi era cumva un colier din aur masiv, cu medalionul în formă de inimă, bătut cu pietre preţioase?

— Acela este. Ei bine, eu vin să vă cer să-l restituiţi proprietarilor legitimi, apelând la aceeaşi discreţie de care aţi dat dovadă cu ocazia descoperirii cadavrului bietului domn Luparello.

— Mă văd nevoit să vă cer iertare, spuse comisarul, însă n-am nici cea mai vagă idee cum trebuie procedat în asemenea cazuri. Cred totuşi că ar fi fost mult mai uşor dacă în locul dumneavoastră s-ar fi prezentat proprietara legitimă, nu credeţi?

— Bine, dar am împuternicire legală din partea ei.

— A, da? Arătaţi-mi-o.

— Nicio problemă, domnule comisar. Vă rog să mă înţelegeţi: înainte să dezvălui numele clienţilor mei, voiam să mă asigur că obiectul aflat în posesia dumneavoastră este unul şi acelaşi cu cel căutat de mine.

Duse o mână la buzunarul interior al sacoului şi scoase o foaie pe care i-o întinse lui Montalbano. Comisarul o citi cu luare-aminte.

— Cine este acest Giacomo Cardamone, care semnează împuternicirea?

— Este fiul domnului doctor Cardamone, noul secretar provincial al partidului nostru.

Montalbano hotărî că sosise momentul să repete scena de mai devreme.

— Coincidenţă ca asta mai rar, zău aşa! comentă cu voce scăzută, luându-şi aerul unuia căzut pe gânduri.

— Scuzaţi-mă, ce spuneaţi?

Montalbano nu-i răspunse pentru că îl încerca o mare mulţumire ştiind că interlocutorul său fierbea în suc propriu. După un timp, spuse:

— Mă gândeam că soarta, cum consideraţi dumneavoastră, exagerează niţel cu farsele în povestea noastră.

— În ce sens, dacă nu vă supăraţi?

— În sensul că, iată, fiul noului şef al partidului dumneavoastră se găseşte şi el, în acelaşi loc şi la aceeaşi oră, cu fostul şef, chiar când acesta moare. Nu vi se pare nimic curios?

— Acum, că mi-aţi atras atenţia, da, mi se pare destul de ciudat, însă exclud cu desăvârşire ideea că între cele două întâmplări ar exista fie şi cea mai mică legătură.

— A, şi eu o exclud, spuse Montalbano, apoi continuă: Nu înţeleg semnătura de lângă cea a lui Giacomo Cardamone.

— Este semnătura soţiei dumnealui. Este suedeză, o femeie cam libertină, ca să fiu sincer, care nu reuşeşte să se adapteze obiceiurilor locului.

— În opinia dumneavoastră, cât ar putea valora un giuvaier ca acela?

— Nu mă pricep, însă proprietarii vehiculau o sumă în jurul a optzeci de milioane.

— În cazul acesta, uitaţi cum facem: îi voi telefona ceva mai târziu colegului meu Jacomuzzi – momentan, colierul se află la el – şi-i cer să mi-l restituie, iar mâine-dimineaţă vi-l trimit la cabinet printr-unul dintre agenţii mei.

— O, nici nu ştiu cum v-aş putea mulţumi…

Montalbano îl întrerupse.

— Dumneavoastră însă îi veţi remite agentului meu o chitanţă legală de primire.

— A, sigur că da!

— Şi un cec de zece milioane, reprezentând procentul legal cuvenit persoanei care găseşte obiecte preţioase sau sume de bani – ştiţi, mi-am permis să rotunjesc valoarea colierului.

Spre admiraţia comisarului, Rizzo încasă lovitura cu eleganţă.

— Mi se pare corect. Pe numele cui trebuie să scriu cecul?

— Baldassare Montaperto, unul dintre cei doi gunoieri care au descoperit cadavrul domnului Luparello.

Avocatul îşi notă conştiincios numele.

9

Rizzo n-apucase bine să tragă uşa după el, când Montalbano se repezi la telefon, formând numărul de acasă al lui Nicolò Zito. Spusele avocatului îi declanşaseră parcă un mecanism mental ascuns, insuflându-i dorinţa irezistibilă de a acţiona imediat. Îi răspunse soţia lui Zito.

— Soţul meu tocmai a ieşit pe uşă. Pleacă spre Palermo. Apoi, devenind brusc bănuitoare: Azi-noapte a stat la dumneavoastră până în zori, nu-i aşa?

— A, sigur că da, doamnă, numai că acum, dimineaţă, am aflat ceva important, despre care trebuie neapărat să-i vorbesc.

— Aşteptaţi, poate reuşesc să-l întorc din drum. Îl anunţ cu ajutorul interfonului.

Câteva minute mai târziu, auzi în receptor o respiraţie gâfâită, apoi vocea lui Nicolò:

— Ce mai vrei de la mine? O noapte întreagă pe capul meu nu ţi-a fost de ajuns?

— Am nevoie de o informaţie.

— Numai dacă-i ceva ce pot rezolva repede.

— Vreau să ştiu totul – dar absolut totul, chiar şi zvonurile cele mai gogonate – despre Giacomo Cardamone şi soţia lui, care pare să fie o suedeză.

— Cum adică, pare? Un exemplar de un metru optzeci, blondă, picioare şi balcoane de-ţi taie răsuflarea! Dacă vrei să afli absolut totul, este nevoie de timp, iar eu n-am nicio secundă la dispoziţie. Ştii ceva? Uite cum facem: plec în treaba mea, pe drum mă gândesc la ce mi-ai spus şi cum ajung îţi trimit un fax.

— Unde să mi-l trimiţi? Aici, la comisariat? Nicolò, noi în comunicaţii suntem încă la stadiul de crainici cu tobe şi de focuri aprinse pe dealuri.

— În cazul ăsta, îl transmit la mine în redacţie, la Montelusa. Treci pe acolo în jurul prânzului.

Ceva-ceva trebuia totuşi să facă, aşa că ieşi din birou şi se duse spre camera de serviciu a agenţilor.

— Cum se mai simte Tortorella?

Fazio privi lung spre locul rămas gol al colegului lor.

— Apăi, trecui ieri pe la el, pe la spital. Se pare că luni îl externează.

— Tu ai habar cum se poate pătrunde în vechea uzină chimică?

— După ce-or închis-o şi-or făcut zidu' de jur împrejur, or lăsat o poartă mititică, o poartă de fier. Tre' să te apleci bine de spate ca să intri.

— Cheia cine-o are?

— Nu ştiu, da' mă pot informa.

— Nu numa' că te informezi, da-mi şi faci rost de ea chiar în dimineaţa asta.

Se întoarse în birou şi-l sună pe Jacomuzzi. După ce-l lăsă o vreme să aştepte în telefon, celălalt se hotărî să răspundă.

— Acu' de ce întârziaşi atâta? Te-a lovit dizenteria?

— Ei hai, Montalbano, zi odată ce vrei.

— Ce ai descoperit în legătură cu colierul?

— Ce voiai să descopăr? Ni'ca. Sau, mai bine zis, erau câteva amprente, dar prea amestecate între ele ca să poată fi descifrate. Ce să fac? Spune şi tu, ce să fac mai mult?

— Trimite-mi-l înapoi astăzi. Chiar astăzi, s-a înţeles?

Din camera de alături se auzi vocea deznădăjduită a lui Fazio.

— Cum, Doamne, iartă-mă, nu ştie nimeni să-mi spună cine era proprietarul Sicilchimului ăstuia? Măcar un executor judecătoresc sau un custode tot trebuie să existe, ce mama naibii! Apoi, zărindu-l pe Montalbano intrând: Pare-se că-i mai uşor de găsit cheia Sfântului Petru, zău aşa!

Comisarul îl informă că se pregătea să plece şi că avea să lipsească maximum două ore. În orice caz, la întoarcere voia să găsească cheia pe biroul său.

Zărindu-l în prag, nevasta lui Montaperto se albi brusc la faţă şi-şi duse mâna la inimă:

— Oh, *Signuri!* Acu' ce-i? Ce s-o mai întâmplat?

— Nimic, nimic, nu trebuie să vă îngrijoraţi. Dimpotrivă, vă aduc veşti bune, credeţi-mă pe cuvânt. Soţul acasă-i?

— Da, dom'le, azi sfârşi lucrul mai repede.

Femeia îl conduse în bucătărie şi se duse să-l cheme pe Saro, care se întinsese în dormitor lângă micuţ, încercând să-l adoarmă măcar pentru câteva minute.

— Aşezaţi-vă amândoi, le spuse comisarul. Şi fiţi numai ochi şi urechi la mine. Mai întâi, unde v-aţi gândit să duceţi copilul cu banii obţinuţi din amanetarea colierului?

— În Belgia, răspunse prompt Saro. Am un frate acolo care zicea că ne poate ţine o vreme la el acasă.

— Bani de drum aveţi?

— Ne mai rupserăm de la gură şi am pus ceva deoparte, spuse femeia, iar Montalbano simţi în vocea ei o undă de mândrie.

— Numa' că n-ajung decât de drum, preciză Saro.

— Foarte bine. În cazul ăsta, te duci chiar astăzi la gară să cumperi bilete. De fapt, mai bine ia autobuzul şi trage o fugă la Raccadali. Parcă este şi acolo o agenţie, nu-i aşa?

— Da, dom'le este. Da' de ce tocmai la Raccadali?

— Nu vreau să afle nimeni de aici, din Vigàta, ce intenţionaţi să faceţi. Până te-ntorci, doamna o să facă bagajele. Nu spuneţi nimănui, nici măcar rudelor, unde vă duceţi. Am vorbit clar?

— Apăi, mai clar de atât nici că se putea. Să-mi fie însă cu iertăciune, dom' comisar, totuşi ce-i aşa rău în faptul că vrem să ne ducem în Belgia să ne tratăm copilu'? 'Mneavoastră-mi ziceţi să fac toată

treaba pe ascuns, de parc-ar fi vorba de ceva contra legii.

— Saro, nu faci nimic ilegal, asta să-ţi iasă din cap. Însă vreau să fiu sigur că lucrurile ies bine, aşa că trebuie să ai încredere în mine şi să faci întocmai cum îţi zic eu.

— Bine-bine, da' acu' alta-i chistiunea – poate că 'mneavoastră uitarăţi, da' eu nu. Ce ne ducem noi să facem în Belgia, dacă paralele abia dacă ne ajung de drum pân-acolo şi-napoi? Ne ţinem de excursii?

— O s-aveţi parale suficiente. Mâine-dimineaţă, un agent de-al meu vă va aduce un cec de zece milioane.

— Zece milioane? Şi pen' ce, mă rog frumos? îl iscodi Saro, cu vocea gâtuită de uimire.

— Ţi se cuvin pentru că reprezintă un anumit procent din valoarea colierului pe care l-ai găsit şi mi l-ai predat. Sunt bani pe care-i puteţi cheltui cum consideraţi, fără niciun fel de probleme. De cum primeşti cecul, dai fuga să retragi banii şi aţi şi luat-o din loc. Înţeleşi?

— Cine semnează cecul?

— Avocatul Rizzo.

— Ah, exclamă Saro, întunecându-se la chip.

— N-ai de ce să te sperii. M-am ocupat chiar eu de toată treaba, aşa că nu-i nimic ilegal la mijloc. Totuşi, e mai bine să ne luăm toate măsurile de precauţie, căci n-aş vrea ca Rizzo s-o facă pe urmă pe niznaiul, prefăcându-se c-a uitat. Zece milioane sunt totuşi bani frumoşi, nu glumă.

Giallombardo îl anunţă că agentul-şef Fazio se dusese să ia cheile de la uzina veche, numai c-avea să mai dureze vreo două-trei ore până să se întoarcă, deoarece custodele nu stătea tocmai bine cu sănătatea şi se mutase în casa fiului său de la Montedoro. Îi mai spuse că fusese căutat la telefon de judecătorul Lo Bianco, care-i lăsase vorbă comisarului să-l sune înapoi până-n ora zece.

— A, domnule comisar, slavă Domnului, tocmai mă pregăteam să ies. Ştii, mă duc la înmormântare şi sunt convins că voi fi asaltat – ai auzit bine, voi fi efectiv asaltat – de numeroase persoane influente, care-mi vor adresa aceeaşi întrebare. Îţi dai oare seama care va fi?

— De ce nu a fost încă închis cazul Luparello?

— Bravo, ai ghicit, domnule comisar. Numai că nu, mie nu-mi arde deloc de glume. Uite cum stă treaba: n-aş vrea să recurg la cuvinte mari şi n-aş vrea, cu niciun chip, să fiu înţeles greşit, dar… în sfârşit, dacă ai ceva concret, continuă cercetările, altminteri închide-le odată, pentru numele lui Dumnezeu! De altfel, dacă-mi permiţi, eu pur şi simplu nu reuşesc să pricep şi pace cam ce anume te aştepţi să descoperi. Domnul Luparello a murit din cauze naturale. Din câte-mi dau seama, dumneata te împotriveşti închiderii dosarului numai pentru că omul s-a dus să moară în locul acela, la „stână". Lămureşte-mă, te rog: dacă Luparello ar fi fost găsit mort pe o bordură, ai mai fi avut ceva de comentat? Răspunde.

— Nu.

— Şi-atunci? Dumnezeule mare, oare ce vrei să demonstrezi? Ei bine, cazul trebuie închis până mâine. S-a înţeles?

— N-aţi putea să mă mai lăsaţi până la sfârşitul săptămânii, eventual şi sâmbătă?

— Da' ce, suntem la piaţă să ne tocmim? În regulă. Ascultă-mă însă cu luare-aminte: dacă depăşeşti termenul fie şi numai cu o oră, voi prezenta cazul dumitale superiorilor ierarhici.

Zito se ţinuse de cuvânt: secretara de la Retelibera îi înmână un fax trimis de la Palermo. Montalbano citi textul în drum spre „stână".

> „Domnişorul Giacomo este exemplul clasic de «băiat al lui tata» – copie fidelă a prototipului, fără nicio fărâmă de

fantezie în plus. Tatăl său este un gentilom de notorietate – cu excepţia unei tinichele atârnate de coadă, despre care însă îţi voi relata mai jos –, fiind exact opusul răposatului Luparello. Giacomino locuieşte la primul etaj al palatului părintesc, împreună cu soţia sa, Ingrid Sjostrom, ale cărei calităţi ţi le-am prezentat deja prin viu grai. În continuare îţi fac o listă a meritelor şi calităţilor odraslei lui Cardamone, atât cât mi le amintesc. Ignorant ca unul care poartă un dovleac în loc de cap, omul nostru n-a avut aplecare nici către studiu, nici către îndeletnicirile practice – altele decât analiza precoce a fofoloancei; cu toate acestea, a fost integralist la şcoală, mulţumită, probabil, Tatălui Ceresc (sau pur şi simplu tatălui). S-a înscris la Medicină, dar nu a frecventat niciodată cursurile vreunei instituţii de învăţământ superior (spre binele, nu-i aşa, sistemului de sănătate publică al patriei). La vârsta de şaisprezece ani, în timp ce conducea fără permis puternicul automobil al tatălui său, a lovit mortal un copil de numai opt ani. Practic, Giacomo nu plăteşte niciodată pentru fapta sa, însă tatăl său plăteşte o sumă mai mult decât considerabilă familiei copilului. Trecut de vârsta majoratului, pune pe picioare o firmă în domeniul prestării de servicii, care dă faliment doi ani mai târziu. Cardamano nu scoate din buzunar nici măcar o liră, în vreme ce asociatul său din acel moment se împuşcă, iar un ofiţer al Gărzii de Finanţe care încearcă să dezlege iţele întâmplării este transferat brusc la Bolzano. În prezent, beizadeaua comercializează produse farmaceutice (ca

să vezi potrivească! Probabil că tat-su îi asigură acompaniamentul!), cheltuind mult peste eventualele venituri licite.

Pasionat de maşini de curse şi de cai, a înfiinţat (la Montelusa!) un polo-club unde nu s-a organizat niciodată vreo partidă a acestui nobil sport, dar – în compensaţie – se trage pe nas ceva de speriat!

Dacă aş fi nevoit să-mi exprim propria părere asupra personajului, aş spune că avem de-a face cu un splendid exemplar de dobitoc, dintre aceia care lâncezesc pe lângă casa omului, mai ales acolo unde există un tată bogat şi influent. La vârsta de douăzeci şi doi de ani, a contractat o căsătorie (parcă acesta-i termenul juridic, nu-i aşa?) cu Albamarina (pentru prieteni, Baba) Collatino, o tânără aparţinând înaltei burghezii negustoreşti din Palermo. Doi ani mai târziu, Baba cere Tribunalului colegial al Scaunului Apostolic Rota Romana anularea căsătoriei, invocând *impotentia generandi* în cazul soţului. Am uitat să fac o precizare: la optsprezece ani, adică cu patru ani înaintea căsătoriei, Giacomino o lăsase însărcinată pe fiica uneia dintre menajerele familiei, însă regretabilul incident fusese trecut sub tăcere, la intervenţia aceluiaşi Atotputernic. Aşadar, ori minţea Baba, ori minţise fiica menajerei. Conform judecăţii infailibile a înalţilor prelaţi de la Vatican, fiica menajerei era cea care umblase cu fofârlica (cum altfel, nu-i aşa?). Giacomo nu era capabil să procreeze (iar pentru asta s-ar cuveni să-i aducem sincere mulţumiri Celui de Sus). Obţinând anularea căsătoriei, Baba se

logodeşte cu un verişor – cu care, de altfel, avusese şi anterior o relaţie –, în vreme ce Giacomo al nostru îşi caută alinarea apucând calea mohorâtelor ţări nordice.

În Suedia, asistă întâmplător la un raliu, pe un traseu ucigător, pe lângă lacuri, prăpăstii şi culmi muntoase, iar câştigătoare este declarată o amazoană blondă, de meserie mecanic auto, pe numele ei – ai ghicit! – Ingrid Sjostrom. Ce să-ţi mai relatez, dragul meu, ca să nu transform povestirea în telenovelă? Dragoste la prima vedere şi căsătorie-fulger. Iată însă că au trecut cinci ani de când sunt împreună, iar uneori Ingrid revine în patria natală, zice-se că pentru cursele ei. În orice caz, îşi înşală bărbatul cu o simplitate şi dezinvoltură tipic suedeze. Nu cu mult timp în urmă, la polo-clubul din Montelusa, cinci gentilomi (aşa umblă vorba!) au încins un joc de societate. Printre altele, concurenţilor li s-a pus şi următoarea întrebare: acela dintre voi care nu i-a tras-o lui Ingrid să se ridice în picioare! Ei bine, toţi cinci au rămas pe scaunele lor. Toată lumea a râs din inimă, mai ales Giacomo, care, deşi nu participa la joc, era prezent.

Se zvoneşte – desigur, fără niciun fundament – că până şi austerul doctor Cardamone-tatăl şi-ar fi vârât degetul în borcanul cu miere al nurorii. De altfel, aceasta ar fi tinicheaua atârnată de coadă pe care am menţionat-o la început. Altceva nu-mi trece prin minte acum. Sper să fi fost cât de clevetitor ţi-ai dorit.

Nicola.”

Când ajunse la „stână”, se făcuse deja ora două, iar de jur împrejur nu era niciun suflet de creştin. Portiţa de fier avea broasca acoperită cu o crustă de sare şi rugină. Fusese însă prevăzător şi adusese cu el un spray cu ulei lubrifiant. Se întoarse la maşină şi, aşteptând ca uleiul să-şi facă efectul, dădu drumul la radio.

Ceremonia funebră – spunea crainicul postului local – atinsese cote emoţionale impresionante, până-ntr-atât încât, la un moment dat, văduva leşinase, fiind scoasă din catedrală pe braţe. Discursurile funerare fuseseră ţinute, în ordine, de: episcop, vicesecretarul naţional al partidului, secretarul regional, ministrul Pellicano – în nume personal, dată fiind vechea prietenie care-l legase de marele dispărut. O mulţime compusă din cel puţin două mii de persoane aşteptase în curtea catedralei ieşirea sicriului pentru a izbucni într-un ropot de aplauze calde şi tulburătoare.

„Aplauze calde, mai înţeleg, totuşi cum or suna oare nişte aplauze care tulbură?”, se întrebă Montalbano, apoi închise radioul şi se duse să încerce cheia. Deşi se rotea în broască, poarta rămânea în continuare înţepenită, ca şi cum ar fi fost înfiptă-n pământ. Se opinti şi o împinse cu umărul, până când, în sfârşit, reuşi s-o întredeschidă atât cât să se poată strecura înăuntru. Dinspre interior, poarta era blocată de moloz, bucăţi de fier vechi şi nisip; îi era limpede că paznicul nu se arătase de ani buni prin locurile acelea. Comisarul îşi dădu seama că, în realitate, erau două ziduri de incintă: cel exterior, de protecţie, dotat cu poartă, şi zidul perimetral vechi, acum pe jumătate năruit, care înconjura uzina chimică pe vremea când era funcţională. Prin spărturile din zidul vechi se zăreau maşinării ruginite, tubulaturi contorsionate, alambicuri gigantice, schelării metalice dărăpănate şi încremenite într-un echilibru absurd, turnuri de oţel care erau înclinate ilogic. De jur împrejur, pardoseli

dislocate, planşee sparte şi spaţii largi ce adăpostiseră odată instalaţii masive din fier – acum schilodite şi disparate, gata oricând să se prăbuşească pe pavajul găurit, prin crăpăturile căruia se iţeau smocuri dese de iarbă îngălbenită. Parcă neîndrăznind să păşească dincolo de galeria formată de cele două ziduri, Montalbano privea vrăjit de jur împrejur: dacă imaginea exterioară a vechii uzine i se păruse încântătoare, priveliştea dinăuntru pur şi simplu îl fascina şi se blestemă în gând că uitase din nou să aducă aparatul de fotografiat. Îl smulse din reverie un zgomot molcom şi continuu, un soi de vibraţie sonoră ce părea să iradieze chiar de acolo, din incinta vechii fabrici.

„Cine şi-ar fi închipuit că mai există aici ceva care să funcţioneze încă?” se întrebă, bănuitor.

Îşi spuse că ar fi fost mai bine să iasă, aşa că se duse din nou la maşină, deschise torpedoul şi-şi luă pistolul. Rareori i se întâmpla să poarte armă pentru că îi deforma linia pantalonilor sau a sacoului. Se strecură din nou prin portiţa abia deschisă şi, cum zgomotul continua, Montalbano păşi cu precauţie, propunându-şi să ajungă pe latura opusă a zidului. Desenul lui Saro se dovedi surprinzător de precis şi se putea folosi de el ca de o hartă în toată regula. Sunetul pe care îl auzea era aidoma zbârnâitului emis uneori de firele de înaltă tensiune afectate de umezeală, doar că acesta era mai variat şi mai muzical, întrerupându-se din când în când doar pentru a reîncepe imediat, pe o tonalitate diferită. Comisarul înainta încordat prin tunelul format de cele două ziduri, cu băgare de seamă ca să nu se împiedice de pietrele şi molozul care ţineau loc de pardoseală; deodată, printr-o spărtură din zid, zări cu coada ochiului un bărbat care se mişca în paralel cu el, în incinta uzinei. Se retrase rapid, însă era sigur că celălalt îl văzuse. Nu, n-avea timp de pierdut, fără doar şi poate că bărbatul avea şi

complici, aşa că făcu un salt înainte, cu arma îndreptată spre celălalt, strigând:

— Stai, că trag! Poliţia!

Într-o fracţiune de secundă, înţelese că bărbatul se aşteptase la gestul lui, pentru că stătea pe jumătate aplecat, cu pistolul aţintit spre Montalbano. Comisarul apăsă pe trăgaci şi se aruncă repede într-o parte. În cădere, înainte de a atinge solul, din pistolul său plecară în direcţia celuilalt alte două gloanţe. Însă efectul nu fusese deloc cel aşteptat: nicio împuşcătură de răspuns, niciun geamăt de durere ori un zgomot de paşi îndepărtându-se în fugă. Auzi, în schimb, o bufnitură asurzitoare, ca de geam spart, urmată de un clinchet cunoscut, de cioburi de sticlă căzând pe ciment. În clipa următoare înţelese totul şi izbucni într-un hohot de râs atât de violent, încât pentru câteva secunde bune nu izbuti să se ridice. Trăsese în el însuşi, în propria imagine reflectată în singurul geam – uriaş, aburit şi murdar – rămas întreg după atâţia ani.

„Povestea asta nu trebuie s-o istorisesc nimănui”, îşi spuse. „Mi s-ar cere imediat demisia şi aş zbura din poliţie cu şuturi în cur.”

Pistolul pe care încă-l ţinea în mână i se păru brusc ridicol, dar şi-l prinse la brâu, sub cureaua pantalonilor. Împuşcăturile, ecoul lor prelung şi bufnitura geamului spart în mii de cioburi acoperiseră complet zbârnâitul continuu de mai devreme, care acum reîncepu cu tonalităţi tot mai variate. În final înţelese – era vântul dinspre mare. Pe porţiunea aceea de plajă, briza adia cu putere chiar şi în toiul verii, pentru ca seara să se potolească subit, ca şi cum n-ar fi vrut să-i strice afacerile lui Gegè. Lovindu-se de schelele şi instalaţiile metalice, şuierând printre sârmele ici rupte, colo încă bine întinse, pătrunzând năvalnic prin spărturile furnalelor ce semănau acum cu nişte flaute uriaşe, vântul părea să bocească fosta fabrică

moartă acum; vrăjit, comisarul rămase o vreme să asculte acordurile triste, tânguitoare.

Până să găsească punctul însemnat pe harta lui Saro trecu mai bine de jumătate de oră, fiind nevoit de câteva ori să escaladeze mormane înalte de moloz. În cele din urmă, ajunse într-un punct aflat exact în dreptul locului unde, dincolo de zidul de incintă, Saro descoperise colierul. Se uită de jur împrejur cu calm, fără grabă. Ziare vechi şi hârtii îngălbenite de soare, buruieni, sticle de coca-cola (cutiile erau prea uşoare ca să poată fi azvârlite acolo de dincolo de zid), sticle de vin, o roabă metalică spartă, câteva cauciucuri de maşină, fier vechi, un obiect nedefinit – un fel de racord, o grindă putrezită de lemn. Lângă grindă, o geantă-sac din piele, elegantă, nou-nouţă, de firmă. O deschise şi se uită înăuntru: două pietre mari – puse în mod evident acolo pe post de lest, pentru ca sacul să descrie arcul de cerc potrivit atunci când fusese aruncat peste zid dinspre exterior – şi nimic altceva. Cercetă mai bine geanta. Iniţialele de metal ale proprietarului fuseseră smulse, însă pe materialul din piele le rămăsese încă întipărită amprenta: un „I” şi un „S” – Ingrid Sjostrom.

„Cineva mi-o oferă de-a gata, pe un platou de argint”, îşi spuse Montalbano.

10

Ideea de a accepta platoul de argint, cu pradă cu tot, îi veni în timp ce stătea la masă, recreându-se cu porţia generoasă de ardei copţi lăsată de Adelina în frigider, pentru el. Căută în cartea de telefon numărul lui Giacomo Cardamone, socotind că la ora aceea suedeza ar fi trebuit să fie acasă.

— Gine tu vorbejde?

— Giovanni sunt. Ingrid este acasă?

— Agum uid ză văd, tu ajdebd delefon.

Încercă să realizeze din ce colţ al lumii aterizase menajera aceea în casa Cardamone, însă nu reuşi să ghicească.

— *Ciao,* puţulică, ce mai faci?

Vocea era joasă şi aspră – aşa cum se deducea, de altfel, din descrierea lui Zito – însă cuvintele pronunţate de suedeză nu avură deloc un efect erotic asupra comisarului, ci dimpotrivă, îl nelinişteau: oare de ce, dintre toate numele din Univers, se gândise să-l aleagă tocmai pe cel al unui bărbat căruia Ingrid îi cunoştea până şi dimensiunile terminaţiilor anatomice?

— Mai eşti acolo? Dormi pe tine sau ce se întâmplă? Te pomeneşti c-ai dat la buci toată noaptea, porc bătrân ce eşti!

— Uitaţi care-i treaba, doamnă…

Reacţia lui Ingrid veni brusc – o simplă constatare, lipsită de orice urmă de stupoare sau de indignare.

— Tu nu eşti Giovanni.

— Nu.

— Atunci, cine eşti?

— Sunt comisar de Siguranţă Publică. Mă numesc Montalbano.

Se aştepta la o întrebare alarmată din partea interlocutoarei, însă femeia îl dezamăgi rapid:

— Oh, ce frumos! Un poliţai! Şi ce vrei de la mine?

Prin urmare, continua să-l tutuiască, chiar dacă acum ştia că la celălalt capăt al firului se afla o persoană necunoscută. Montalbano se hotărî să rămână la pronumele de politeţe.

— Aş vrea să schimb două vorbe cu dumneavoastră.

— În după-amiaza asta mi-e pur şi simplu imposibil, însă diseară sunt liberă.

— De acord, diseară este perfect.

— Unde? Vin eu la tine la birou? Dă-mi adresa.

— Nu, mai bine nu, aş prefera un loc mai discret.

Ingrid făcu o pauză.

— Şi care ar fi acela? Dormitorul tău, cumva?

Vocea femeii îi transmitea iritarea, deoarece, evident, bănuia că la celălalt capăt al firului era de fapt un idiot care încerca, stângaci, s-o acosteze.

— Uitaţi ce e, doamnă! Eu vă înţeleg neîncrederea şi chiar vă dau dreptate. Facem în felul următor: peste o oră, voi fi în Vigàta, la comisariat. Sunaţi acolo şi cereţi să vorbiţi cu mine. În regulă?

Femeia nu răspunse imediat meditând probabil la spusele lui, apoi se hotărî:

— Te cred pe cuvânt, poliţaiule. Spune-mi unde şi la ce oră.

Căzură de acord să se vadă la barul din Marinella, care, la ora stabilită – zece seara –, avea să fie cu siguranţă pustiu. Montalbano îi puse totuşi în vedere să nu comenteze cu nimeni despre întâlnirea lor, nici măcar cu soţul.

Vila familiei Luparello se înălţa la intrarea în Montelusa dinspre mare: o clădire de secolul al XIX-lea, masivă şi protejată de un zid înalt, cu o poartă mare din fier-forjat, acum larg deschisă. Montalbano parcurse aleea mărginită de copaci care tăia în două parcul, ajungând la uşa masivă de la intrarea în vilă, deasupra căreia trona un zăbranic de doliu. O găsi întredeschisă şi-şi vârî capul prin crăpătură, studiind atmosfera dinăuntru. În atriumul larg se adunaseră circa douăzeci de persoane,

bărbaţi şi femei laolaltă, cu feţe de circumstanţă, discutând între ei cu voce joasă. Consideră că n-ar fi fost oportun să treacă prin mijlocul tuturor. Ar fi fost posibil să îl recunoască cineva, iar prezenţa sa ar fi stârnit suspiciuni. Dădu ocol vilei şi în cele din urmă descoperi o intrare secundară, închisă. Sună la uşă, însă zadarnic. Mai încercă de câteva ori, până când, în sfârşit, cineva dinăuntru se hotărî să vină să-i deschidă.

— Aţi greşit. Pentru condoleanţe, mergeţi pe la intrarea principală, îi spuse o menajeră mărunţică şi sprintenă, cu şorţ negru şi scufie pe cap, care, cântărindu-l rapid din ochi, hotărâse că nu aparţinea categoriei furnizorilor.

— Sunt comisarul Montalbano. Sunteţi amabilă să anunţaţi cuiva din familie că am sosit?

— A, sunteţi aşteptat, domnule comisar.

Îl conduse de-a lungul unui coridor îngust, în capătul căruia se vedea o uşă, pe care menajera o împinse, făcându-i semn să intre. Montalbano se pomeni în bibliotecă, o încăpere mare, cu mii şi mii de cărţi aliniate perfect în rafturi uriaşe. Un birou masiv într-un colţ, iar în cel opus, un salonaş cu o măsuţă şi două fotolii de o eleganţă rafinată. Pe pereţi, doar cinci tablouri, pe care Montalbano le recunoscu dintr-o privire, emoţionându-se brusc: Ţăran de Guttuso, de prin anii ’40, peisaj din Lazio de Melli, o construcţie demolată, de Mafai, doi vâslaşi pe Tibru de Donghi şi înotătorul lui Fausto Pirandello. Un bun-gust desăvârşit, o alegere care dovedea o abilitate rar întâlnită. Apoi, uşa se deschise şi în cadrul ei apăru un domn de vreo treizeci de ani, elegant, cu cravată neagră la gât şi cu o expresie foarte sinceră pe chip.

— Cu mine aţi vorbit la telefon. Vă mulţumesc că v-aţi găsit timp să veniţi. Ştiţi, mama ţinea cu tot dinadinsul să discute cu dumneavoastră. Îmi cer din nou scuze pentru deranjul provocat, spuse tânărul, fără nicio inflexiune dialectală.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu este niciun deranj. Doar că nu văd în ce fel i-aş putea fi de folos mamei dumneavoastră.

— Acelaşi lucru i l-am spus şi eu, însă ea a insistat să vă vadă. Şi nici n-a vrut să-mi împărtăşească nimic despre motivele pentru care, iată, a trebuit să vă inoportunăm. Îşi privi buricele degetelor de la mâna dreaptă, ca şi cum atunci le-ar fi văzut pentru prima oară, apoi îşi drese discret vocea. Fiţi înţelegător, domnule comisar.

— Nu pricep.

— Fiţi înţelegător cu mama, a fost supusă multor încercări grele în ultimul timp. Se îndreptă spre ieşire, însă după câţiva paşi se opri brusc. A, domnule comisar, ca să nu fiţi pus într-o situaţie stânjenitoare, voiam să vă informez că mama ştie cum, unde şi în ce circumstanţe a murit tata. Cum de a reuşit să afle, asta n-am putut nici până astăzi să descopăr. Cert este că, la numai două ore de la găsirea cadavrului, ştia exact ce şi cum. Cu permisiunea dumneavoastră, mai spuse tânărul şi ieşi.

Montalbano simţi că i se luase o greutate de pe umeri. De vreme ce văduva ştia totul, nu mai era nevoit să inventeze tot soiul de bazaconii, de minciuni gogonate şi confuze, ca să-i ascundă femeii situaţia indecentă în care moartea îi surprinsese soţul. Se întoarse să admire tablourile. La el acasă, la Vigàta, avea doar desene şi crochiuri semnate de Carmassi, Attardi, Guida, Cordio sau Angelo Canevari pe care îşi permisese să le cumpere făcând economii drastice din modestul său salariu. Oricum, mai mult nu-şi putea îngădui, iar pe o pânză asemenea celor pe care le admira n-ar fi reuşit în veci să pună mâna.

— Vă plac?

Se întoarse brusc. N-o auzise intrând pe văduvă, o femeie nu prea înaltă, trecută bine de cincizeci de ani, cu un aer hotărât şi riduri minuscule pe chip care însă nu izbuteau să-i şteargă nimic din

frumuseţea trăsăturilor; dimpotrivă, îi scoteau mai mult în evidenţă splendoarea ochilor verzi, pătrunzători.

— Luaţi loc, îl invită ea, îndreptându-se spre canapea, în vreme ce comisarul se aşează într-unul din fotolii. Într-adevăr, tablourile sunt frumoase, şi cu toate că nu mă pricep deloc la pictură, îmi plac şi mie. Sunt vreo treizeci, răspândite prin toată casa. Soţul meu le-a cumpărat, pictura fiind marele lui viciu secret – cum îi plăcea să spună. Din păcate, nu singurul.

„Începem cu dreptul, nimic de zis!”, remarcă în gând Montalbano, apoi întrebă cu voce tare:

— Vă simţiţi mai bine, doamnă?

— Mai bine decât când?

Comisarul făcu feţe-feţe. Parcă se-ntorsese dintr-odată la şcoală, având în faţă o învăţătoare care-l asculta la o lecţie grea.

— Păi, nu ştiu, decât azi-dimineaţă… Am auzit că aţi leşinat în catedrală.

— Leşinat? Mă simţeam bine, atât cât se poate în circumstanţele acelea. Nu, dragă prietene, doar m-am prefăcut şi mă pricep bine să joc teatru. Realitatea este că m-am gândit aşa: dacă unui terorist i-ar trece prin minte să arunce biserica în aer cu toţi înăuntru, probabil că mai bine de o zecime din ipocrizia care domneşte astăzi în lume ar dispărea odată cu noi. În consecinţă, am făcut în aşa fel încât să fiu scoasă afară.

Montalbano rămase fără replică, impresionat de francheţea femeii. Aşteptă răbdător să continue.

— După ce o persoană binevoitoare mi-a explicat unde fusese găsit cadavrul soţului meu, l-am sunat pe chestor, interesându-mă cine se ocupa de anchetă. Acesta a pomenit numele dumneavoastră, adăugând că sunteţi o persoană demnă de toată consideraţia. Recunosc, am fost destul de neîncrezătoare: oare să mai existe astăzi astfel de oameni? Iată, aşadar, de ce am hotărât să vă cunosc.

— Nu pot decât să vă mulţumesc, doamnă.

— În sfârşit, nu v-am chemat aici ca să ne complimentăm reciproc. Nu vreau să vă irosiţi timpul. Un lucru vreau să vă întreb: sunteţi sută la sută convins că n-a fost omorât?

— Sută la sută.

— Atunci, ce nedumeriri aveţi?

— Nedumeriri?

— Ei, da, dragă domnule, fără îndoială că aşa stau lucrurile. Altminteri, nu s-ar justifica obstinaţia cu care refuzaţi închiderea cazului.

— Doamnă, voi fi sincer cu dumneavoastră. La mijloc este vorba de nişte simple impresii, presupuneri pe care n-ar trebui şi n-aş putea să mi le îngădui, în sensul că, fiind vorba despre o moarte din cauze naturale, sarcina mea ar fi cu totul alta. În concluzie, dacă n-aveţi nimic nou să-mi dezvăluiţi, îi voi comunica judecătorului chiar în această seară că…

— Bine, dar eu am ceva nou să vă spun.

Montalbano rămase înmărmurit.

— Nu ştiu care sunt impresiile dumneavoastră – continuă femeia –, însă vi le voi mărturisi pe ale mele. Silvio era, desigur, un bărbat foarte inteligent şi ambiţios, iar dacă a preferat să rămână atâţia şi atâţia ani în umbră, a făcut-o cu scopul precis de a ieşi în faţă la momentul potrivit şi de a rămâne până la sfârşit în lumina reflectoarelor. Credeţi oare că omul acesta, după atâta timp petrecut cu tot felul de maşinaţiuni, proiectate cu migală ca să-l ducă acolo unde în cele din urmă a şi ajuns, omul acesta, deci, hotărăşte brusc, într-o seară, să se încurce cu o femeie – de moravuri uşoare, de bună seamă – şi s-o ducă într-un loc rău-famat unde oricine l-ar putea recunoaşte, pentru ca apoi, eventual, să-l şantajeze?

— Recunosc, doamnă, că acesta este unul dintre aspectele care mi-a stârnit nedumerirea mai mult decât altele.

— Vreţi să fiţi şi mai nedumerit? Este adevărat că adineauri am spus „femeie de moravuri uşoare”,

însă nu mă refeream nici la prostituate, nici la alte femei care-şi vând trupul. Nu ştiu dacă reuşesc să mă fac înţeleasă. Vă destăinui însă un secret: imediat după căsătorie, Silvio mi-a mărturisit că n-a fost în viaţa lui cu o prostituată şi că nu trecuse niciodată pragul vreunei case de toleranţă, nici pe vremea când acestea erau încă legale. Pur şi simplu se bloca. Atunci, vin eu şi vă întreb: ce fel de femeie să fi fost aceea care, iată, l-a convins să aibă un raport sexual cu ea într-un asemenea loc îngrozitor?

În mintea lui Montalbano a încolţit un gând pe care nu reuşea nicicum să-l alunge. Nici el nu fusese vreodată cu o târfă, însă spera sincer că revelaţiile doamnei Luparello despre răposatul ei soţ n-aveau să dezvăluie şi alte asemănări între el şi bărbatul acela cu care în mod sigur nu i-ar fi plăcut să aibă de-a face.

— Vedeţi dumneavoastră, soţul meu s-a lăsat pradă propriilor vicii, asta-i adevărat, însă nu a fost niciodată ispitit de autoanihilare, de extazul vulgarului, cum spunea un scriitor francez. Îşi consuma aventurile discret, într-o cabană construită pe numele altcuiva pe buza mării, la Capo Massaria. Am aflat şi asta de la aceeaşi prietenă binevoitoare. Se ridică, se duse către un scrin, îşi făcu de lucru într-un sertar, apoi se întoarse să se aşeze pe canapea, ţinând în mână un plic mare, galben, un inel metalic de care erau prinse două chei şi o lupă. Comisarului îi întinse cheile. Apropo, cât priveşte cheile, soţul meu era pur şi simplu maniac. Avea o copie pentru fiecare cheie şi cheiţă în parte. Un rând îl ţinea în sertarul de colo, pe celălalt îl purta totdeauna cu el. Ei bine, acest ultim rând de chei nu a mai fost găsit.

— Nu erau în buzunarul lui?

— Nu. Şi nici în biroul de la firmă, nici în celălalt, cum să-i spun, politic. Pur şi simplu sunt dispărute în neant, volatilizate.

— Se poate să le fi pierdut pe drum. Nu este obligatoriu să fi fost sustrase.

— Imposibil. Vedeţi dumneavoastră, soţul meu avea în total şase legături de chei. Una pentru această vilă, una pentru casa noastră de la malul mării, una pentru biroul de la firmă, una pentru cabinetul de la partid, una pentru cabană. Le ţinea pe toate în maşină, în torpedou. Când avea nevoie de o anumită legătură de chei, o lua de acolo.

— Şi n-au fost găsite în maşină?

— Nu. De altfel, am dat dispoziţie să fie schimbate toate încuietorile. Cu excepţia celor de la cabană, de a cărei existenţă toată lumea crede că nu am cunoştinţă. Când vă este la îndemână, trageţi o fugă până acolo. Cu siguranţă că veţi găsi indicii importante legate de iubirile lui.

Cum doamna repetase de două ori „iubirile lui”, Montalbano consideră că era de datoria lui s-o consoleze într-un fel sau altul.

— Lăsând deoparte faptul că iubirile domnului Luparello nu intră în preocupările mele, trebuie să vă spun, cu toată sinceritatea, că informaţiile care mi-au ajuns la urechi au un caracter generic, putând fi valabile pentru oricine altcineva.

Doamna îl privi cu un zâmbet abia schiţat pe chip.

— Să ştiţi că eu nu i-am reproşat nimic, niciodată. Practic, la doi ani după naşterea fiului nostru, soţul meu şi cu mine am încetat să mai fim un cuplu. Aşa se face că am avut posibilitatea să-l urmăresc cu atenţie treizeci de ani, în tăcere, împăcată cu soarta, fără ca observaţiile mele să fie tulburate de eventuale sentimente rănite. Îmi cer scuze că nu m-am făcut bine înţeleasă. Eu, vorbind despre iubirile lui, mă refeream pur şi simplu la partidele sale de sex.

Montalbano îşi strânse brusc umerii şi se chirci, vrând parcă să se afunde şi mai mult în fotoliu. Se simţea ca şi cum ar fi fost izbit în moalele capului cu o rangă de fier.

— Revenind la subiectul care mă interesează – continuă femeia –, eu sunt convinsă, spre deosebire de dumneavoastră, că a fost vorba despre un act criminal. Nu, lăsaţi-mă să termin, nu neapărat de un omor, de eliminare fizică, ci de o lichidare cu iz politic. La mijloc a fost un act de o violenţă extremă, care în cele din urmă i-a provocat moartea.

— Fiţi mai explicită, doamnă.

— Sunt convinsă că soţul meu a fost forţat fizic – sau poate şantajat – să meargă acolo, în acel loc compromiţător unde avea să-i fie găsit cadavrul. Cei care l-au obligat aveau un plan bine pus la punct, însă n-au reuşit să-l ducă la bun sfârşit în timp util, întrucât inima i-a cedat – din cauza tensiunii extreme sau, de ce nu, de frică. Bietul de el! Ştiaţi că era foarte bolnav? Suferise o operaţie deosebit de grea.

— Totuşi, cum ar fi putut cineva să-l oblige să facă ceva împotriva voinţei sale?

— Asta nu ştiu. Poate că aici mă veţi ajuta dumneavoastră. Probabil că l-au atras într-o capcană, iar el s-a aflat în imposibilitatea de a opune rezistenţă. Odată dus în acel loc sinistru şi compromiţător, probabil, voiau să-l fotografieze sau să facă în aşa fel încât să fie recunoscut sau altceva asemănător. Din acel moment, soţul meu ar fi fost la degetul lor mic, o simplă marionetă în mâinile lor.

— Ale lor, adică ale cui?

— Ale adversarilor lui politici, cred, sau ale vreunui partener de afaceri.

— Vedeţi dumneavoastră, doamnă, acest raţionament sau, mai bine zis, această supoziţie are un mare defect: nu poate fi demonstrată cu probe.

Femeia desfăcu plicul mare pe care până atunci îl ţinuse în mână şi scoase câteva fotografii. Erau aceleaşi pe care oamenii de la Criminalistică le făcuseră la locul faptei.

— Oh, Iisuse Hristoase! murmură Montalbano, străbătut de un fior.

În schimb, privindu-le, femeia nu părea deloc tulburată.

— Cum aţi făcut rost de ele?

— Am prieteni de nădejde. Le-aţi văzut până acum?

— Nu.

— Foarte rău, făcu ea şi, alegând o fotografie, i-o întinse comisarului împreună cu lupa. Uitaţi-vă bine la aceasta. Pantalonii sunt lăsaţi, întrezărindu-se albul chiloţilor, nu-i aşa?

Montalbano era lac de sudoare, iar stânjeneala care-l încerca îl irita peste măsură, însă fusese încolţit şi nu putea face nimic.

— Nu văd nimic curios.

— A, nu? Şi eticheta chiloţilor?

— În regulă, o văd. Ce-i cu ea?

— Tocmai asta este, că n-ar trebui s-o vedeţi. Tipul acesta de chiloţi – şi pot să vă duc în dormitorul soţului meu să vă arăt şi celelalte perechi – are eticheta fabricii în partea dorsală, pe interior. Însă din moment ce, din poziţia în care a fost găsit soţul meu, eticheta se poate vedea înseamnă că soţul meu avea lenjeria pe dos. Acum, să nu încercaţi să-mi spuneţi că Silvio şi i-a tras aşa pe el de dimineaţă, când s-a îmbrăcat de plecare, fără să-şi dea seama. Nu uitaţi că lua diuretice, fiind nevoit să se ducă la toaletă de câteva ori pe zi, deci ar fi realizat că îi îmbrăcase invers şi ar fi remediat greşeala. Toate acestea au o singură explicaţie.

— Ei bine, care? o iscodi Montalbano, profund tulburat de raţionamentul lucid şi rece al femeii din faţa sa, căreia în tot acest timp nu-i scăpase nici măcar o lacrimă, ca şi cum mortul ar fi fost un individ oarecare, cunoscut întâmplător.

— Că a fost surprins în costumul lui Adam, fiind obligat să-şi tragă hainele în grabă. Iar în costumul lui Adam nu putea umbla decât la cabana de la

Capo Massaria. Iată, aşadar, de ce v-am înmânat legătura de chei. Vă repet: este vorba despre un act criminal contra onoarei soţului meu, reuşit însă numai pe jumătate. Voiau să facă din el un porc care, la rândul lui, putea fi dat hrană porcilor în orice moment. Desigur, pentru ei ar fi fost mai bine dacă n-ar fi murit, căci, şantajându-l, aveau spatele acoperit şi puteau face tot ce doreau. Şi totuşi, planul lor a reuşit într-o oarecare măsură pentru că toţi oamenii credincioşi soţului meu au fost excluşi din noul comitet de partid. Singurul care s-a salvat este Rizzo. De fapt, el chiar a avut de câştigat.

— Cum aşa?

— Asta vă stă dumneavoastră în putere să aflaţi, dacă, bineînţeles, veţi crede de cuviinţă. Dacă nu, vă veţi opri la forma apei, la forma pe care ei au vrut ei s-o ia apa.

— Nu, n-am înţeles, vă cer scuze.

— Vedeţi dumneavoastră, eu nu sunt siciliancă, sunt născută la Grosseto şi m-am mutat la Montelusa când tatăl meu a fost numit prefect aici. În sfârşit, acolo, în Nord, familia mea avea un petic de pământ şi o căsuţă la poalele muntelui Amiata, unde ne petreceam vacanţele şi unde eu aveam un prieten de joacă, fiu de ţărani, mai mic decât mine. Nu cred că eram trecută de zece ani când, într-o zi, l-am văzut pe prietenul meu aşezând pe marginea fântânii o ulcică, o ceaşcă, un ceainic şi o cutie pătrată de tablă, toate pline-ochi cu apă. Se uita la ele cu luare-aminte. „Ce faci?”, l-am întrebat. Iar el mi-a răspuns tot printr-o întrebare: „Care-i forma apei?” „Apa n-are nicio formă!” i-am spus râzând. „Ia forma care-i este dată.”

În clipa aceea, uşa se deschise şi în prag apăru un înger.

11

Îngerul – pe moment, Montalbano nu ştia cum altcumva să-l definească – era un tânăr de vreo douăzeci de ani, înalt, blond, foarte bronzat, cu o linie perfectă a corpului şi cu o aură de efeb. Pe locul unde se oprise, în prag, o rază rebelă de soare se grăbise să-l inunde de lumină, scoţându-i în evidenţă trăsăturile statuare ale chipului.

— Te deranjez, mătuşă?

— Intră, Giorgio, intră.

În timp ce tânărul se îndrepta spre canapea ca o umbră – ca şi cum picioarele sale nu ar fi atins pământul, ci ar fi plutit la câţiva centimetri de pardoseală –, parcurgând un traseu sinuos, aproape în spirală, şi atingând graţios obiectele pe lângă care trecea, ca şi cum le-ar fi dezmierdat, Montalbano surprinse căutătura sugestivă a doamnei, care-l ruga fără vorbe să ascundă fotografia pe care-o ţinea în mână. Se supuse, în timp ce văduva, la rândul său, le introduse cu gesturi lente pe celelalte în plicul galben, împingându-l discret deoparte, pe canapea. Când trecu pe lângă el, comisarul observă că sub ochii albaştri, brăzdaţi de firicele roşii şi umflaţi de plâns, tânărul avea cearcăne proeminente.

— Cum te simţi, mătuşă? o iscodi băieţandrul cu voce melodioasă, îngenunchind elegant în faţa femeii şi lăsându-şi apoi capul în poala ei.

În mintea lui Montalbano se contură brusc, ca şi cum ar fi fost luminată de un reflector, scena unei picturi văzute demult – nu, nu-şi mai amintea exact unde – era portretul unei dame britanice cu un ogar, animalul stând exact în aceeaşi poziţie adoptată acum de tânărul din faţa sa.

— El este Giorgio, spuse văduva. Giorgio Zicari, fiul surorii mele Elisa, căsătorită cu Ernesto Zicari, marele penalist, poate că-l cunoaşteţi.

În timp ce vorbea, doamna îl mângâia pe tânăr pe păr. Giorgio nu dădea semne că ar fi înţeles că se vorbea despre el. Era în mod evident pierdut în suferinţa sa devastatoare şi nici măcar nu-şi întoarse faţa spre comisar. De altfel, doamna evită cu bună ştiinţă să-i spună nepotului cine era Montalbano şi de ce venise la ei acasă.

— Ai reuşit să dormi astă-noapte? Pentru că Giorgio scutură din cap, ea continuă: Atunci, uite cum facem. După cum ai văzut, dincolo este şi domnul doctor Capuano. Te duci la el, îl rogi să-ţi prescrie un somnifer puternic, apoi te duci să te culci. Înţeleseşi?

Fără să rostească vreun cuvânt, Giorgio se ridică cu mişcări fluide, levită din nou deasupra pardoselii avansând prin aceeaşi mişcare unică, în spirală, şi dispăru pe uşă.

— O să vă rog să-l scuzaţi, spuse văduva. Fără îndoială că Giorgio este persoana care a suferit şi suferă cel mai mult din cauza morţii soţului meu. Vedeţi dumneavoastră, am vrut ca fiul meu să studieze şi să-şi clădească o poziţie independentă, departe de tatăl său şi de Sicilia. Iar raţiunile unei asemenea hotărâri probabil că le intuiţi. În consecinţă, în lipsa lui Stefano, soţul meu şi-a revărsat întreaga dragoste asupra nepotului său, care i-a răspuns pe măsură, ajungând chiar să-l idolatrizeze. Pur şi simplu s-a mutat la noi, spre marea supărare a surorii mele şi a soţului ei, care astfel s-au simţit abandonaţi. Se ridică, urmată prompt de Montalbano. Domnule comisar, v-am precizat tot ce am considerat de datoria mea să vă spun. Ştiu, de asemenea, că mi-am încredinţat soarta în mâinile unui om onest. Ţineţi-mă la curent cum şi când consideraţi dumneavoastră de cuviinţă, la orice oră din zi sau din noapte. Nu vă faceţi probleme şi nu încercaţi să mă protejaţi pentru că eu sunt, cum se zice, o femeie puternică. Una peste alta, vă rog să acţionaţi aşa cum vă dictează propria conştiinţă.

— Am totuşi o întrebare, doamnă, una care nu-mi dă pace de la bun început. Cum de nu v-a îngrijorat absenţa lui în acea seară, faptul că nu a venit acasă… Să mă exprim altfel: aţi fost sau nu îngrijorată că soţul dumneavoastră nu s-a întors acasă în seara cu pricina? S-a mai întâmplat şi altă dată?

— Da, s-a mai întâmplat. În plus, duminică seara mi-a telefonat.

— De unde?

— N-aş şti să vă spun. Mi-a spus că o să fie plecat până foarte târziu. Avea o şedinţă importantă şi era posibil să nu vină acasă nici peste noapte.

I-a întins mâna: fără să-şi dea seama de ce, comisarul i-a prins-o între palmele sale, apoi i-a sărutat-o.

Ieşind pe aceeaşi uşă din spate, îl zări pe Giorgio şezând pe o bancă de piatră fără spătar ce era în apropiere. Părea că se frânge în două de la mijloc, scuturat de convulsii.

Îngrijorat, Montalbano se duse lângă el, îl văzu descleştându-şi degetele şi lăsând să-i cadă din mână plicul mare şi galben de mai devreme, iar fotografiile se împrăştiară prin iarbă. Era evident că tânărul, ros de o curiozitate pisicească, subtilizase plicul în timp ce se lăsa alintat de mătuşa sa.

— Vă este rău?

— Nu aşa, oh, Doamne, nu aşa!

Cuvintele erau rostite cu voce păstoasă, ochii priveau în gol, probabil că nici măcar nu remarcase prezenţa comisarului. O secundă mai târziu, corpul îi deveni rigid, prăbuşindu-se pe spate. Montalbano se lăsă în genunchi lângă el, căutând să imobilizeze într-un fel trupul acela scuturat de spasme. O spumă albă i se prelingea tânărului pe la colţul gurii.

Stefano Luparello se ivi în pragul uşii, privi de jur împrejur, zări scena şi se grăbi spre ei.

— Alergam după dumneavoastră să-mi iau rămas-bun. Ce s-a întâmplat?

— O criză de epilepsie, cred.

Se străduiră să facă ceva ca bietul tânăr, la apogeul crizei, să nu cumva să-şi reteze limba cu dinţii sau să se lovească violent la cap. Câteva minute mai târziu, se linişti brusc, continuând să tremure fără spasme violente.

— Ajutaţi-mă să-l duc înăuntru, spuse Stefano Luparello.

Menajera – aceeaşi care îi deschisese mai devreme lui Montalbano – le ieşi imediat în întâmpinare.

— N-aş vrea ca mama să-l vadă în starea aceasta.

— După mine, spuse tânăra.

Cu Montalbano ţinându-l pe Giorgio de subsuori, iar Stefano de picioare, străbătură cu greu un coridor – altul decât cel parcurs prima dată de comisar. Când ajunseră în aripa destinată personalului domestic, menajera le deschise o uşă, făcându-le semn să intre. Epuizaţi, îl puseră pe bolnav pe pat. Giorgio părea căzut într-un somn de plumb.

— Ajutaţi-mă să-l dezbrac, îi ceru Stefano.

Când tânărul rămase doar în chiloţi şi maiou, Montalbano observă că pielea de la baza gâtului până la bărbie era albă ca laptele, diafană, într-un evident contrast cu faţa şi pieptul arse de soare.

— Aveţi idee de ce pe porţiunea aceasta nu este bronzat? îl întrebă pe Stefano.

— Habar n-am, răspunse celălalt. Am venit la Montelusa abia luni, după câteva luni bune de absenţă.

— Ştiu eu, interveni menajera. Domnişorul a avut un accident de maşină. N-are o săptămână de când i-au dat ghipsul jos.

— Când îşi revine şi înţelege ce i se spune, transmiteţi-i că mâine-dimineaţă, în jur de ora zece,

îl aştept la comisariat, la Vigàta, îi zise Montalbano lui Stefano.

Ieşi, se duse direct la banca de piatră pe care stătuse mai devreme Giorgio, luă plicul galben şi fotografiile pe care Stefano le ignorase şi le strecură în buzunar.

De la curba Sanfilippo mai erau cel mult o sută de metri până la Capo Massaria, însă comisarul nu izbutea să distingă cabana ridicată chiar pe marginea falezei, după spusele doamnei Luparello. Roti din nou cheia în contact, continuându-şi drumul cu viteză foarte mică. Chiar în dreptul promontoriului, observă printre copacii scunzi, dar bogaţi, o cărăruie ce se desprindea din şosea. Se încadră pe drumul îngust, ce după numai câteva zeci de metri se înfunda, barat de o poartă de fier – unica deschizătură a unui zid înalt şi netencuit, care izola complet limba de pământ care se înălţa chiar deasupra mării. Cheile se potriveau. Montalbano lăsă maşina în faţa porţii, avântându-şi paşii pe aleea din grădină, construită din blocuri de tuf încastrate în pământ. La capătul aleii, coborî câteva trepte, tot de tuf, care dădeau spre o mică terasă, din care se ajungea la uşa casei – invizibilă dinspre uscat, fiind încastrată în stâncă, asemenea refugiilor de pe crestele munţilor numite şi cuiburi de vultur.

Pătrunse într-un salon larg, cu vedere la mare – mai bine zis, suspendat deasupra mării –, iar impresia că se afla pe puntea unui transatlantic era accentuată de peretele în întregime din sticlă. Înăuntru, ordine perfectă. Într-un colţ, o masă pentru servirea prânzului şi patru scaune; în rest, o canapea şi două fotolii orientate spre peretele de sticlă dinspre mare, un bufet de secolul al XIX-lea, încărcat cu pahare, farfurii, sticle cu vin şi lichioruri, un televizor şi un aparat video. Aliniate pe o măsuţă joasă, mai multe casete video cu filme porno, dar nu numai. Din salon se deschideau trei uşi: prima dădea într-o bucătărioară foarte curată,

cu policioarele pline cu alimente, doar frigiderul era aproape gol, cu excepţia câtorva sticle de şampanie şi vodcă. În baia spaţioasă persista un miros puternic de dezinfectant. Pe policioara de sub oglindă, un aparat electric de bărbierit, deodorante, flacoane de parfum. În dormitorul a cărui fereastră amplă dădea tot spre mare erau patul matrimonial, înfăţat, două noptiere – pe una dintre ele trona telefonul – şi un şifonier cu trei uşi. Pe peretele de la capul patului, un desen de Emilio Greco – un nud foarte senzual. Montalbano trase sertarul noptierei cu telefonul, fiind convins că Luparello ocupa jumătatea aceea de pat. Trei prezervative, un pix, un caiet de însemnări, complet gol. Tresări violent însă când descoperi mai în spate un pistol – un 7.75, încărcat. Sertarul celeilalte noptiere era gol. Deschise uşa din stânga a şifonierului: două costume bărbăteşti. În sertarul de sus: o cămaşă, trei perechi de chiloţi, batiste şi un maiou. Verifică chiloţii. Văduva avusese dreptate: eticheta era pe interior, în partea posterioară. În sertarul de jos, o pereche de mocasini şi una de papuci de casă. Uşa din mijloc a şifonierului era acoperită în totalitate de o oglindă, în care se reflecta patul. Interiorul acelei porţiuni era împărţit în trei rafturi: pe cel de sus şi cel median stăteau, laolaltă, pălării, reviste italieneşti şi străine al căror numitor comun era pornografia, un vibrator şi lenjerii de pat curate. Pe raftul de jos, trei peruci de damă, aşezate pe suporturi: una blondă, una brună şi cealaltă roşcată. Probabil că erau importante în cadrul jocurilor erotice ale răposatului. Surpriza cea mare veni însă în clipa în care deschise cea de a treia uşă: două rochii foarte elegante atârnate pe umeraşe, două perechi de blugi şi câteva bluze de damă. Într-unul din sertare, câteva perechi de chiloţi minusculi, însă niciun sutien. Celălalt sertar era gol. Aşa cum stătea, ghemuit, inspectând sertarele, Montalbano înţelese brusc ce anume îl surprinsese atât de tare când deschisese a treia uşă a şifonierului: nu, nu

hainele de damă, cât parfumul emanat de acestea. Era acelaşi parfum pe care-l percepuse – ceva mai vag, într-adevăr – când deschisese sacul găsit în curtea vechii fabrici.

Altceva nu mai era de văzut acolo; totuşi, din exces de zel, se întinse pe pardoseală să privească pe sub mobilierul din cameră. O cravată mototolită zăcea lângă unul dintre picioarele patului. O culese de jos, amintindu-şi că inginerul Luparello fusese găsit cu gulerul cămăşii descheiat. Scoase din buzunar fotografiile şi, comparând culoarea cravatei cu cea a costumului pe care-l purta inginerul în momentul morţii, se gândi că s-ar fi asortat de minune.

La comisariat, îi găsi pe Germanà şi Galluzzo foarte agitaţi.

— Şi agentul-şef?

— Fazio şi ceilalţi au dat fuga la staţia de benzină dinspre Marinella pentru un schimb de focuri ce a avut loc cu puţin timp în urmă.

— O iau şi eu imediat într-acolo. Am primit vreun pachet?

— Da, de la domnu' Jacomuzzi.

Îl deschise. Era colierul. Îl puse la loc şi i se adresă lui Germanà:

— Tu vii cu mine la staţia de benzină. Mă laşi acolo, apoi tragi o fugă la Montelusa cu maşina mea. Îţi zic pe drum ce ai de făcut.

Intră în birou, îl sună pe avocatul Rizzo şi-l informă că giuvaierul se afla în drum spre el, reamintindu-i că trebuia să-i înmâneze agentului care i-l aducea un cec de zece milioane de lire.

Pe drumul spre locul schimbului de focuri, comisarul îi spuse lui Germanà să nu lase pachetul din mână până când nu avea cecul cu semnătura lui Rizzo în buzunar şi apoi îi dădu adresa lui Saro Montaperto, căruia trebuia să-i remită cecul, odată cu recomandarea de a-l încasa chiar a doua zi dimineaţa, la ora opt, când se deschidea banca. Nu-

şi putea explica motivul –, iar chestiile inexplicabile îi produceau dintotdeauna dureri de cap –, însă presimţea că se îndrepta cu repeziciune spre o concluzie în dosarul Luparello.

— După aia, ce fac, vin să vă iau de la benzinărie?

— Nu, te întorci direct la comisariat. Eu o să folosesc maşina de serviciu.

Maşina de serviciu a comisariatului şi o alta, civilă, blocau căile de acces spre benzinărie. De cum se dădu jos din maşină – care demară apoi în trombă spre Montelusa –, comisarul simţi în nări un miros înţepător de carburant.

— Fiţi cu băgare de seamă pe unde călcaţi! îi strigă Fazio.

Benzina pur şi simplu băltea, iar aburii îi dădeau lui Montalbano o senzaţie de greaţă care-l irita. La una din pompe, era o maşină cu număr de Palermo, cu parbrizul ţăndări.

— Avem un rănit, şoferul maşinii de colo, îl informă agentul-şef. L-a luat o ambulanţă.

— Grav?

— Nu, o nimica-toată. Da' s-a cam speriat însă.

— Totuşi ce s-a întâmplat?

— Dacă vreţi, puteţi afla direct de la tipul cu benzinăria…

Bărbatul răspundea la întrebări cu o voce atât de ascuţită, încât lui Montalbano îi amintea de scârţâitul unei unghii pe un geam. Faptele se desfăşuraseră aproximativ în felul următor: mai întâi, trăsese o maşină al cărei şofer – singurul ei ocupant, de altfel – ceruse să i se facă plinul; omul nostru vârâse pompa în rezervor şi alimenta, însă nu potrivise piedica de autoînchidere, pentru că între timp sosise o a doua maşină, al cărei proprietar ceruse alimentare de treizeci de mii de lire şi un bidon cu ulei. În vreme ce omul de la pompă îi aducea celui de-al doilea client bidonul cu ulei, o maşină frânase brusc în dreptul benzinăriei

şi dinăuntru se trăsese o rafală de mitralieră, după care maşina demarase în trombă, făcându-se nevăzută. La rândul lui, proprietarul primei maşini plecase în cea mai mare viteză în urmărirea atacatorilor însă pompa căzuse pe jos, iar benzina începuse să şiroiască pe caldarâm. Rănit uşor la umăr, şoferul celei de-a doua maşini se pusese pe ţipat ca din gură de şarpe. După primele momente de panică – explicabile, de altfel – şi asigurându-se că pericolul trecuse, angajatul îi dăduse primul ajutor rănitului, uitând de pompa din care benzina continua să curgă.

— Pe bărbatul din prima maşină l-ai văzut la chip? Vorbesc de ăla de a plecat în urmărirea atacatorilor.

— Nu, dom'le.

— Eşti sigur?

— Ăl de Sus mi-e martor.

Între timp, sosiseră pompierii, chemaţi mai devreme de Fazio.

— Uite cum facem, îi spuse Montalbano agentului-şef. Îndată ce pompierii îşi termină treaba, îl iei pe tipul de la benzinărie pe sus şi-l duci la comisariat. Spusele lui nu mă conving deloc. Strânge-l de boaşe până scoate tot din el fiindcă, după părerea mea, ştie foarte bine cine era ţinta atacatorilor.

— Şi mie-mi făcu aceeaşi impresie.

— Pe cât faci prinsoare că-i unu' din ceata lui Cuffaro? Parcă luna asta-i rândul unuia de-ai lor, nu-i aşa?

— Adicătelea vreţi să-mi luaţi toţi banii luna asta? îl iscodi râzând agentul-şef. Prinsoarea-i câştigată de la bun început.

— La revedere.

— Apăi, încotro? Nu vreţi să vă duc cu maşina de serviciu?

— Merg acasă, să mă schimb. De aici nu fac mai mult de douăzeci de minute pe jos. Pe urmă, un pic de aer curat o să-mi facă bine.

Şi plecă. Nu, nu-i convenea să se prezinte în faţa lui Ingrid Sjostrom îmbrăcat ca un marţafoi.

12

Abia ieşit de sub duş, gol şi cu apa încă şiroindu-i pe trup, se instală în faţa televizorului. Se transmiteau imagini de la funeraliile de dimineaţă ale lui Luparello. Cameramanul înţelesese repede că singurele persoane în măsură să ilustreze o notă minimă de dramatism la această ceremonie – altminteri foarte asemănătoare oricărei alte lungi şi plictisitoare manifestaţii oficiale – erau văduva, fiul Stefano şi nepotul Giorgio. Din când în când şi probabil din reflex, doamna Luparello făcea un gest cu capul spre spate, ca şi cum ar fi repetat într-una: „nu, nu." Un „nu, nu" pe care comentatorul imaginilor îl interpreta – cu voce joasă, gravă – ca pe atitudinea evidentă a unei fiinţe ce refuza concretul absurd al acelei morţi; dar, în timp ce cameramanul focaliza treptat imaginea asupra ei, realizând un prim-plan, Montalbano descoperi în privirea femeii confirmarea mărturisirii pe care aceasta i-o făcuse cu numai câteva ore în urmă: în ochii văduvei se citea doar dispreţ şi plictiseală. Lângă ea stătea fiul Stefano – „împietrit de durere", cum spunea crainicul, definindu-l astfel pentru că tânărul afişa o decenţă atât de reţinută, încât în spatele ei se simţea indiferenţa. În schimb, Giorgio se clătina asemenea unui copac tânăr în bătaia vântului, livid, frământând în mâini o batistă îmbibată de lacrimi.

Când sună telefonul, răspunse fără să-şi dezlipească privirea de la ecranul televizorului.

— Sunt Germanà, dom' comisar. Făcui cum mi-aţi zisără. Avocatul Rizzo v-a mulţumit şi zicea că va găsi neapărat o modalitate să se achite de datoria faţă de 'mneavoastră.

„Ba bine că nu", îşi spuse Montalbano. Din câte ştia, creditorii domnului avocat s-ar fi lipsit

bucuroşi de modalităţile prin care acesta îşi achita datoriile.

— Pe urmă, mă dusei la Saro şi-i dădui cecul. Apăi, m-am muncit să-i conving pe amândoi că-i treabă curată, că nu le venea să creadă, ziceau că-i o coţcărie la mijloc. Pân' la urmă, s-or pusără amândoi să-mi pupe mânurile. V-aş mai zice, da' nu vă mai înşirui acu' toate cele cu care bunul Dumnezeu ar trebui, după capul lor, să vă blagoslovească. Maşina 'mneavoastră-i aici, la comisariat. Ce fac, v-o aduc acasă?

Montalbano se uită la ceas. Până la întâlnirea cu Ingrid mai era doar o oră.

— Da, adu-o, dar nu te grăbi prea tare. Să zicem că, dacă la nouă şi jumătate eşti aici, e perfect. Pe urmă te duc eu înapoi, în sat.

Nu voia să rateze momentul leşinului mimat şi se simţea asemenea unui spectator la o scenă de iluzionism căruia prestidigitatorul îi revelase deja trucul, iar într-o asemenea situaţie, cel avizat nu mai gustă surpriza magiei, ci admiră doar măiestria execuţiei. Momentul l-a ratat în schimb chiar cameramanul, care n-a reuşit să surprindă scena la timp, deşi a executat o panoramare rapidă de pe chipul ministrului spre familia decedatului: Montalbano a apucat doar să-l vadă pe Stefano care, ajutat de doi voluntari, îşi purta mama afară pe braţe. Între timp, Giorgio rămăsese la locul lui, continuând să se legene ca trestia-n vânt.

În loc să-l lase pe Germanà la comisariat şi să plece mai departe, Montalbano coborî odată cu el. Se întâlni cu Fazio, abia întors de la Montelusa, unde discutase cu rănitul de la benzinărie, care între timp se calmase. Omul – îi povesti agentul-şef – era din Milano şi reprezenta o firmă de electrocasnice, astfel încât o dată pe trimestru se urca în avion şi debarca la Palermo, închiria o maşină şi făcea turul magazinelor din insulă care

distribuiau produsele firmei sale. Oprise la staţia de benzină ca să alimenteze şi să-şi consulte agenda cu adresele magazinelor pe care le mai avea de vizitat. Apoi auzise focuri de armă şi imediat simţise o durere acută în umăr. Asta era tot, iar Fazio îl crezuse pe cuvânt.

— Dom'le, apăi ăsta, când s-o duce înapoi la Milano, trece mort-copt în partidu' ălora de vor să scoată Sicilia din Italia.

— Şi tipul de la benzinărie?

— Cu tipu' de la benzinărie alta-i treaba. Cu el stă de vorbă Giallombardo. 'Mneavoastră ştiţi cum îi făcut Giallombardo: stai la taclale cu el de parcă l-ai cunoaşte de o sută de ani, iar la sfârşit îţi dai seama că i-ai scăpat atâtea secrete câte nici popii la spovedanie nu-i spui.

Luminile erau stinse, uşa de sticlă de la intrare închisă – Montalbano alesese pentru întâlnire exact ziua de repaus săptămânal a barului din Marinella. Parcă maşina şi rămase în aşteptare. Câteva minute mai târziu sosi un coupé roşu, jos şi plat ca un calcan. Ingrid deschise portiera şi coborî. Chiar şi în lumina slabă a unui lampion, comisarul realiză că femeia era mai apetisantă decât şi-o imaginase: blugii foarte strâmţi îi scoteau în evidenţă picioarele neînchipuit de lungi, cămaşa albă avea un decolteu generos şi mâneci trei sferturi, purta sandale şi părul adunat într-un conci cochet la ceafă. O bucăţică desprinsă parcă din revistele de modă. Ingrid se uită de jur împrejur, observă luminile stinse şi, cu un aer nepăsător, dar sigură pe ea, se îndreptă spre maşina comisarului. Ajungând lângă el, se aplecă să-i vorbească prin geamul coborât.

— Ai văzut c-am avut dreptate? Acum unde ar trebui să mergem? Acasă la tine, nu-i aşa?

— Nu, făcu Montalbano, iritat. Urcaţi.

Femeia se supuse şi, o clipă mai târziu, habitaclul maşinii se umplu de mirosul unui parfum

pe care comisarul îl cunoştea deja foarte bine.

— Unde mergem? repetă femeia care acum nu mai brava şi nici nu-şi mai permitea să glumească. Era o femeie de excepţie şi intuise nervozitatea bărbatului.

— Aveţi timp?

— Tot timpul din lume.

— Atunci mergem într-un loc în care vă veţi simţi în largul dumneavoastră. O să vedeţi, aţi mai fost acolo.

— Şi maşina mea?

— Trecem mai târziu s-o luăm.

Porniră. După câteva minute de tăcere, Ingrid formulă întrebarea pe care ar fi trebuit să i-o adreseze de la bun început.

— De ce ai vrut să mă vezi?

Comisarul cugeta la ideea lui de mai devreme, aceea de a-i cere nitam-nisam să urce la el în maşină. Se purtase întocmai ca un zbir, însă la urma urmelor asta şi era – un zbir.

— Voiam să vă văd pentru că am să vă pun câteva întrebări.

— Ascultă, comisare, eu mă tutuiesc cu toată lumea, dacă-mi vorbeşti cu dumneavoastră, mă pui într-o situaţie jenantă. Care ţi-e prenumele?

— Salvo. Spune-mi, avocatul Rizzo te-a informat că s-a găsit colierul?

— Care?

— Cum, care? Cel cu medalion în formă de inimă bătut cu diamante.

— Nu, nu mi-a zis nimic. Pe urmă, eu nici nu am o relaţie directă cu el. Probabil că l-o fi anunţat pe soţul meu.

— Lămureşte-mă! Îţi stă în obicei să pierzi şi să regăseşti asemenea bijuterii scumpe?

— De ce mă întrebi?

— Păi, cum aşa? Eu îţi zic că ţi-am recuperat un colier care valorează o sută de milioane, iar tu nici nu clipeşti!

Ingrid râse vag, din gât.

— Realitatea este că nu-mi plac. Uite, vezi? Îşi arătă mâinile, cu degetele răsfirate. Nu port inele, nici măcar verigheta.

— Unde l-ai pierdut?

Ingrid întârzie să răspundă.

„Aha, îşi recapitulează lecţia”, îşi spuse Montalbano.

Apoi, femeia începu să vorbească pe un ton nou, mecanic, iar faptul că era străină n-o ajuta deloc să mintă.

— Eram curioasă să văd stânga aceea, despre care…

— Stâna, o corectă Montalbano.

— … despre care am auzit atâtea. L-am convins pe soţul meu să mă ducă acolo. Odată ajunşi, am coborât, am făcut câţiva paşi, numai că era cât pe ce să fiu agresată şi m-am speriat. Mă temeam că soţul meu va sări la bătaie, aşa că am plecat imediat. Acasă însă, mi-am dat seama că nu mai aveam colierul.

— Şi cum se face că-l purtai taman în seara aceea, de vreme ce singură ai spus că nu-ţi plac bijuteriile? Sincer vorbind, nu mi se pare cel mai potrivit accesoriu pentru mers la „stână”.

Ingrid ezită.

— Îl aveam la gât pentru că după-amiază trecusem pe la o prietenă care ţinea neapărat să-l vadă.

— Ascultă – zise Montalbano –, înainte de orice, trebuie să-ţi atrag atenţia asupra unui lucru important: într-adevăr, te-am chemat aici în calitate de comisar, însă discuţia noastră are un caracter informal. Înţelegi?

— Nu. Ce înseamnă informal? Nu cunosc termenul.

— Înseamnă că tot ce-mi dezvălui rămâne între noi doi. Spune-mi, cum se face că soţul tău l-a ales tocmai pe Rizzo ca avocat al familiei?

— De ce, nu trebuia?

— Păi, nu prea e logic. Rizzo era mâna dreaptă a inginerului Luparello, adică al celui mai puternic adversar politic al socrului tău. Apropo, îl cunoşteai pe Luparello?

— Din vedere. În rest, Rizzo este dintotdeauna avocatul lui Giacomo. Şi eu nu mă pricep absolut deloc la politică. Se întinse în scaun, trecându-şi braţele peste spetează. Mă plictisesc. Păcat. Credeam că întâlnirile cu poliţiştii sunt mai excitante. N-ai totuşi de gând să-mi spui unde mergem? Mai avem mult?

— Aproape am ajuns, răspunse Montalbano.

Odată trecuţi de curba Sanfilippo, femeia deveni brusc nervoasă; se uită de două-trei ori cu coada ochiului la comisar, apoi murmură:

— Nu este niciun bar prin părţile astea.

— Ştiu, răspunse Montalbano şi, încetinind, pipăi pe bancheta din spate după sac. Îi zise: Vreau să-ţi arăt ceva.

I-l puse pe genunchi, iar femeia îl cercetă cu o expresie de mirare sinceră.

— Cum se face că a ajuns la tine?

— Este al tău?

— Bineînţeles că este al meu. Pe undeva, pe aici, are iniţialele mele, spuse ea, răsucind sacul în mâini. Descoperind că iniţialele lipseau, expresia de mirare i se accentuă.

— Or fi căzut, continuă ea vorbind încet.

Nu părea totuşi convinsă. Comisarului îi era limpede că, încet-încet, femeia se pierdea într-un labirint de întrebări fără răspuns, devenind tot mai îngrijorată.

— Iniţialele există, însă nu le poţi vedea din cauza întunericului. Literele au fost smulse, însă urma lor a rămas impregnată în piele.

— De ce au fost smulse? Cine le-a smuls?

Acum, în voce i se simţea teama. Comisarul nu-i răspunse, chiar dacă ştia foarte bine de ce cineva – nu ştia încă cine – recursese la această stratagemă:

voia să inducă ideea că însăşi Ingrid dorise să ascundă identitatea proprietarului sacului. Ajunseră în dreptul potecii spre Capo Massaria, iar Montalbano, care până acolo condusese cu viteză, ca şi cum ar fi intenţionat să-şi continue drumul pe şosea, trase violent de volan, intrând pe potecă. În clipa următoare, fără niciun cuvânt, Ingrid deschise portiera, sări din mers şi o luă la fugă printre copaci. Înjurând printre dinţi, comisarul frână, sări şi el din maşină şi porni în urmărirea femeii. După câţiva metri însă, se opri descumpănit, zicându-şi că n-avea nicio şansă s-o mai prindă din urmă. În clipa aceea, Ingrid se prăbuşi. Şi nu se mai ridică. Când ajunse lângă ea, Ingrid îşi întrerupse monologul în suedeză, care în mod limpede îi exprima teama şi furia.

— *Vaffanculo!* îi strigă, continuând să-şi maseze glezna dreaptă.

— Hai sus şi nu mai umbla cu fofârlica!

Se supuse gemând de durere şi se ridică sprijinindu-se de Montalbano, rămas imobil lângă ea.

Poarta se deschise uşor, în schimb uşa de la intrare opunea rezistenţă.

— Lasă-mă pe mine, spuse Ingrid.

Îl urmase fără să mai protesteze, oarecum resemnată. Comisarului îi era însă limpede că femeia îşi elabora mental un plan de apărare.

— De altfel, oricum nu vei găsi nimic înăuntru, adăugă ea pe un ton sfidător când deschise uşa.

Aprinse lumina, sigură pe ea, însă la vederea mobilierului, a videocasetelor, a camerei într-o perfectă ordine tresări vizibil surprinsă; pe frunte îi apăru o cută adâncă.

— Bine, dar mi-au spus că…

Se controlă imediat şi tăcu. Îşi îndreptă umerii, apoi privi spre Montalbano, aşteptându-i următoarea mişcare.

— Treci în dormitor, îi spuse comisarul.

Ingrid deschise gura, pregătindu-se să replice cu o glumă frivolă, însă ceva o descurajă brusc, aşa că îi întoarse spatele şi, şchiopătând, trecu în cealaltă cameră şi aprinse lumina. De data aceasta nu a mai avut parte de nicio altă surpriză pentru că se aştepta ca şi acolo să găsească totul într-o ordine perfectă. Se aşeză pe marginea patului. Montalbano deschise uşa din stânga a şifonierului.

— Ştii ale cui sunt hainele de aici?

— Mă gândesc că sunt ale lui Silvio, ale domnului Luparello.

Deschise uşa din mijloc.

— Perucile astea sunt ale tale?

— N-am purtat în viaţa mea perucă.

Când Montalbano deschise uşa din dreapta, Ingrid închise ochii.

— Aşa nu rezolvi nimic, îi zise comisarul. Sunt ale tale?

— Da. Numai că…

— … numai că ar fi trebuit să nu le mai găsim aici, nu-i aşa? Concluzionă Montalbano în locul ei.

Ingrid tresări.

— De unde ştii? Cine ţi-a zis?

— Nu mi-a spus nimeni, dar am dedus singur. Sunt poliţist, îţi aminteşti? Sacul tot aici îl lăsaseşi, nu-i aşa?

Ingrid făcu semn din cap că da.

— Iar colierul despre care mi-ai spus că l-ai pierdut unde era, de fapt?

— În sac. Am fost nevoită odată să-l port, apoi am venit şi l-am lăsat aici. Făcu o pauză, privindu-l în ochi pe Montalbano. Ce înseamnă toate astea?

— Să ne întoarcem dincolo.

Ingrid luă un pahar din bar, îl umplu pe jumătate cu whisky sec şi-l dădu peste cap dintr-o sorbitură. Apoi îşi turnă din nou.

— Vrei şi tu?

Montalbano refuză. Se aşezase pe canapea, privind lung în direcţia mării, dar era prea întuneric

ca să poată întrezări ceva dincolo de geam. Ingrid veni să se aşeze lângă el.

— Au fost şi ocazii mai fericite când mă aşezam aici să privesc marea.

Alunecă într-o parte, lăsându-şi capul pe umărul comisarului, care nu schiţă niciun gest: înţelesese că Ingrid nu intenţiona să-l seducă.

— Ingrid, îţi mai aminteşti ce ţi-am precizat pe drum, în maşină? Că discuţia noastră este una informală?

— Da.

— Răspunde-mi sincer. Hainele din şifonier le-ai adus tu sau au fost puse acolo de altcineva?

— Eu le-am adus. Mi-ar fi putut fi de folos.

— Erai amanta lui Luparello?

— Nu.

— Cum adică nu? Te simţi aici ca la tine acasă.

— M-am culcat cu Luparello o singură dată, la şase luni după ce m-am stabilit la Montelusa. După aceea, niciodată. Atunci el m-a adus aici, însă pe urmă am devenit prieteni, prieteni adevăraţi, aşa cum nu mi se mai întâmplase niciodată cu un bărbat, nici măcar în ţara mea. Îi povesteam totul despre mine, absolut tot, iar dacă dădeam de necaz îmi sărea în ajutor şi rezolva imediat problema fără să-mi pună întrebări.

— Adică vrei să mă faci să cred că atunci, singura dată când ai fost aici, ţi-ai adus cu tine rochii, blugi, chiloţi, geanta şi colierul?

Ingrid se desprinse de el, iritată.

— Nu vreau să te fac să crezi nimic. Începusem să-ţi povestesc cum au stat lucrurile, doar atât. În sfârşit, după o vreme i-am cerut permisiunea lui Silvio să mă folosesc din când în când de cabana lui, iar el a fost de acord. M-a rugat în schimb să fiu foarte discretă şi să nu spun nimănui cine era proprietarul clădirii.

— Totuşi, când hotărai să vii aici, de unde ştiai că apartamentul era liber şi că nu avea să te deranjeze nimeni?

— Conveniserăm asupra unui cod telefonic. Faţă de Silvio, am fost întotdeauna de cuvânt. Pe urmă, veneam aici cu un singur bărbat, întotdeauna acelaşi. Sorbi îndelung din pahar, uşor aplecată de spate. Un bărbat care în urmă cu doi ani a intrat cu forţa în viaţa mea. Pentru că eu, după aceea, n-am mai vrut să am de-a face cu el.

— După aceea?

— După prima experienţă cu el. Intrasem într-un joc ale cărui urmări m-au înfricoşat. Însă el era… era pur şi simplu orbit. Cred că a făcut – cum se spune? – o obsesie pentru mine. Din fericire, numai o obsesie fizică. Ar vrea să ne întâlnim în fiecare zi. Când îl aduc aici, pur şi simplu se repede cu sălbăticie asupra mea, devine violent, smulge hainele de pe mine. Înţelegi acum de ce mi-am adus schimburi?

— Bărbatul acesta ştia cui aparţine cabana?

— Eu, una, nu i-am spus niciodată şi, de altfel, nici el nu s-a arătat interesat. Vezi tu, nu-i un tip gelos, atât doar că mă doreşte cu înverşunare şi nu pare că s-ar sătura vreodată să mi-o tragă, la orice oră din zi şi din noapte ar fi în stare să sară pe mine şi să mi-o înfigă.

— Înţeleg. Dar Luparello? El ştia pe cine aduceai aici?

— Nu m-a întrebat niciodată şi, prin urmare, nici eu nu i-am spus. Ingrid se ridică de pe canapea. N-am putea merge altundeva să stăm de vorbă? Locul ăsta mă deprimă. Eşti însurat?

— Nu, răspunse Montalbano, surprins de întrebare.

— Atunci, hai acasă la tine, spuse femeia, brusc înveselită. Ţi-am spus eu că tot acolo ajungem până la urmă, nu-i aşa?

13

Niciunul dintre ei n-avea chef de vorbă, aşa că următorul sfert de oră şi-l petrecură în tăcere. Însă copoiul, tot copoi – comisarul cedă din nou curiozităţii sale proverbiale. Ajunşi la podul peste râul Canetto, trase pe dreapta, frână şi coborî din maşină, cerându-i lui Ingrid să facă la fel. De la înălţimea podului, comisarul o îndemnă să cerceteze cu privirea albia secătuită care se ghicea cu greu în lumina palidă a lunii.

— Vezi – îi spuse –, prin albie, drumul duce drept pe plajă. Este foarte abrupt, plin de pietre şi stâncos. Crezi că ai fi în stare să îl parcurgi cu maşina?

Ingrid rămase o vreme să analizeze traseul – de fapt, prima sa parte, aceea pe care o putea vedea sau, mai bine zis, intui.

— Nu ştiu ce să zic. La lumina zilei, mi-ar fi uşor. Totuşi putem încerca, dacă vrei. Se uita la comisar zâmbind, cu ochii pe jumătate închişi. Te-ai informat foarte bine în ceea ce mă priveşte, aşa-i? Hai, spune-mi, o fac sau nu?

— Fă-o, spuse Montalbano.

— În regulă. Tu aşteaptă aici.

Urcă la volan şi demară. Câteva secunde mai târziu, Montalbano pierdu farurile din vedere.

— Ptiu, fir-ar! Asta mi-a făcut figura, m-a lăsat ţuţ aici, să vezi! exclamă comisarul, resemnat.

În timp ce se pregătea pentru o lungă plimbare pe jos până la Vigàta, o auzi întorcându-se – motorul maşinii pur şi simplu urla.

— S-ar putea să reuşesc. Spune-mi, ai o lanternă?

— În torpedou.

Femeia se lăsă în genunchi, inspectă maşina pe dedesubt, apoi se ridică.

— Dar o batistă, ai? Montalbano i-o întinse, iar Ingrid şi-o legă strâns în jurul gleznei umflate.

Urcă.

Rulă în marşarier până la un drum de pământ care pornea din şosea, ducând până sub pod.

— Eu mă încumet, comisare. Nu uita însă că nu-mi pot folosi un picior. Pune-ţi centura. Lămureşte-mă: trebuie să merg cu viteză?

— Da, însă important este să ajungem întregi pe plajă.

Ingrid împinse schimbătorul de viteze şi porni ca din puşcă. Urmară zece minute de salturi continue, sălbatice, iar la un moment dat, Montalbano avu sentimentul că propriul cap, înfierbântat brusc, ardea de nerăbdare să se desprindă de restul corpului şi să-şi ia zborul pe geamul deschis. În schimb, Ingrid, cu o expresie liniştită pe chip, conducea hotărâtă, cu limba iţindu-i-se printre buze. Comisarul ar fi vrut s-o avertizeze că, la o scuturătură involuntară mai violentă ar fi putut să şi-o muşte, rămânând fără ea. Ajunşi, în sfârşit, pe plajă, Ingrid îl iscodi:

— Aşadar, am trecut examenul?

În întuneric, ochii îi sticleau. Era excitată şi mulţumită de ea însăşi.

— Da.

— Nu vrei să urcăm tot pe aici înapoi?

— Ai luat-o razna? Mulţumesc, dar coborârea mi-a fost de ajuns.

Ingrid nu greşise considerând cursa aceea un examen. Atât doar că era unul care nu demonstra absolut nimic. Nu era nicio îndoială că Ingrid ştia pe de rost drumul, iar acesta era un punct în defavoarea sa, deşi cererea comisarului n-o iritase deloc, se arătase surprinsă şi atâta tot – ceea ce constituia un punct în favoarea sa. Dacă aşa stăteau lucrurile – se întrebă comisarul –, faptul că maşina n-avea absolut nimic rupt cum trebuia să-l considere? Un punct în favoarea sau, dimpotrivă, în defavoarea femeii?

— Aşadar, ce facem? Ne întoarcem pe acelaşi drum sau nu? Hai, te rog, a fost singurul moment

distractiv din seara asta!

— Nu. Am zis nu şi cu asta basta.

— În cazul ăsta, conduci tu mai departe. Pe mine mă doare piciorul prea tare.

Comisarul conduse de-a lungul ţărmului, cu urechile ciulite la zgomotele scoase de maşină şi îşi dădu seama că mergea perfect, n-avea nimic rupt.

— Eşti maestră la volan, recunosc.

— Vezi tu, spuse Ingrid, adoptând aerul serios al unui profesionist, pe drumul acela poate coborî oricine. Însă un şofer priceput soseşte la finiş având maşina în exact aceeaşi stare de la start. Pentru că, într-un raliu, după un traseu ca acesta poate urma o porţiune de drum asfaltat şi trebuie să recuperezi timpul pierdut rulând cu viteză mare. Nu cred c-am reuşit să mă fac înţeleasă, nu-i aşa?

— Ba da, explicaţia ta a fost perfectă. Altfel spus, cineva care a condus prin albia râului şi a ajuns pe plajă cu suspensiile rupte este un ageamiu.

Ajunşi în dreptul „stânei", Montalbano făcu un ocol spre dreapta.

— Uite, vezi tufele mari de colo? În locul acela a fost găsit cadavrul lui Luparello.

Ingrid nu răspunse, iar comisarul avu sentimentul că nu-i stârnise deloc curiozitatea. Traversară drumeagul principal, aproape pustiu – afacerile nu păreau să meargă prea bine în seara aceea, şi opriră lângă zidul de incintă al vechii uzine.

— În locul acesta, femeia cu care era Luparello şi-a pierdut colierul şi a aruncat sacul peste zid.

— Sacul meu?

— Da.

— N-am fost eu – murmură Ingrid – şi-ţi jur că pur şi simplu nu pricep nimic din toată povestea.

Când ajunseră acasă la Montalbano, Ingrid nu mai reuşi să coboare de una singură din maşină. Comisarul se văzu nevoit s-o ajute, trecându-şi un braţ pe după talia ei, în vreme ce ea se ţinea strâns

de umărul lui. Înăuntru, femeia se lăsă să cadă pe primul scaun întâlnit în cale.

— Iisuse! Mă doare rău, nu glumă!

— Treci dincolo şi scoate-ţi pantalonii, ca să te pot bandaja.

Ingrid se ridică suspinând de durere şi păşi şchiopătând vizibil, ţinându-se de mobilă şi de pereţi.

Montalbano sună la comisariat. Fazio îl informă că tipul de la benzinărie îşi amintise totul. Îl cunoştea foarte bine pe bărbatul care fusese ţinta tentativei de asasinat: Turi Gambardella, unu' de-ai lu' Cuffaro. *Quod erat demonstrandum.*

— Îl trimisei pe Galluzzo acasă la el – continuă Fazio însă nevasta zice că Gambardella nu s-a mai arătat pe-acolo de vreo două zile.

— Vezi, câştigam prinsoarea, zise comisarul.

— Adicătelea 'mneavoastră credeţi că eram atât de gogoman să pun botu'?

Din baie, se auzea apa curgând în cadă. Probabil că Ingrid – îşi spuse comisarul – aparţinea acelei categorii de femei care nu sunt capabile să spună nu la vederea unui duş. Formă numărul de mobil al lui Gegè.

— Eşti singur? Poţi vorbi?

— De singur, sunt singur. Cât despre cealaltă chestie – dacă pot ciripi –, depinde.

— Nu vreau decât să-ţi cer un nume. Este o informaţie care nu te compromite în niciun fel, ne-am înţeles? Dar vreau un răspuns precis.

— Numele cui?

Montalbano îi spuse despre cine era vorba, iar lui Gegè nu-i fu deloc greu să deconspire informaţia, iar pentru ca mărturisirea lui să capete greutate, adăugă şi porecla.

Ingrid se întinsese pe pat, acoperită doar cu un prosop care îi evidenţia toate rotunjimile.

— Scuză-mă că mi-am permis, însă pur şi simplu nu reuşesc să mă ţin pe picioare.

Montalbano se duse în baie şi luă dintr-un dulăpior o pomadă şi o faşă de tifon.

— Dă-mi piciorul.

În mişcare, chiloţii ei minusculi se iţiră obraznici de sub prosop, în vreme ce un sân ce părea zugrăvit de un pictor priceput îşi scoase la lumină sfârcul, care parcă privea mirat de jur împrejur, încercând să se familiarizeze cu ambientul încă necunoscut. Şi de data aceasta, Montalbano realiză că Ingrid nu-şi propusese să-l seducă şi-i fu recunoscător în gând.

— În câteva minute ai să te simţi mai bine, o să vezi, îi spuse după ce îi întinse pomada pe gleznă, masându-i-o şi bandajându-i-o.

În tot acest timp, Ingrid nu-şi desprinsese privirea de la el.

— Ai whisky în casă? Adu-mi o jumătate de pahar, fără gheaţă.

Parcă se cunoşteau de-o viaţă. Montalbano îi aduse whisky-ul, luă un scaun şi se aşeză lângă pat.

— Vrei să-ţi spun ceva, comisare? zise Ingrid, privindu-l lung, cu ochii săi de un verde pătrunzător. Eşti primul bărbat adevărat pe care l-am întâlnit în cei cinci ani de când îmi fac veacul prin părţile astea.

— Adică mai ceva decât Luparello?

— Da.

— Mulţumesc. Acum însă, aş vrea să-ţi pun câteva întrebări.

— Dă-i drumul.

În clipa în care Montalbano deschise gura să vorbească, se auzi soneria de la intrare. Descumpănit – nu aştepta pe nimeni la ora aceea târzie din noapte –, se duse să deschidă. În prag dădu cu ochii de Anna, îmbrăcată civil, care-i zâmbea languros.

— Surpriză! Îl dădu în lături, intrând în casă. Mulţumesc pentru primirea entuziastă. Spune-mi totuşi, pe unde ai umblat în seara asta? De la comisariat mi-au spus c-ai venit acasă, însă

luminile erau stinse peste tot. Pe urmă am sunat de vreo patru-cinci ori, dar nimic. Acum am văzut nişte becuri aprinse şi am venit. Se uită lung la Montalbano, surprinsă că în tot acest timp nu scosese niciun cuvânt. Ce ai? Ţi-a mâncat pisica limba? Uite ce m-am gândit… Se întrerupse brusc când, prin uşa de la dormitor lăsată deschisă, o zări pe Ingrid, pe jumătate dezbrăcată şi cu paharul de whisky în mână. Mai întâi păli, apoi roşi brusc. Îmi cer scuze, murmură, ieşind în fugă.

— Fugi după ea! îi strigă Ingrid. Explică-i totul! Uite, eu plec imediat!

Înfuriat, Montalbano izbi cu piciorul uşa de la intrare, care se trânti violent, făcând pereţii să vibreze. Auzi maşina Annei demarând, iar roţile scrâşniră cu aceeaşi furie cu care el izbise uşa.

— N-am de dat nimănui nicio explicaţie. Ei, băga-mi-aş!

— Să plec?

Ridicându-se pe jumătate din pat, Ingrid îşi desfăcuse prosopul, lăsând vederii sânii în toată splendoarea lor.

— Nu. Însă aş vrea să te acoperi.

— Scuză-mă.

Montalbano se dezbrăcă de haină, îşi desfăcu cravata şi se duse în baie unde zăbovi o vreme cu capul sub jetul de apă rece al robinetului, după care reveni în dormitor şi se aşeză pe scaunul de lângă pat.

— Vreau să ştiu de la cap la coadă toată povestea colierului ăluia blestemat.

— Lunea trecută, Giacomo, soţul meu, a fost trezit dis-de-dimineaţă de telefon. N-am înţeles discuţia, îmi era mult prea somn. Oricum, s-a îmbrăcat în grabă şi a plecat. S-a întors peste vreo două ore, întrebându-mă ce se întâmplase cu colierul primit în dar de la el, dat fiind că nu-l mai văzuse de mult prin casă. Nu-i puteam spune că-l ţineam în sac, la cabana lui Silvio, pentru că dacă mi-ar fi cerut să-l vadă, n-aş fi ştiut cum să

procedez. Prin urmare, i-am zis că-l pierdusem de mai bine de un an şi că nu-i mărturisisem nimic de teamă să nu se înfurie, deoarece colierul valora o avere şi, în plus, mi-l dăruise în Suedia, pe vremea când nu eram căsătoriţi. Atunci el mi-a cerut să-i semnez o hârtie de care mi-a spus că avea nevoie pentru asigurare.

— Şi povestea cu „stâna" cine a născocit-o?

— A, s-a întâmplat mai târziu, când Giacomo s-a întors acasă pentru masa de prânz. Mi-a explicat că avocatul lui, Rizzo, îi transmisese că, dacă voiam să încasăm asigurarea, trebuia inventată o poveste cât mai convingătoare despre împrejurările în care pierdusem colierul, sugerându-i tărăşenia asta cu „stânga".

— Cu „stâna", o corectă răbdător Montalbano, pentru că îl irita s-o audă stâlcind cuvintele.

— Cu „stâna", cu „stâna", repetă Ingrid. Să-ţi spun sincer, scenariul nu mi se părea deloc convingător, era prea întortocheat, prea fantezist. Atunci Giacomo mi-a adus la cunoştinţă că, în ochii tuturor, eu treceam drept o târfă, prin urmare era foarte plauzibil să-mi fi venit în minte o asemenea idee, adică să-i cer soţului meu să mă ducă la „stână".

— Înţeleg.

— Eu însă, nu. Nu pricep nimic!

— Au făcut planul să te bage la înaintare.

— Nu cunosc expresia.

— Atunci, ascultă: Luparello moare la „stână", în timp ce e împreună cu o femeie care-l convinge s-o ducă acolo. De acord?

— De acord.

— Ei bine, vor să ne facă să credem că tipa aceea erai tu. Sacul este al tău, tot al tău şi colierul, hainele tale sunt în casa secretă a lui Luparello, eşti atât de pricepută la şofat, încât eşti capabilă să străbaţi cu maşina albia râului Canneto… Altfel spus, toate indiciile care să mă facă pe mine să

ajung la o singură concluzie: femeia cu pricina se numeşte Ingrid Sjostrom.

— Am înţeles, spuse ea, rămânând apoi tăcută, privind fix paharul pe care-l ţinea în mână. După un timp, se scutură violent, spunând: Nu se poate.

— Ce anume?

— Ca Giacomo să fie de acord cu cei care vor să mă bage la înaintare.

— Este foarte posibil să-l fi obligat să accepte. Situaţia economică a soţului tău nu este una tocmai fericită, ştiai?

— Nu-mi vorbeşte niciodată despre asta, însă am înţeles şi singură. Sunt însă convinsă că, dacă totuşi a făcut-o, la mijloc n-a fost vorba de bani.

— Şi eu am aceeaşi convingere.

— Atunci, de ce?

— Ar mai fi o explicaţie, respectiv aceea că soţul tău a fost obligat să te amestece în afacerea asta pentru a salva o persoană la care ţine mai mult decât la tine. Aşteaptă.

Se duse în camera cealaltă, scotoci în mormanul de hârtii de pe masa de lucru şi se întoarse în dormitor ţinând în mână faxul expediat de Nicolò Zito.

— Să salveze pe altcineva, dar de la ce anume s-o salveze? îl întrebă Ingrid de cum îl văzu reapărând în cadrul uşii. Nu este nimeni vinovat că Silvio a murit în timp ce făcea dragoste. La urma urmelor, n-a fost o crimă.

— S-o scape nu de braţul legii, Ingrid, ci de un scandal.

Femeia parcurse rapid textul lui Nicolò, întâi surprinsă, apoi din ce în ce mai amuzată, pentru ca în cele din urmă să râdă în hohote la episodul de la polo-club. Câteva clipe mai târziu însă se întunecă ia faţă, lăsă hârtia să-i cadă din mână şi-şi sprijini capul pe pernă.

— Despre el era vorba? Socrul tău era bărbatul pe care-l duceai pe ascuns la cabana lui Luparello?

Ingrid făcu un efort evident să răspundă.

— Da. Şi constat că la Montelusa lumea oricum vorbeşte, deşi am făcut tot ce mi-a stat în putere să ţin povestea secretă. Este cel mai neplăcut lucru care mi s-a întâmplat de când locuiesc în Sicilia.

— Nu-i nevoie să-mi dai amănunte.

— Vreau totuşi să-ţi explic cum a început totul. Acum doi ani, socrul meu a fost invitat la un congres, la Roma. Giacomo şi cu mine am fost de acord să-l însoţim, însă în ultima clipă, soţul meu nu a mai putut veni, insistând însă ca eu să plec pentru că nu fusesem niciodată la Roma şi ţineam s-o vizitez. Totul a decurs bine, însă în ultima noapte petrecută acolo, socrul meu a năvălit peste mine, în camera de hotel. Parcă înnebunise, dar m-am culcat cu el în speranţa că aşa îl linişteam pentru că urla, mă ameninţa şi tot restul. În avion, pe drumul de întoarcere, l-au podidit lacrimile şi mi-a promis că n-avea să se mai întâmple aşa ceva. După cum ştii, locuim în aceeaşi vilă. Ei bine, într-o după-amiază, pe când soţul meu era plecat, iar eu leneveam în pat, a dat iar buzna peste mine, la fel ca la Roma, tremurând ca un apucat. Mi s-a făcut din nou frică: eram doar eu cu el, menajera se închisese în bucătărie… A doua zi i-am spus lui Giacomo că vreau să ne mutăm, numai că el s-a uitat la mine ca picat din nori, eu am insistat şi am ajuns să ne certăm. Am mai revenit de câteva ori asupra subiectului, însă de fiecare dată m-a refuzat. Din punctul lui de vedere, n-avea niciun rost să ne mutăm. În tot acest timp, socrul meu a continuat să-mi facă avansuri, să mă sărute şi să mă pipăie, riscând chiar să fie surprins de nevastă sau de Giacomo. Iată motivul pentru care l-am rugat pe Silvio să mă lase să-i folosesc din când în când cabana de pe malul mării.

— Soţul tău bănuieşte ceva?

— M-am întrebat şi eu, însă n-am reuşit să-mi dau seama. Uneori mi se pare că da, alteori sunt ferm convinsă că nu.

— Încă o întrebare, Ingrid. Acolo, la Capo Massaria, în timp ce descuiai uşa de la intrarea în cabană, mi-ai spus că, oricum, n-aveam să găsesc nimic înăuntru, iar când ai observat că, din păcate, totul era la fel ca întotdeauna, ai rămas mută de uimire. Spune-mi, primiseşi asigurări de la cineva că toate lucrurile din casă aveau să dispară?

— Da, aşa-mi spusese Giacomo.

— Nu mai înţeleg nimic. Înseamnă că soţul tău ştia?

— Aşteaptă, nu mă zăpăci! Când Giacomo m-a învăţat ce să le răspund celor de la asigurări – cum că fusesem cu el la „stână" –, am realizat un lucru: odată Silvio mort, cineva avea să descopere mai devreme sau mai târziu refugiul lui secret, unde rămăseseră şi hainele mele, sacul şi celelalte lucruri.

— Adică cine ar fi putut?

— Ei, nu ştiu eu, poliţia, rudele… Prin urmare, i-am mărturisit totul lui Giacomo, însă nu i-am spus nimic despre tatăl său, ci i-am dat de înţeles că la cabană mă întâlneam cu Silvio. Seara, a venit şi mi-a spus că lucrurile se aranjaseră: avea să se ocupe un prieten de toate, aşa încât, dacă cineva descoperea căsuţa, n-avea să găsească înăuntru decât pereţii goi. Iar eu l-am crezut pe cuvânt. Ce ai?

Pe Montalbano, întrebarea îl prinse pe picior greşit.

— Cum adică, ce am?

— Te freci într-una la scăfârlie.

— A, da. Mă doare. Probabil că m-am lovit când am coborât pe Canneto. Glezna?

— E mai bine, mulţumesc.

Ingrid izbucni în râs. Trecea brusc de la o stare sufletească la alta, precum copiii.

— Acu' ce ai găsit de râs?

— Scăfârlia ta, glezna mea… Parc-am fi în convalescenţă, colegi de salon.

— Poţi să mergi?

— Dac-ar fi după mine, aş rămâne aici până dimineaţă.

— Mai avem treabă. Hai, îmbracă-te. Poţi conduce?

14

Maşinuţa roşie şi plată ca un calcan a lui Ingrid aştepta cuminte în parcarea barului din Marinella. Se vede treaba că hoţii o consideraseră prea bătătoare la ochi ca să rişte s-o fure – probabil că la Montelusa şi în provincie nu existau prea multe exemplare.

— Ia-ţi maşina şi urmează-mă, îi spuse Montalbano. Ne întoarcem la Capo Massaria.

— Oh, Doamne! Ce să mai facem acolo?

Ingrid se încruntase. Nu-i făcea deloc plăcere să mai treacă pe la cabană, iar comisarul o înţelegea pe de-a-ntregul.

— De data asta, este în interesul tău, crede-mă pe cuvânt.

La lumina farurilor – pe care le-a şi stins în secunda următoare – comisarul îşi dădu seama că poarta cabanei rămăsese deschisă. Coborî şi se duse către maşina lui Ingrid.

— Aşteaptă aici. Şi stinge farurile. Mai ţii minte dac-am închis poarta când am plecat?

— Nu-mi amintesc exact, însă mi se pare că da.

— Întoarce maşina şi fă cât mai puţin zgomot cu putinţă.

Femeia se conformă, iar câteva clipe mai târziu, maşina era cu botul spre şosea.

— Ascultă bine ce-ţi spun. Eu intru, însă tu trebuie să rămâi pe fază, cu urechile ciulite: dacă mă auzi strigând sau dacă simţi că ceva nu e în regulă, nu mai stai pe gânduri şi o iei din loc în cea mai mare viteză, ca să te duci acasă.

— Crezi că-i cineva înăuntru?

— Nu ştiu. Să faci cum ţi-am spus, înţeleseşi?

Luă din maşină sacul lui Ingrid şi pistolul. Înaintă cu paşi de felină şi coborî treptele exterioare de tuf, iar de data aceasta, uşa de la intrare nu mai opuse rezistenţă, deschizându-se fără

zgomot. Trecu pragul cu pistolul în mână, gata să tragă. Întunericul din living era diminuat de reflexele palide ale mării. Trânti uşa băii de perete cu o lovitură de picior, apoi pe celelalte, una câte una, de parcă era actor într-o parodie bufă a serialelor poliţiste americane. Nu, în casă nu era nimeni, şi nici nu erau semne că trecuse cineva pe acolo în lipsa lui. Era limpede că uitase chiar el poarta aşa. Deschise una dintre ferestrele dinspre mare ale livingului şi privi în jos. În locul acela, Capo Massaria se înălţa din mare asemenea unei prore de corabie. Dedesubt, apa trebuia să fi fost tare adâncă. Montalbano îndesă în sac tacâmuri de argint şi o scrumieră grea de cristal, îl roti de câteva ori deasupra capului şi îl lansă cu putere pe fereastră. Dacă s-ar fi încumetat cineva să-l caute, cu siguranţă că n-avea să-l găsească uşor. Apoi se duse în dormitor, luă din şifonier toate lucrurile lui Ingrid şi ieşi din casă, asigurându-se că încuiase uşa. În capul treptelor de tuf, fu orbit de lumina farurilor maşinii lui Ingrid.

— Parcă-ţi spusesem să stingi farurile! Şi de ce ai întors maşina, mă rog frumos?

— N-am vrut să te las singur, în caz că dădeai de necaz.

— Uite-ţi hainele.

Ea le luă, punându-le alături, pe scaunul din dreapta.

— Şi sacul?

— L-am aruncat în mare. Acum, hai, du-te acasă că nu te mai poate băga nimeni la înaintare.

Ingrid coborî, se apropie de Montalbano şi-l îmbrăţişă, rămânând o vreme aşa, cu capul la pieptul lui. Apoi, fără să-i mai arunce vreo privire, se urcă din nou la volan, împinse schimbătorul de viteze în marşarier şi plecă.

În dreptul podului peste Canneto, Montalbano observă o maşină staţionată care aproape că-i bloca trecerea; lângă ea, un bărbat în picioare, cu coatele

sprijinite pe acoperişul habitaclului, îşi ţinea capul între palme, legănându-şi-l uşor.

— Păţiră-ţi ceva? se interesă comisarul, frânând lângă celălalt.

Bărbatul se întoarse. Faţa îi era acoperită de sângele care-i şiroia dintr-o rană deschisă drept în mijlocul frunţii.

— Un dobitoc, răspunse.

— Poftim? N-am înţeles, mai spuneţi o dată, îl rugă Montalbano, coborând din maşină.

— Mergeam eu liniştit, ca tot omu', când un dobitoc împuţit mă depăşeşte nervos, mai-mai să mă arunce de pe şosea. Atunci, mă înfuriai şi eu şi mă ţinui de coada lui, dând după el cu claxonu' şi cu farurile. Niciuna, nici două, ăla frânează, îşi pune maşina de-a curmezişul pe şosea şi coboară la mine. Ţinea ceva în mână ş-apăi mă speriai, crezând că-i un pistol. Vine spre mine, eu las geamu'-n jos să-i zic vreo două, iar el, fără să zică nici cât, nici mât, îmi altoieşte una-n frunte de am rămas lat. Abia atunci înţelesei eu că-n mână n-avea pistol, ci o cheie engleză.

— Aveţi nevoie de ajutor?

— Nu, că nu mai curge sânge.

— Vreţi să faceţi reclamaţie la poliţie?

— Nu mă faceţi să râd, că mă doare căpăţâna.

— Vreţi să vă însoţesc la un spital din zonă?

— Dacă nu vă deranjează, ce-ar fi să nu vă mai fută grija mea? Ei, ce ziceţi?

Oare cât timp trecuse de când nu mai dormise o noapte întreagă, aşa cum era lăsată de la Dumnezeu? Acum, poftim, blestemata aceea de durere de cap – în spate, spre ceafă – nu-i dădea pace deloc, nici când stătea culcat pe-o parte, ori pe burtă, ori cu faţa-n sus. Indiferent de poziţie durerea îl împungea surd, fierbinte, fără inflexiuni acute, pe care, poate, le-ar fi suportat mai uşor. Aprinse lumina şi căută spre ceas: se făcuse ora patru. Zări pe noptieră pomada şi faşa de tifon

pentru Ingrid. Le luă, se duse la oglinda din baie, îşi dădu cu pomadă pe ceafă – da, parcă-l mai răcorea niţel –, iar cu faşa de tifon îşi bandajă gâtul, prinzându-l cu un plasture adeziv. Poate exagerase totuşi cu strânsoarea, căci acum îi venea greu să-şi mişte capul. Se privi în oglindă. În clipa aceea, un flash orbitor – comparativ cu care lumina din baie era o biată pâlpâire – aproape că-i explodă în creier. Avu sentimentul că se transformase brusc într-un personaj de benzi desenate cu raze X în priviri, capabil să vadă prin lucruri.

În gimnaziu, profesor de religie îi fusese un preot paroh bătrân. „Adevărul este lumină", spusese odată părintele.

Ca şcolar, Montalbano fusese zvânturat şi spurcat la gură, nu-i plăcea să înveţe şi nu s-ar fi mutat nici mort din ultima bancă.

— Apăi, dacă toată familia mea grăieşte numa' adevăru', ne mai ajung oare gologanii să plătim factura la curent? comentase el cu voce tare.

Părintele îl dăduse afară din clasă.

Acum, la treizeci de ani şi mai bine de la întâmplare, îşi ceru iertare în minte bătrânului preot.

— Ce mutră hâtră aveţi azi! exclamă Fazio când îl văzu intrând în comisariat. Nu vă simţiţi bine sau ce?

— Las-o aşa cum e, nu-ntreba ni'ca, veni răspunsul lui Montalbano. Mai bine zi-mi dacă ai veşti despre Gambardella. Îl găbuirăţi?

— Nu, nici urmă de el. Dispăru în ceaţă. Eu mai-mai c-aş zice c-o să-i găsim hoitu' undeva, pe câmp, mâncat de câini.

Montalbano distinse totuşi în tonul agentului-şef o notă nu tocmai convingătoare şi se cunoşteau de prea mulţi ani ca să nu-şi dea seama că-i ascundea ceva.

— Zi, ce-i?

— Ni’ca nu-i, doar că… Gallo-i la spital, la urgenţe. S-a lovit la un braţ, ni’ca grav.

— Cum s-a-ntâmplat?

— Cu maşina de serviciu.

— Viteză mare? A lovit maşina?

— Da.

— Ascultă, Fazio, pun să cheme o moaşă ca să-ţi tragă vorbele afară din gură?

— Apăi, îl trimisei de urgenţă la piaţa de legume şi fructe, că se-ntâmplă un pocinog – o bătaie. El s-o pornit încolo în viteză – că doar îl ştiţi cum îi –, şi după o vreme ieşi de pe drum şi se duse să se înfigă-ntr-un stâlp. Maşina o tractară ai noştri la parcul lor de la Montelusa. Ne-or datără alta-n loc.

— Zi-mi adevărul, Fazio. Maşina avea cauciucurile tăiate, aşa-i?

— Da.

— Şi Gallo nu s-a uitat la roţi înainte să plece, cum v-am zis eu de atâtea şi atâtea ori, aşa-i? Oare când o să pricepeţi, Doamne, iartă-mă, că în satul ăsta tăiatul cauciucurilor îi sport naţional? Transmite-i să nu-i văd mutra azi pe la secţie, că-i fac curu’ praf!

Intră în birou trântind uşa după el – se înfuriase cu adevărat –, scotoci într-o cutie de tablă plină-ochi cu tot felul de mărunţişuri, de la timbre până la nasturi, găsi cheia de la poarta exterioară a vechii fabrici şi ieşi din comisariat fără să-şi învrednicească subalternii măcar c-o privire.

Aşezat pe grinda putredă lângă care descoperise sacul lui Ingrid, cerceta cu privirea ceea ce data trecută i se păruse un obiect nedefinit – un soi de manşon pentru racordarea ţevilor, aşa crezuse atunci, însă acum îşi dădea seama exact ce era: un guler ortopedic din ghips, aproape nou, deşi se vedea bine că fusese folosit. Printr-o formă de autosugestie greu de înţeles, durerile din ceafă îl năpădiră din nou. Se ridică, înşfăcă gulerul şi se întoarse la comisariat.

— Domnule comisar? Sunt Stefano Luparello.

— Vă ascult, domnule inginer.

— Să ştiţi că l-am anunţat ieri pe verişorul meu Giorgio că doreaţi să vă întâlniţi cu el azi-dimineaţă, la ora zece. Însă tocmai m-a sunat mătuşa mea, mama lui Giorgio adică. Prin urmare, nu cred că vă va vizita astăzi, deşi probabil că asta i-ar fi fost intenţia.

— De ce, ce s-a întâmplat?

— N-aş putea să vă spun precis, pare-se însă că a stat plecat toată noaptea – cel puţin aşa susţine mătuşa mea. Mai spunea că Giorgio s-a întors abia azi-dimineaţă, pe la nouă, prezentându-se într-o stare jalnică, demnă de milă.

— Să-mi fie cu iertare, domnule inginer, dar din câte ţin minte, doamna Luparello mi-a relatat că Giorgio se mutase acolo, în vila dumneavoastră.

— Într-adevăr, însă numai până în ziua morţii tatălui meu. După aceea, s-a întors în casa părinţilor săi. Aici, la noi, se simţea stingher în absenţa tatei. Oricum, voiam să vă mai spun că mătuşa a chemat medicul, care i-a administrat un sedativ şi acum doarme dus. Mi-e milă de el, credeţi-mă. Era foarte ataşat de tata.

— Am înţeles. Dacă vă întâlniţi cu el, spuneţi-i totuşi că vreau neapărat să discut cu el. Însă fără grabă, când poate pentru că nu-i chiar atât de important.

— Desigur. A, mama este aici lângă mine şi vă transmite salutări.

— La fel. Spuneţi-i că eu… Domnule inginer, mama dumneavoastră este o femeie extraordinară. Transmiteţi-i că-i port un mare respect.

— Aşa o să fac, mulţumesc.

Montalbano mai petrecu o oră, o oră şi jumătate la masa de lucru, semnând acte şi completând formulare – pe cât de complexe, pe atât de inutile – şi chestionare de la minister. Deodată, în cameră

năvăli Galluzzo care nu numai că nu bătuse la uşă, dar o izbise violent de perete.

— Ei, băga-mi-aş să-mi bag! Acu' ce mai e?

— Acu' aflai de la un coleg din Montelusa, dom' comisar. L-or omorâtără pe avocatul Rizzo. Împuşcat. L-au găsitără unii lângă maşină, la San Giusippuzzu. Dacă vreţi, aflu mai multe.

— Lasă, mă duc eu într-acolo.

Se uită la ceas: era ora unsprezece. Ieşi în fugă.

Acasă la Saro nu-i răspunse nimeni. Montalbano bătu la uşa apartamentului de alături. Veni să-i deschidă o bătrână cu înfăţişare războinică.

— Ce-i, ce vrei 'mneata? Asta-i oră de bătut la uşile oamenilor?

— Îmi cer scuze, doamnă, îi căutam pe domnii Montaperto.

— Cum ziserăţi? Domnii Montaperto? Apăi, de care domni vorbeşti 'mneata? Aiştia nişte gunoieri calici îs!

Comisarului îi era limpede că în clădirea aceea vecinii nu se prea înghiţeau.

— Da' 'mneata cine eşti?

— Sunt comisar de Siguranţă Publică.

Femeia se lumină brusc la faţă şi începu să chiuie, apoi şi-a chemat bărbatul, scoţând sunete înalte care-i ilustrau starea de mulţumire.

— Turiddru! Turiddru! Apăi hai repejor încoa' s-auzi!

— Ce-i? Ce? se auzi o voce iscoditoare, urmată de apariţia unui bătrânel scofâlcit.

— Domnu' ista-i comisar! Apăi, văzuşi c-avusei dreptate eu? Apăi, văzuşi că-i cată zbirii pe-alde Montaperto? Văzuşi că umblau cu cioara vopsită? Văzuşi că de-aia plecară-n fuga mare, ca să nu-i arunce omu' ista la zdup?

— Când au plecat, doamnă?

— Apăi, nici juma' de oră nu-i. Cu prunc cu tot plecară! Eu zic că dacă 'mneata dai fuga pe scări în jos, îi prinzi din urmă pe stradă.

— Mulţumesc, doamnă. Uitaţi, alerg să-i ajung din urmă.

Slavă Domnului, Saro, nevasta şi copilul izbutiseră să scape.

Pe drumul spre Montelusa îl opriră de două ori: mai întâi o patrulă de infanterişti alpini, apoi un echipaj al carabinierilor. Şi mai rău se prezentau însă lucrurile pe drumul spre zona rezidenţială San Giusippuzzu: una peste alta, cu filtre de poliţie, blocaje şi toate celelalte, avu nevoie de trei sferturi de oră ca să parcurgă cinci kilometri. La locul faptei se aflau deja chestorul, un colonel de la carabinieri şi toată chestura din Montelusa în formaţie completă. Până şi Anna era prezentă, însă se prefăcu că nu-l vede. Jacomuzzi se uita descumpănit de jur împrejur, căutând pe cineva căruia să-i prezinte de-a fir a păr preţioasele sale concluzii preliminare. Zărindu-l pe Montalbano, alergă să-l întâmpine.

— O execuţie în toată regula. O execuţie cu sânge-rece, asta-i.

— Câţi au fost?

— Unul singur. Vreau să spun că doar unul a tras. Bietul domn avocat a ajuns la cabinet azi-dimineaţă la ora şase şi jumătate, a luat un teanc de documente şi s-a îndreptat spre Tabbìta, unde avea întâlnire cu un client. De la cabinet a plecat neînsoţit – asta-i sigur – însă pe drum a luat în maşină o persoană pe care, în mod sigur, o cunoştea.

— De ce în mod sigur? Poate că era vreunu' care făcea autostopul.

Jacomuzzi izbucni într-un hohot de râs atât de violent, încât cei din apropiere se întoarseră spre el, miraţi.

— Adică tu-l vezi pe Rizzo, cu toate câte avea pe cap, luând la ocazie un necunoscut? Păi, omu' ăsta ajunsese să se păzească şi de propria sa umbră! Ştii şi tu, poate chiar mai bine decât mine, că în spatele

lui Luparello se afla Rizzo. Nu, nici vorbă să fi fost un necunoscut; a fost cineva pe care-l ştia, probabil un mafiot.

— Mafiot?

— Bag mâna-n foc. În ultima vreme, mafia a ridicat pretenţii din ce în ce mai mari, cere tot mai mult, iar politicienii nu sunt întotdeauna capabili să le satisfacă dorinţele. Ar mai fi totuşi o ipoteză. Mă gândesc că, obţinând zilele trecute o funcţie atât de importantă în partid, s-o fi simţit mai puternic decât era cazul şi o fi ofensat pe cine nu trebuia, iar ăia nu l-au iertat.

— Felicitările mele, Jacomuzzi, observ că azi ai fost binecuvântat cu o luciditate aparte. Se vede treaba c-ai tras o căcare a-ntâia de dimineaţă, aşa-i? Păi, bine măi, omule, de unde şi până unde eşti tu atât de convins de ceea ce spui?

— După modul în care a fost ucis. Mai întâi, asasinul l-a pocnit drept în boaşe, l-a făcut să se pună-n genunchi, s-a dat în spatele lui, i-a pus pistolul la scăfârlie şi l-a executat.

Brusc, Montalbano simţi că-i revine durerea din ceafă.

— Ce calibru avea pistolul?

— Doctorul Pasquano a examinat locul pe unde a intrat glonţul şi rana de la ieşire şi crede că ţeava pistolului i-a fost practic lipită de cap. Una peste alta, zice că, la prima vedere, ar fi vorba de un 7.75.

— Domnule Montalbano!

— Aha, te strigă chestorul, îi mai spuse Jacomuzzi, făcându-se nevăzut.

Chestorul îi întinse mâna. Îşi zâmbiră, afabil.

— Cum de ai apărut şi dumneata prin zonă?

— Ca să fiu sincer, domnule chestor, tocmai mă pregăteam să plec. Mă aflam cu treburi la Montelusa, am aflat vestea şi am trecut pe aici din pură curiozitate. Nimic altceva.

— Atunci, ne vedem diseară. Să nu cumva să nu vii, nevastă-mea te aşteaptă negreşit.

Era doar o supoziţie, o simplă supoziţie – atât de firavă, încât dacă s-ar fi oprit măcar un minut să cugete asupra ei, fără doar şi poate că s-ar fi evaporat. Şi totuşi, continua să apese cu piciorul pe acceleraţie, riscând să fie împuşcat la unul dintre filtrele de pe şosea. Ajuns la Capo Massaria, frână nervos şi sări din maşină, lăsând portiera larg deschisă şi motorul pornit. Descuie cu uşurinţă poarta, dădu uşa de la intrare de perete şi se repezi în dormitor. Avusese dreptate! În sertarul noptierei nu mai era niciun pistol. Începu să se blesteme cu voce tare. Un bou, asta era! După ce descoperise arma din sertar mai trecuse de două ori pe la cabană, însă nu-l interesase nici cât negru sub unghie dacă pistolul se mai afla sau nu acolo; chiar şi atunci când găsise poarta întredeschisă, preferase să-şi pună conştiinţa la adăpost minţindu-se că uitase chiar el s-o închidă.

„Acu’ ce să mai fac? O să frec ţiparu’ pe-aici!”, îşi zise când ajunse acasă.

„A freca ţiparu’ ” era o expresie care-i plăcea – însemna să dea roată prin casă, din cameră în cameră, fără un scop precis, ocupându-se de lucruri inutile. Asta şi făcu: schimbă aranjamentul cărţilor din rafturi, îşi ordonă lucrurile pe masa de lucru, îndreptă tablourile de pe pereţi, curăţă aragazul. Freca ţiparu’. Nici măcar foame nu-i era; oricum uitase să treacă pe la bodegă şi nici nu-l trăgea aţa să se uite dacă Adelina îi lăsase în frigider ceva de-ale gurii.

Ca de obicei când apuca să stea pe acasă, deschise televizorul. Prima ştire citită de crainicul de la TeleVigàta se referea la amănuntele despre asasinarea avocatului Rizzo. Se revenea cu detalii, pentru că informaţia în sine fusese difuzată mai devreme, într-o ediţie specială. Vorbitorul nu avea nicio urmă de îndoială: avocatul fusese asasinat cu sânge-rece de mafie, speriată de faptul că victima

tocmai răzbătuse într-un post de înaltă responsabilitate politică, din care ar fi avut cu certitudine un cuvânt greu de spus în lupta contra crimei organizate. Pentru că, nu-i aşa, aceasta era ideea principală a reformei statului: război susţinut împotriva mafiei. Până şi Nicolò Zito, întors în cea mai mare grabă de la Palermo, vorbea despre mafie pe Retelibera, însă o făcea într-un discurs atât de întortocheat, încât Montalbano nu pricepea nimic din ce spunea prietenul său. În cele din urmă, intui printre rânduri că Zito încerca de fapt să inducă ideea unei reglări brutale de conturi, refuzând totuşi să-şi expună deschis propria versiune, probabil de teama unei noi sancţiuni pentru încălcarea principiilor deontologice, care s-ar fi adăugat celor câtorva sute primite până atunci. După o vreme, Montalbano se plictisi de leorbăiala fără rost a lui Zito, închise televizorul şi trase persienele, sperând să pună distanţă între el şi lumina zilei, pe care probabil că n-ar mai merita s-o vadă vreodată. Îmbrăcat, cum era, se aruncă în pat, chircindu-se ca şi cum l-ar fi încercat o mare suferinţă. De l-ar fi târnosit cineva, nu i-ar fi părut rău. „A fi târnosit” era altă expresie care-i plăcea. Însemna atât „a o lua pe cocoaşă”, cât şi a se îndepărta de oameni şi de cele lumeşti, iar în clipele acelea, ambele semnificaţii erau cât se putea de potrivite în cazul său.

15

Papilele gustative îi certificau comisarului Montalbano că invenţia gastronomică a doamnei Elisa, soţia chestorului, nu era atât o nouă reţetă de gătit caracatiţa, cât o explozie de gusturi de inspiraţie divină, îşi puse în farfurie o a doua porţie, mai bogată decât prima, iar când constată că şi aceasta era pe cale să se termine, încetini ritmul masticaţiei, silindu-se să prelungească, fie şi pentru câteva minute, blândeţea suculentă a fiecărui dumicat. Doamna Elisa îl privea fericită. Ca o bucătăreasă pricepută ce era, nu era bucurie mai mare pentru ea decât să analizeze expresiile de pe chipul comesenilor când îi degustau bucatele, iar din punctul de vedere al acestei expresivităţi, Montalbano era unul dintre invitaţii ei favoriţi.

— Vă mulţumesc, cu adevărat vă mulţumesc, îi spuse comisarul, scoţând un suspin de plăcere.

Purpiteddri[7] săvârşiseră un adevărat miracol; doar parţial, fiindcă Montalbano se simţea acum împăcat cu omenirea şi chiar cu Dumnezeu, însă continua să fie în război cu el însuşi.

După ce toată lumea termină de mâncat, doamna strânse masa, aducând în schimb – cu înţelepciunea pe care Montalbano i-o recunoştea dintotdeauna – o sticlă de Chivas pentru el şi una de *amaretto* pentru soţul ei.

— Acum, n-aveţi decât să discutaţi despre morţii voştri asasinaţi de-adevăratelea. Eu, una, prefer morţii închipuiţi de la televizor, aşa că mă duc dincolo, la mine.

Era un ritual care se repeta la fiecare două săptămâni, dacă nu chiar mai des. Chestorul şi soţia lui îi erau foarte simpatici lui Montalbano – o simpatie reciprocă, de bună seamă. Chestorul era un bărbat cu gusturi fine, cult şi rezervat – o figură desprinsă parcă din altă epocă.

Discutară despre situaţia politică dezastruoasă din ţară, despre repercusiunile periculoase pe care şomajul în creştere l-ar fi putut avea asupra economiei, despre situaţia catastrofală în care se găsea sectorul de ordine publică. Apoi, chestorul îl întrebă direct.

— Îmi explici totuşi de ce nu ai închis încă dosarul Luparello? Uite, chiar astăzi m-a sunat judecătorul Lo Bianco, îngrijorat.

— Era furios?

— Nu. Îngrijorat, aşa cum ţi-am spus. Sau, mai bine zis, nedumerit. Nu izbuteşte să-şi explice motivele pentru care dumneata tragi mâţa de coadă în cazul de faţă. De altfel, nici eu nu înţeleg, ca să fiu sincer. Uite cum stau lucrurile, Montalbano: dumneata mă cunoşti bine şi ştii că nu mi-aş permite să fac nici cea mai mică presiune asupra unui subaltern de-al meu ori vreo sugestie ca să se acţioneze într-un fel sau altul.

— Ştiu asta foarte bine, într-adevăr.

— Prin urmare, m-am hotărât totuşi să te întreb ce ai de gând, dar numai din pură curiozitate personală. Nu ştiu dacă m-am făcut înţeles. Eu discut acum cu Montalbano, prietenul meu, nu cu comisarul Montalbano, să iei aminte. Un prieten care m-a impresionat întotdeauna cu inteligenţa, perspicacitatea şi, mai ales, cu bună-cuviinţa lui, atât de rară în ziua de astăzi.

— Domnule chestor, nu pot decât să vă mulţumesc şi, prin urmare, să fiu sincer cu dumneavoastră. În cazul acesta m-a intrigat de la bun început locul în care a fost găsit cadavrul. Era în disonanţă – o disonanţă stridentă, flagrantă chiar – cu personalitatea şi conduita lui Luparello, un bărbat inteligent, prudent şi ambiţios. M-am întrebat: de ce să fi făcut una ca asta? De ce să se fi aventurat la „stână” pentru un raport sexual, când ştia foarte bine că ambientul de acolo era foarte periculos şi compromiţător pentru imaginea unei persoane publice? Ei bine, n-am reuşit să găsesc

niciun răspuns. Vedeţi dumneavoastră, domnule chestor, era – păstrând proporţiile – ca şi cum preşedintele ţării ar fi murit, de pe urma unui infarct, în timp ce dansa rock'n-roll într-o discotecă rău-famată.

Chestorul ridică mâna, oprindu-l din monolog.

— Comparaţia dumitale nu este cea mai nimerită, remarcă el, cu un zâmbet care nu părea al lui. Din câte ştiu eu, de curând un ministru şi-a făcut de cap într-un *night-club* rău-famat – cum spui dumneata –, dar n-a murit.

Expresia „din păcate" – pe care chestorul se pregătea în mod evident s-o adauge – i se stinse totuşi pe buze înainte să fie rostită.

— Fapta însă rămâne, continuă Montalbano, riguros în demonstraţia sa. Iar această primă impresie mi-a fost confirmată de văduva domnului inginer.

— Aşadar, ai cunoscut-o? O doamnă de înaltă clasă, nu-i aşa?

— Dumneaei a fost cea care m-a căutat, în urma recomandării făcute de dumneavoastră. Într-o discuţie avută ieri, mi-a dezvăluit că soţul ei deţinea un *pied-à-terre*[8] la Capo Massaria, înmânându-mi cheile. Prin urmare, repet: ce rost avea să se expună într-un loc sordid precum „stâna"?

— Să ştii că şi eu m-am întrebat.

— De dragul discuţiei, să admitem totuşi c-a fost acolo, lăsându-se îmbrobodit de o femeie cu o extraordinară putere de convingere. O necunoscută venită de te-miri-unde, care l-a condus la „stână" şofând pe un drum aproape impracticabil. A, uitasem să vă spun că la volan s-a aflat femeia, nu Luparello.

— Un drum impracticabil?

— Da. Şi nu doar că am mărturii exacte vizavi de acest aspect, dar l-am pus pe unul dintre agenţii mei să-l parcurgă şi apoi l-am străbătut eu însumi. Aşadar, maşina inginerului ajunge la „stână"

trecând prin albia seacă a râului Canneto şi făcându-şi suspensiile zob, după care se opreşte drept într-un tufiş uriaş din apropierea plajei. Femeia de la volan se urcă peste bărbatul de pe locul din dreapta şi încep să facă dragoste. Ei bine, exact în timpul acestui act sexual, inginerul are o criză de inimă în urma căreia moare. În mod cu totul şi cu totul curios, femeia nu începe să ţipe şi nu cheamă pe nimeni în ajutor. Din contră, cu o stăpânire de sine înfiorătoare, coboară din maşină, străbate pe jos drumeagul care duce la şosea, urcă într-o maşină care trece pe acolo şi dispare în neant.

— Ai dreptate, o întâmplare cât se poate de stranie. Vrei să zici că femeia a făcut autostopul?

— S-ar părea că nu. Probabil că maşina o aştepta. Am în acest sens declaraţia unui alt martor ocular: automobilul a sosit în cea mai mare viteză, ba chiar avea portiera întredeschisă. Cu alte cuvinte, şoferul ştia că avea s-o găsească acolo şi trebuia ca ea să urce la bord fără să piardă nicio secundă.

— Comisare, scuză-mă că te-ntreb, dar toate aceste declaraţii ale martorilor oculari le-ai anexat cumva la procesul-verbal?

— Nu. N-avem niciun motiv. Vedeţi dumneavoastră, un lucru e sigur: Luparello a decedat din cauze naturale. Oficial, nu am niciun motiv să continui ancheta.

— N-aş zice, zău aşa. Dacă lucrurile au decurs cum spui dumneata, avem de-a face cu un exemplu elocvent de neacordare de prim ajutor.

— Totuşi, sunteţi de acord cu mine că-i o înscenare, nu-i aşa?

— Da.

— Ei bine, ajunsesem în acest punct cu ancheta, când doamna Luparello mi-a atras atenţia unui amănunt care apoi s-a dovedit fundamental: soţul dumneaei, mort fiind, avea chiloţii puşi pe dos.

— Aşteaptă o clipă – interveni chestorul –, să procedăm cu calm. De unde şi până unde ştia

doamna Luparello că soţul dumneaei avea chiloţii puşi pe dos – asta în cazul în care erau de-adevăratelea aşa? Din câte ştiu eu, doamna nici nu s-a aflat la locul faptei, nici n-a fost de faţă la cercetările efectuate de criminaliştii noştri.

Montalbano se îngrijoră brusc, deoarece se lăsase dus de val şi nu-şi dăduse seama că ar fi trebuit să-l acopere pe Jacomuzzi pentru că el îi furnizase văduvei fotografiile cadavrului. Acum însă, nu mai avea cale de întoarcere.

— Doamna intrase în posesia fotografiilor făcute de agenţii de la Criminalistică. N-am idee cum le-a obţinut.

— În schimb, am eu idee, comentă chestorul, întunecându-se la faţă.

— Doamna le cercetase atent, cu lupa. Mi le-a arătat şi mie şi, într-adevăr, avea dreptate.

— Vrei să spui că, pornind de la acest amănunt, doamna Luparello şi-a format propria opinie despre întreaga poveste?

— Bineînţeles. A plecat de la premisa că, dacă soţul ei şi-ar fi pus din neatenţie chiloţii pe dos înainte să plece de acasă, ar fi observat cu siguranţă greşeala pe parcursul zilei. Era obligat să meargă la toaletă de câteva ori pe zi, făcând un tratament cu diuretice. Prin urmare, pornind de la această ipoteză, văduva ajunge la concluzia că, de fapt, bărbatul ei a fost surprins într-o circumstanţă cel puţin stânjenitoare, fiind apoi obligat să se îmbrace în grabă şi să se lase dus la „stână”, unde – şi aceasta este tot presupunerea ei – urma să fie compromis în mod ireparabil, pentru a fi silit ulterior să părăsească scena politică. Şi, dacă tot am atins acest aspect, aş mai avea ceva de adăugat.

— Te rog, nu mă cruţa, spune-mi tot.

— Înainte să anunţe poliţia, cei doi gunoieri care au găsit cadavrul au crezut că era de datoria lor să-l sune pe avocatul Rizzo, despre care ştiau că era *alter ego*-ul lui Luparello. Ei bine, Rizzo nu s-a arătat nici surprins, nici stupefiat, nici mirat, nici

îngrijorat, nici alarmat. Nimic din toate astea, ci, dimpotrivă, le sugerează celor doi să anunţe imediat poliţia.

— Pe asta de unde o mai ştii? Ai avut la dispoziţie o interceptare telefonică? îl iscodi chestorul, năucit.

— Nu, nicio interceptare, doar o transcriere fidelă a dialogului, efectuată de unul dintre cei doi gunoieri. Mi-ar lua prea mult timp să vă expun şi motivele pentru care a făcut această transcriere.

— Adică ce vrei să spui? Punea la cale un şantaj?

— Nu, redacta scenariul unei piese de teatru. Credeţi-mă pe cuvânt: omul n-avea nici cea mai mică intenţie să comită vreo infracţiune. Ajunşi aici, atingem punctul nevralgic al întregii poveşti, respectiv avocatul Rizzo.

— Aşteaptă. Trebuie să ştii că în seara asta îmi propusesem să-ţi trag un perdaf cum scrie la carte, pentru obiceiul dumitale de a complica mereu lucrurile simple. Cu siguranţă că ai citit *Candido* de Sciascia. Îţi aminteşti, nu-i aşa, cum protagonistul afirmă la un moment dat că, aproape întotdeauna, lucrurile sunt mult mai simple decât par. Atât voiam să-ţi spun. Poţi continua.

— Aşa este, însă vedeţi dumneavoastră, Candido spune „aproape întotdeauna", nu „întotdeauna". Cu alte cuvinte, admite excepţiile. Iar în cazul lui Luparello, lucrurile sunt aranjate în aşa fel încât doar să pară simple.

— Şi, când colo, ele sunt complicate. Asta vrei să înţeleg?

— Foarte complicate. Apropo însă de Candido, vă mai amintiţi subtitlul cărţii?

— Bineînţeles: *Un vis avut în Sicilia.*

— Exact. În cazul nostru însă, este vorba despre un coşmar. În continuare, mă voi hazarda într-o ipoteză care cu greu mai poate fi confirmată acum, când avocatul Rizzo a fost asasinat. Aşadar: duminică seară, în jurul orei şapte, Luparello îşi

sună soţia, prevenind-o că are o şedinţă importantă şi că va ajunge acasă foarte târziu. În realitate însă, se duce la cabana de la Capo Massaria, pentru o partidă de sex. Vă spun din capul locului că o eventuală investigaţie asupra persoanei care l-a însoţit pe Luparello la cabană ar presupune multe dificultăţi, pentru că domnul inginer era ambidextru.

— Scuză-mă că te întrerup, însă asta ce mai vrea să însemne? Prin părţile mele, ambidextru i se spune unuia care se foloseşte cu aceeaşi dexteritate atât de membrul stâng, cât şi de cel drept – mână, picior, ce-o fi.

— Aveţi dreptate, însă termenul se mai referă – în mod impropriu, poate – şi la unul care îşi foloseşte, cu aceeaşi dexteritate, singurul membru central ca să se distreze atât cu femei, cât şi cu bărbaţi.

Amândoi, cu expresii serioase pe chip, păreau doi profesori concentraţi în elaborarea unui vocabular nou.

— Ce tot spui acolo?! exclamă chestorul, perplex.

— Ei bine, însăşi doamna Luparello mi-a dat de înţeles asta – ba chiar aş putea considera că mi-a spus-o deschis. Şi nu cred c-ar fi avut vreun interes să-mi toarne gogoşi, mai ales în împrejurări ca acestea.

— Ai controlat cabana?

— Da. Curăţenie exemplară şi totul în perfectă ordine. Înăuntru, obiecte personale ale lui Luparello, dar nimic altceva.

— Du-ţi, te rog, raţionamentul până la capăt.

— La cabană, în timpul actului sexual – sau, mai exact, imediat după aceea, dacă avem în vedere urmele de spermă prelevate de criminalişti de pe hainele sale –, Luparello moare. Femeia care era cu el…

— *Halt,* strigă chestorul pe un ton poruncitor. Cum de eşti atât de convins că era vorba despre o

femeie? Dumneata însuţi mi-ai ilustrat acum un minut orizontul sexual – vast, aş spune – al inginerului nostru.

— Am certitudinile mele. Aşadar, înţelegând că amantul său e mort, femeia îşi pierde pur şi simplu capul: nu ştie ce să facă, se agită de colo colo fără rost, ba chiar îşi pierde colierul, care îi cade de la gât fără ca ea să-şi dea seama. În cele din urmă, se calmează şi realizează că singura soluţie este să-i ceară ajutor lui Rizzo, omul din umbră al lui Luparello. Îl sună, îi povesteşte totul, iar avocatul nostru o îndeamnă să părăsească imediat cabana, nu înainte însă de a lăsa cheile într-un loc convenit de comun acord, de unde să le poată lua el mai târziu. O asigură că se va ocupa el de tot şi că nimeni nu va afla de acea întâlnire la ceas de seară încheiată într-un mod atât de tragic. Odată spaimele-i alinate, femeia iese din scenă.

— Cum adică, iese din scenă? Nu spuneai că Luparello a fost dus la „stână” de o femeie?

— Şi da, şi nu. O să înţelegeţi puţin mai încolo. Prin urmare, Rizzo dă fuga la Capo Massaria, îmbracă în mare grabă cadavrul, cu intenţia de a-l duce altundeva, într-un loc mai puţin compromiţător. Însă descoperă pe podea colierul şi în şifonier hainele femeii care-i telefonase mai devreme. Şi înţelege că aceea ar putea fi cea mai norocoasă zi din viaţa sa.

— În ce sens?

— În sensul că acum este în măsură să-i pună cu spatele la zid pe toţi amicii şi inamicii săi politici, devenind primul om în partid. Femeia care-l sunase se numeşte Ingrid Sjostrom, este suedeză, soţia fiului doctorului Cardamone – succesorul desemnat al lui Luparello, care în mod sigur nu intenţiona să-l păstreze pe Rizzo în preajma sa. Înţelegeţi şi dumneavoastră, nu-i aşa, că una este o simplă convorbire telefonică şi cu totul altceva să fii în posesia dovezii indubitabile că nora lui Cardamone era amanta lui Luparello. Mai rămânea totuşi de

făcut ceva. Avocatul ştie foarte bine că moştenirea politică a lui Luparello va fi revendicată de susţinătorii acestuia şi prin urmare, ca să-i elimine, trebuie să-i pună în situaţia de a se ruşina de propriul lor lider. Cu alte cuvinte, memoria lui Luparello trebuie mânjită cu noroi, compromisă definitiv. Soluţia cea mai bună i se pare aceea de a face în aşa fel încât cadavrul inginerului să fie descoperit la „stână", un bordel în aer liber. Iar dacă lucrurile tot se potrivesc atât de bine, de ce să nu lase să se creadă că femeia pe care Luparello a dus-o acolo fusese tocmai Ingrid Sjostrom – o străină cu moravuri nu tocmai feciorelnice, mereu în căutare de senzaţii tari, excitante? Rizzo îşi dă seama că, dacă punerea în scenă îi reuşeşte, îl are pe Cardamone la mână. Aşadar, ce face? Îşi sună doi oameni de încredere, despre care ştim – fără probe, însă – că aparţin tagmei delincvenţilor de joasă speţă. Unul dintre ei se numeşte Angelo Nicotra, un homosexual cunoscut în mediul lor sordid mai ales sub numele de Marilyn.

— Cum de ai reuşit totuşi să dai de complici, să le afli până şi poreclele?

— Mi le-a spus un informator în care am încredere absolută. Aş putea considera chiar că suntem oarecum prieteni.

— Cine, Gegè? Vechiul dumitale coleg de şcoală? Pentru că Montalbano rămase literalmente cu gura căscată, îl întrebă: De ce mă priveşti aşa? Uiţi că şi eu sunt zbir? Hai, continuă?

— Când îi sosesc oamenii, Rizzo îi dă dispoziţie lui Marilyn să se îmbrace în straie femeieşti, să-şi pună colierul la gât şi să transporte cadavrul la „stână", folosind însă un drum impracticabil – albia seacă a râului Canneto, cum vă spuneam mai devreme.

— De ce, ce voia să obţină cu chestia asta?

— O dovadă în plus împotriva lui Ingrid Sjostrom, o fostă campioană de raliuri, căreia nu i-ar fi fost deloc greu să parcurgă acel traseu.

— Eşti sigur de ce-mi spui?

— Da. Am rugat-o eu însumi să conducă pe acolo şi m-am aflat tot timpul în dreapta ei.

— Oh, Doamne! gemu chestorul. Ai constrâns-o să facă una ca asta?

— Nici vorbă. A fost de acord.

— Vrei să-mi spui câte persoane ai atras în toată povestea asta? Zău aşa, îţi dai seama că te joci cu un material pur şi simplu exploziv?

— Care se dovedeşte un simplu balon de săpun, credeţi-mă pe cuvânt. Prin urmare, în vreme ce complicii săi încarcă mortul în maşină şi pleacă, Rizzo ia legăturile de chei ale lui Luparello, se întoarce la Montelusa şi pune mâna pe documentele păstrate la loc sigur de fostul lui şef. Între timp, Marilyn îşi joacă perfect rolul: coboară din maşină după ce a mimat actul sexual, se îndepărtează, iar în dreptul unei vechi uzine abandonate lasă colierul să cadă lângă un tufiş şi aruncă sacul dincolo de zidul de incintă.

— Despre ce sac vorbeşti?

— Îi aparţine lui Ingrid Sjostrom, are chiar şi iniţialele ei. Rizzo l-a găsit la cabană şi s-a gândit că-i putea fi de folos.

— Explică-mi totuşi cum ai ajuns la o asemenea concluzie.

— Vedeţi dumneavoastră, Rizzo joacă cu o carte la vedere – colierul – şi cu un as în mânecă – sacul. Dacă cineva – indiferent cine – găseşte colierul şi-l predă poliţiei, noi vom crede că Ingrid se afla la „stână” în acelaşi moment în care Luparello murea. Dacă însă cel care găseşte colierul îl pune în buzunar şi tace mâlc, lui Rizzo îi mai rămâne cartea cu sacul. Are însă noroc – mă rog, din punctul lui de vedere –, căci unul dintre cei doi gunoieri care au descoperit cadavrul găseşte şi colierul, pe care mi-l predă chiar mie personal. Rizzo se arată la faţă, justificând pierderea colierului cu o scuză plauzibilă, însă obiectivul său a fost atins pentru că se crease triunghiul Sjostrom-Luparello-„stână”.

Uită însă de sac, pe care l-am găsit eu, pornind de la discrepanţele dintre declaraţiile a doi martori oculari: unul a spus că femeia avea în mână un sac de piele, în vreme ce persoana care a zărit-o urcând în maşina care o aştepta la şosea spune că nu ţinea nimic în mână. Ca să scurtez povestea, mai precizez doar că oamenii lui Rizzo au revenit la cabană, au făcut ordine peste tot şi i-au dus cheile avocatului. La prima oră a dimineţii, Rizzo îl sună pe Cardamone şi începe să-şi joace atuurile cum ştie el mai bine.

— Mda, însă începe să-şi joace şi viaţa.

— Acesta-i alt subiect – dacă este într-adevăr, spuse Montalbano.

Chestorul îl privi cu o expresie alarmată pe chip.

— Ce vrei să spui? Ce mama naibii ţi-a mai trecut prin minte?

— Nimic altceva decât că din toată tărăşenia asta, Cardamone iese basma curată. Nu vi se pare că asasinarea lui Rizzo a fost providenţială pentru el?

Chestorul tresări violent, sărind de pe scaun; din cuvintele pe care le lăsă să-i scape comisarul nu înţelese dacă şeful lui vorbea serios sau se ţinea de bancuri.

— Ascultă, Montalbano, gata cu ideile tale geniale, nu mai vreau altele! Te rog să-l laşi în pace pe Cardamone, pentru că este un gentilom şi nu-i în stare să facă rău niciunei muşte, măcar!

— Era o simplă glumă, domnule chestor. Acum, dacă-mi permiteţi, vă întreb şi eu dacă au apărut noutăţi în anchetă.

— Ce noutăţi vrei să apară? Ştii foarte bine în ce lume se învârtea Rizzo, iar la câţi cunoscuţi avea – oameni respectabili sau nu –, cel puţin opt din zece persoane şi-ar fi dorit din toată inima să-l vadă mort. O junglă, un desiş de nepătruns al posibililor asasini, dragul meu, asta dacă nu cumva a fost executat de un interpus. Trebuie totuşi să te atenţionez că povestea dumitale are o doză de

veridicitate doar pentru cei ce ştiu bine din ce aluat era făcut avocatul Rizzo. Chestorul sorbi câteva înghiţituri din pahar, savurând în tăcere licoarea. Pur şi simplu m-ai lăsat fără grai, domnule comisar. Ai făcut un exerciţiu remarcabil de inteligenţă, care pe alocuri mi-a sugerat o adevărată echilibristică pe sârmă – fără plasă de siguranţă, desigur. Pentru că lucrurile chiar aşa stau şi-mi pare rău că trebuie să ţi-o spun pe şleau: întregul dumitale raţionament se balansează deasupra unei prăpăstii. Nu ai nicio dovadă în sprijinul afirmaţiilor dumitale, aşa că tot ce mi-ai spus ar putea fi foarte bine interpretat într-o altă cheie, iar un avocat cât de cât priceput ţi-ar demonta acuzaţiile fără să se obosească prea tare.

— Da, ştiu.

— Şi atunci, ce intenţionezi să faci?

— Mâine-dimineaţă îi spun judecătorului Lo Bianco că nu va întâmpina dificultăţi din partea mea dacă vrea să închidă cazul.

16

— Alo, Montalbano? Mimì Augello sunt. Te-am trezit? Scuză-mă, dar voiam să te asigur c-am revenit la bază. Tu când pleci?

— Avionul decolează de la Palermo la ora trei. Prin urmare, o să plec de la Vigàta pe la douăsprezece şi jumătate, imediat după ce mănânc de prânz.

— În cazul ăsta, n-apucăm să ne vedem, pentru că o s-ajung la birou mai târziu. Ceva noutăţi?

— O să ţi le spună Fazio.

— Cât concediu ţi-ai luat?

— Până joia viitoare, inclusiv.

— În regulă. Hai, distracţie plăcută şi să te odihneşti bine! I-ai lăsat lui Fazio numărul de telefon de la Genova? Nu de alta, dar dacă apar probleme grave să ştiu unde să te sun.

Mimì Augello, vicele său, se întorsese punctual din concediu, prin urmare şi el putea să se ducă liniştit: Augello era o persoană capabilă. O sună pe Livia, aducându-i la cunoştinţă ora aterizării; fericită, aceasta îi spuse că avea să-l aştepte la aeroport.

De cum intră în comisariat, Fazio îl informă că muncitorii de la cariera de sare – demobilizaţi cu toţii de câteva luni bune (un jalnic eufemism inventat pentru a masca faptul că fuseseră toţi daţi afară) – ocupaseră gara. Nevestele muncitorilor se întinseseră de-a curmezişul liniilor, împiedicând trecerea trenurilor. Carabinierii se aflau deja la faţa locului. Oare trebuiau să meargă şi ei acolo?

— Să faceţi ce?

— Păi, nu ştiu, să dăm o mână de ajutor.

— Cui?

— Cum adicătelea cui, dom’le? Carabinierilor, forţelor de ordine, cărora, dacă nu mă-nşală

memoria, le aparţinem. Cel puţin până la proba contrară.

— Dacă tu chiar arzi de nerăbdare să întinzi cuiva o mână, eu zic să-i ajuţi pe ăi de-au ocupat gara, că ăia au nevoie de ajutor, nu ăilalţi.

— Apăi, dom'le, mare dreptate am avut când am zis că 'mneavoastră sunteţi comunist-comunist, zău aşa!

— Domnule comisar? Sunt Stefano Luparello. Îmi cer scuze pentru deranj. Pe verişorul meu, Giorgio, l-aţi văzut cumva la faţă azi?

— Nu, nu ştiu nimic despre el.

— Suntem cu toţii foarte îngrijoraţi. Imediat după ce a trecut efectul sedativului, a plecat de acasă şi de atunci nu l-a mai văzut nimeni. Mama vă cere sfatul: n-ar fi oare cazul să ne adresăm chesturii, pentru cercetări?

— Nu. Spuneţi-i mamei dumneavoastră că eu, unul, nu cred că ar fi cazul. În opinia mea, Giorgio va da cât de curând un semn de viaţă.

— În orice caz, dacă aveţi veşti noi, vă rog să ne informaţi şi pe noi.

— Mi-ar fi foarte greu, domnule Luparello, pentru că plec câteva zile în concediu. Mă întorc vinerea viitoare.

Primele trei zile petrecute alături de Livia la vilişoara ei din Boccadasse îl făcură să uite aproape cu totul de Sicilia, graţie reprizelor de somn recuperatoriu, ca de plumb, petrecute lângă Livia, pe care o ţinea strâns lipită de el. Aproape cu totul – pentru că de două sau de trei ori se întâmplă ca miresmele, dulceaţa vorbei, nostalgia meleagurilor natale să-l atace mişeleşte, să-l ridice în aer ca pe un fulg şi să-l ducă în zbor – fie şi numai câteva clipe – înapoi la Vigàta. Şi de fiecare dată – despre asta nu-ncăpea vorbă – Livia îi ghicise absenţa, desprinderile lui de moment, privindu-l lung. Însă nu spusese nimic.

Joi seară primi un telefon cu totul neaşteptat de la Fazio.

— Nimic important, dom'le, voiam numa' să v-aud vocea şi să am confirmarea că vă-ntoarceţi mâine.

Montalbano ştia foarte bine că relaţiile dintre agentul-şef şi vicele Augello nu erau dintre cele mai bune.

— Simţi nevoia să-mi plângi pe umăr? Răutăciosu' acela de dom' Augello te-a beştelit, ţi-a înroşit curuleţul?

— Apăi, ni'ca din ce fac nu-i convine.

— Înarmează-te cu răbdare, doar ţi-am spus că mă-ntorc mâine. Mai bine spune-mi ceva noutăţi.

— Ieri i-or arestatără pe primar şi pe trei consilieri. Trafic de influenţă şi primire de foloase necuvenite. Pentru lucrările de extindere a portului.

— Zău? Adicătelea şi-au dat seama, în sfârşit, şi procurorii?

— Exact, dom'le, numa' că nu trebuie să ne facem prea mari iluzii. Procurorii de aici ar vrea să-i imite pe ăi din Milano, numa' că Milano-i al naibii de departe de noi.

— Altceva?

— L-am găsitără pe Gambardella, îl mai ţineţi minte? Ăl de-or vrutără unii să-l împuşte la benzinărie. Nu-i găsirăm hoitu' pe câmp, cum vă zisei eu, ci *incaprettato*[9] în portbagajul maşinii sale, căreia asasinii îi dădură apoi foc. A ars complet.

— Păi, dacă a ars complet, cum aţi făcut să vă daţi seama că Gambardella fusese *incaprettato?*

— Or folositără sârmă oţelită, dom'le.

— Ne vedem mâine, Fazio.

De data aceasta nu miresmele sau dulceaţa vorbei de pe meleagurile natale îl făcuseră să cadă pe gânduri, ci nerozia, ferocitatea, oroarea.

Se iubiră din nou, apoi Livia rămase o vreme tăcută. Într-un târziu, îşi strecură mâna într-a lui.

— Ce s-a întâmplat? Ce ţi-a spus agentul de la Vigàta?

— A, nimic important, crede-mă pe cuvânt.

— Dacă aşa stau lucrurile, de ce te-ai întunecat la faţă?

Montalbano avu din nou confirmarea unei convingeri de-ale sale mai vechi: dacă exista pe lume o fiinţă căreia să-i cânte litania de la cap la coadă, căreia să-i spună adevărul gol-goluţ, ei bine, aceea era Livia. Chestorului i se destăinuise numai pe jumătate şi pe sărite. Montalbano se ridică în şezut, potrivindu-şi perna de speteaza patului.

— Ascultă.

Îi istorisi despre „stână", despre inginerul Luparello, despre afecţiunea pe care unul dintre nepoţii săi, Stefano, o nutrea pentru el, despre cum, la un moment dat, această afecţiune se transformase (convertise? pervertise?) într-o pătimaşă iubire carnală, despre ultima lor întâlnire amoroasă din garsoniera de la Cappo Massara, despre moartea lui Luparello, despre reacţia lui Giorgio, care pur şi simplu înnebunise de teama scandalului – nu pentru el însuşi, ci pentru imaginea publică şi memoria unchiului său –, despre cum tânărul îmbrăcase cadavrul cum putuse el mai bine, târându-l apoi la maşină pentru a-l duce să fie găsit altundeva; îi povesti despre deznădejdea lui Giorgio din momentul în care-şi dăduse seama că ficţiunea ticluită de el nu stătea în picioare – oricine şi-ar fi dat seama că transporta un mort –, despre ideea de a-i pune cadavrului gulerul ortopedic din ghips pe care-l purtase el însuşi până în urmă cu două-trei zile şi pe care-l ţinea încă în portbagaj, despre cum încercase să mascheze gulerul cu o pânză neagră, despre cum i se făcuse teamă că avea să cadă pradă uneia dintre obişnuitele sale crize de epilepsie, despre cum îi

telefonase lui Rizzo – îi explică Liviei ce hram purta avocatul – şi despre cum înţelesese acesta să transforme moartea lui Luparello în lovitura norocoasă a propriei cariere.

Îi vorbi despre Ingrid, despre soţul ei Giacomo, despre doctorul Cardamone, despre violenţa – nu-i veni în minte alt termen – cu care acesta îşi sodomiza nora („Câtă depravare!", comentă Livia), despre suspiciunile lui Rizzo asupra acelei relaţii, despre cum avocatul încercase s-o implice pe Ingrid în moartea lui Luparello, şantajându-l astfel pe Cardamone – numai că el, Montalbano, nu se lăsase păcălit –, despre Marilyn şi complicele său, despre ireala cursă automobilistică prin albia seacă a unui râu, despre odioasa simulare a unei partide de sex în maşină, la „stână" („Scuză-mă o secundă, simt nevoia să beau ceva tare."). Când Livia se întoarse în dormitor, îşi continuă povestea, înşiruindu-i toate celelalte detalii sordide – colierul, sacul de piele, hainele din şifonier descriindu-i deznădejdea lui Giorgio la vederea fotografiilor de la locul unde fusese găsit cadavrul (descoperise, bietul de el, dubla trădare a lui Rizzo – atât faţă de memoria lui Luparello, cât şi faţă de el însuşi, care-şi dorise să salveze cu orice preţ imaginea publică a unchiului său).

— O clipă, spuse Livia. Ingrid asta, e frumoasă?

— Extraordinar de frumoasă. Şi pentru că ştiu perfect la ce te gândeşti, îţi mai zic ceva: am distrus toate dovezile fabricate de Rizzo împotriva ei.

— Hm, nu-ţi stă în obicei să procedezi astfel.

— Asta-i nimica-toată faţă de ce am făcut după aceea. Stai să vezi! Avându-l la mână pe Cardamone, Rizzo îşi atinge obiectivul politic, însă comite o eroare: subevaluează reacţia lui Giorgio. Ştii, este un tânăr extraordinar de frumos.

— Ei, nu mă-nnebuni! Şi el, dragule? încercă să glumească Livia.

— Numai că este şi foarte slab de înger, continuă comisarul, ignorând comentariul. Copleşit de

suferinţă, dă fuga la cabana de la Capo Massaria, pune mâna pe pistolul lui Luparello, îl loveşte cu sălbăticie pe Rizzo, apoi îl execută, trăgându-i un glonţ în cap.

— L-ai arestat?

— Nu. Doar ţi-am spus adineauri că eliminarea probelor compromiţătoare pentru Ingrid a fost o nimica-toată. Vezi tu, colegii mei de la Montelusa iau serios în calcul ipoteza – deloc hazardată, la urma urmelor – că Rizzo a fost asasinat de mafie. Ei bine, eu m-am ferit să le spun versiunea mea.

— Bine, dar de ce?

Montalbano îşi desfăcu larg braţele şi nu-i dădu niciun răspuns. Livia se duse în baie, iar câteva secunde mai târziu, comisarul o auzi dând drumul la apă. Când, peste ceva timp, îi ceru permisiunea să intre, o găsi stând în cadă, cu bărbia sprijinită pe genunchii ridicaţi la piept.

— Ai ştiut că acolo, la cabană, exista un pistol, nu-i aşa?

— Da.

— Şi l-ai lăsat acolo?

— Da.

— Cu alte cuvinte, te-ai promovat singur, eh? spuse Livia, după câteva secunde lungi de tăcere. Din comisar te-ai încoronat Dumnezeu, unul de mâna a şaptea, dar totuşi un dumnezeu.

Coborî din avion şi se repezi spre barul aeroportului pentru că simţea nevoia unei cafele adevărate după ce în avion îi serviseră o spălătură întunecată la culoare şi greţoasă. Cineva îl strigă pe nume: era Stefano Luparello.

— Ce faceţi, domnule inginer, vă întoarceţi la Milano?

— Da, trebuie să revin la serviciu, am lipsit totuşi prea mult timp. Apoi trebuie să caut şi o altă casă, mai mare. Imediat ce o găsesc, mama vine să se mute cu mine. Nu vreau s-o las singură aici.

— Foarte bine faceţi, deşi, din câte ştiu, la Montelusa îi mai are pe sora dumneaei, pe nepot…

Luparello se încordă vizibil.

— Vreţi să spuneţi că nu ştiţi?

— Ce anume?

— Giorgio este mort.

Montalbano lăsă ceaşca pe bar. Lovitura de măciucă primită brusc în moalele capului mai-mai că-l făcuse să verse cafeaua.

— Cum s-a întâmplat?

— Vă mai amintiţi, nu-i aşa, că v-am sunat chiar în ziua plecării dumneavoastră, întrebându-vă dacă aveaţi vreo veste de la el.

— Da, perfect.

— Ei bine, a doua zi dimineaţă încă nu se întorsese acasă. Atunci, am crezut că era de datoria mea să anunţ poliţia şi carabinierii. Căutările lor – îmi cer scuze că fac asemenea remarcă – au fost extrem de superficiale. Probabil c-or fi fost mult prea ocupaţi cu ancheta în cazul Rizzo. Duminică după-amiază, un pescar plecat cu barca în larg a zărit o maşină căzută în mare, lângă stâncile din dreptul curbei Sanfilippo. Cunoaşteţi zona? Undeva, în apropiere de Capo Massaria.

— Da, ştiu locul.

— În sfârşit, pescarul a vâslit într-acolo şi, observând că pe scaunul şoferului era un cadavru, a anunţat cât mai repede poliţia.

— Cauzele accidentului au fost stabilite sau nu?

— Da. După cum ştiţi, din clipa în care tata a murit, verişorul meu trăia într-o continuă stare confuzională – prea multe tranchilizante şi sedative. Se pare că, în loc să urmeze traiectoria curbei, Giorgio a ţinut-o drept înainte şi, dată fiind viteza mare cu care rula, a rupt zidul de protecţie. Adevărul este că nu mai reuşise să-şi revină după decesul tatălui meu pentru care manifesta o adevărată pasiune, de fapt îl iubea.

Rostise cele două cuvinte – „pasiune” şi „iubire” – pe un ton ferm, explicit, ca şi cum ar fi vrut să

elimine orice posibilitate de a fi interpretat greşit. De la megafon, o voce chemă pasagerii pentru zborul de Milano la poarta de îmbarcare.

Imediat ce ieşi din parcarea aeroportului, unde-şi lăsase maşina când plecase spre Genova, Montalbano împinse acceleraţia până la podea. Îşi propusese să nu se gândească la nimic, concentrându-se exclusiv asupra drumului spre casă. După o sută de kilometri, se opri pe malul unui mic lac artificial, coborî, deschise portbagajul, luă dinăuntru gulerul ortopedic din ghips, îl aruncă în apă şi aşteptă să se asigure că se dusese la fund. Abia atunci îşi îngădui un zâmbet. Ţinuse să acţioneze asemenea unui dumnezeu – da, avea dreptate Livia –, însă iată că acel dumnezeu de mâna a şaptea reuşise la prima şi, spera el, ultima sa experienţă de acest fel să ghicească totul, de la început la sfârşit.

Drumul spre Vigàta trecea exact prin faţa chesturii din Montelusa pe care n-o putea ocoli. Însă exact în clipa aceea, maşina sa se hotărî să-şi dea obştescul sfârşit. Încercă de câteva ori s-o pornească, însă fără niciun rezultat. Coborî, pregătindu-se să intre în clădirea chesturii şi să ceară ajutor, când văzu apropiindu-se un agent care îi spuse că-l cunoştea şi că tocmai asistase la încercările lui zadarnice. Respectivul ridică uşor capota, potrivi ceva înăuntru şi o închise la loc.

— Acum e în regulă. Totuşi, pentru orice eventualitate, chemaţi un mecanic s-arunce o privire.

Montalbano se urcă la volan, învârti cheia în contact, apoi se aplecă spre scaunul din dreapta, ca să adune de pe jos câteva ziare uitate acolo. Când se îndreptă de spate, dădu cu ochii de Anna. Se uita la el, sprijinindu-se de portieră.

— Ce mai faci tu, Anna?

Tânăra nu-i răspunse, continuând să-l privească lung.

— Ce-i?

— Om onest te numeşti tu, Montalbano? îi şuieră ea.

Comisarul înţelese imediat. Femeia se referea la noaptea în care dăduse buzna în casa lui şi o zărise pe Ingrid în pat, pe jumătate goală.

— Nu, nu-s onest, spuse. Însă nu din motivul la care te gândeşti tu.

NOTA AUTORULUI

Consider obligatorie menţiunea că această povestire nu-şi are originile în ştirile de cronică neagră şi nici nu pune cap la cap fapte petrecute în realitate. Altfel spus, această carte trebuie atribuită în întregime propriei mele fantezii. Cum însă în ziua de astăzi realitatea pare că ţine cu tot dinadinsul să depăşească limitele fanteziei, dacă nu chiar să le abolească, n-ar fi exclus să întâlniţi în paginile acestei cărţi coincidenţe nefericite de nume sau de situaţii. Ştiţi însă şi dumneavoastră foarte bine că nimeni nu poate fi făcut responsabil pentru farsele hazardului.

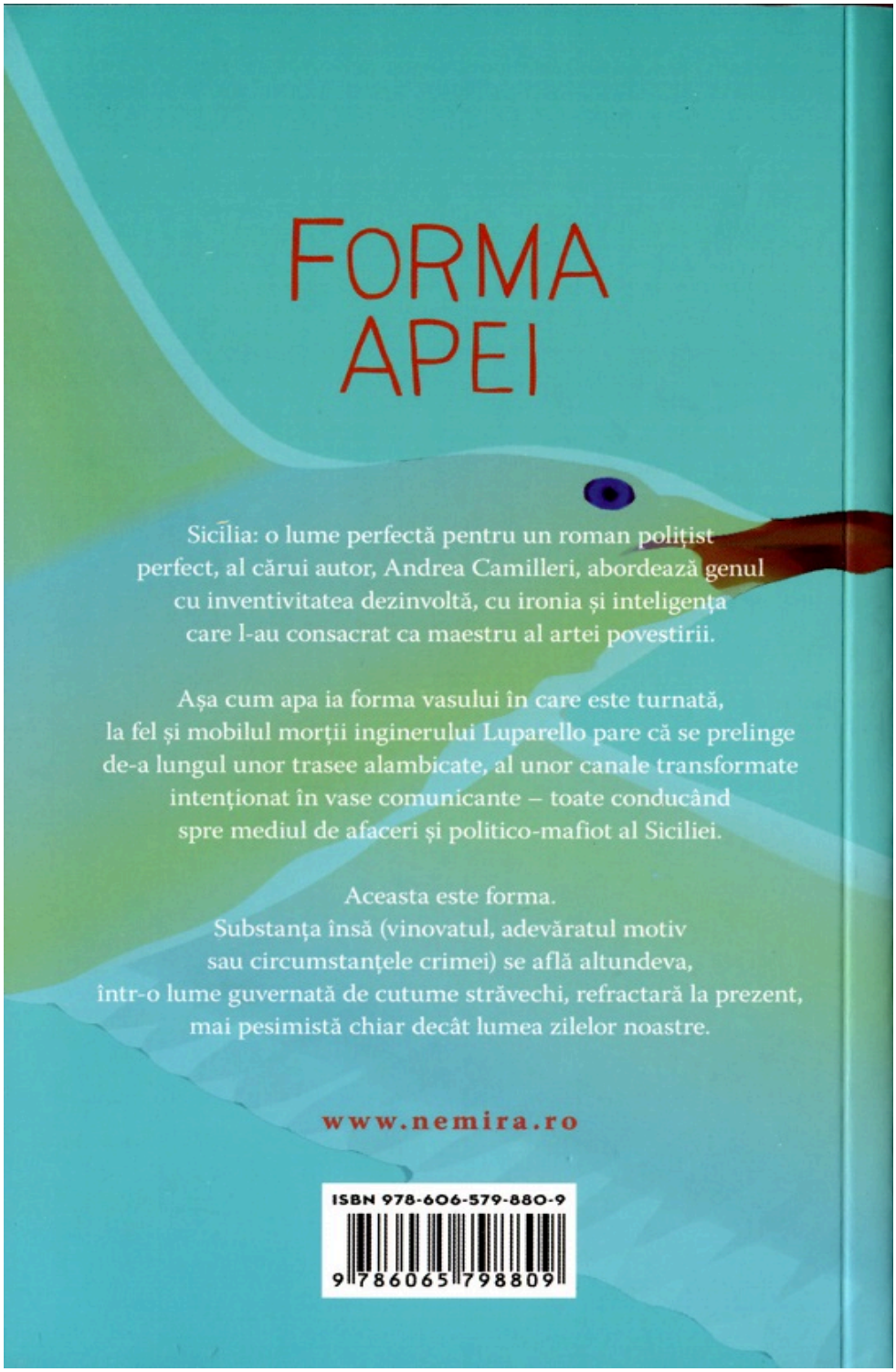
FORMA APEI
Sicilia: o lume perfectă pentru un roman polițist perfect, al cărui autor, Andrea Camilleri, abordează genul cu inventivitatea dezinvoltă, cu ironia și inteligența care l-au consacrat ca maestru al artei povestirii.
Așa cum apa ia forma vasului în care este turnată, la fel și mobilul morții inginerului Luparello pare că se prelinge de-a lungul unor trasee alambicate, al unor canale transformate intenționat în vase comunicante – toate conducând spre mediul de afaceri și politico-mafiot al Siciliei.
Aceasta este forma.
Substanța însă (vinovatul, adevăratul motiv sau circumstanțele crimei) se află altundeva, într-o lume guvernată de cutume străvechi, refractară la prezent, mai pesimistă chiar decât lumea zilelor noastre.
www.nemira.ro
ISBN 978-606-579-880-9
9 786065 798809

[1] Cesare Lombroso (1835-1909) este cel care a popularizat noţiunea de criminal înnăscut, considerând că ucigaşii au anumite diformităţi sau trăsături fizice caracteristice (n. red.).

[2] *Gallo* (it.), cocoş; *galluzzo* - diminutiv dialectal de la *gallo* (n. tr.).

[3] Referire la doctrina vechiului Partid Popular Italian, înfiinţat de Luigi Sturzo în anul 1919, devenită ulterior doctrina uneia dintre facţiunile Partidului Democrat-Creştin, care a dominat politica Italiei postbelice (n. tr.).

[4] Militant fascist în cadrul aşa-numitelor *squadre d'azione* („echipe de acţiune") (n. tr.).

[5] „Frumos" (it.) (n. tr.).

[6] Personajul principal al romanului *Il gattopardo (Ghepardul)* de Giuseppe Tomasi de Lampedusa (1897-1957) - o frescă a atmosferei socio-politice şi a moravurilor din Sicilia secolului al XIX-lea (n. tr.).

[7] *Purpiteddru,* pl. *purpiteddri* (dial. sic.), specie de caracatiţă de mici dimensiuni (n. tr.).

[8] În original în franceză, termenul este folosit pentru desemnarea unei a doua locuinţe, folosită doar ocazional (n. red.).

[9] *Incaprettamento* (it.) este o metodă de tortură prin care victima, legată cu o frânghie de glezne, încheieturi şi gât, se sufocă lent, odată cu fiecare mişcare făcută în încercarea de a se elibera; *bondage* (n. tr.).

Table of Contents

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16

Table of Contents

1	4
2	13
3	22
4	31
5	41
6	52
7	62
8	72
9	85
10	97
11	108
12	118
13	128
14	139
15	150
16	162